

The DICE has been cast

Producție DICE
Concluzii ale cercetării și recomandări privind teatrul
și drama în educație

dice

Mulțumiri

Membrilor Consorțiului DICE

Liderul consorțiului:

- Hungary: Káva Drama/Theatre in Education Association (Káva Kulturális Műhely) (Personnel in DICE project: Cziboly Ádám, Danis Ildikó, Németh Szilvia, Szabó Vera, Titkos Rita, Varga Attila)

Membrii consorțiului:

- Netherlands: Stichting Leesmij (Personnel in DICE project: Jessica Harmsen, Suzanne Prak, Sietse Sterrenburg)
- Poland: University of Gdansk (Uniwersytet Gdanski) (Personnel in DICE project: Adam Jagiello-Rusilowski, Lucyna Kopciwicz, Karolina Rzepecka)
- Romania: Sigma Art Foundation (Fundatia Culturala Pentru Tineret Sigma Art) (Personnel in DICE project: Cristian Dumitrescu, Livia Mohîrtă, Irina Piloș)
- Slovenia: Taka Tuka Club (Durštvo ustvarjalcev Taka Tuka) (Personnel in DICE project: Veronika Gaber Korbar, Katarina Picelj)
- United Kingdom: Big Brum Theatre in Education Co. Ltd. (Personnel in DICE project: Dan Brown, Chris Cooper, Jane Woddiss)

Parteneri asociați:

- Czech Republic: Charles University, Prague (Personnel in DICE project: Jana Draberova, Klara Mala)
- Norway: Bergen University College (Høgskolen i Bergen) (Personnel in DICE project: Stig A. Eriksson, Katrine Heggstad, Kari Mjaaland Heggstad)
- Palestine: Theatre Day Productions أيام المسرح (Personnel in DICE project: Amer Khalil, Jackie Lubeck, Jan Willems, Dina Zbidat)
- Portugal: Technical University of Lisbon (Universidade Técnica de Lisboa) (Personnel in DICE project: Margarida Gaspar de Matos, Mafalda Ferreira, Tania Gaspar, Gina Tome, Marta Reis, Ines Camacho)
- Serbia: Center for Drama in Education and Art CEDEUM (CEDEUM Centar za dramu u edukaciji i umetnosti) (Personnel in DICE project: Ljubica Beljanski-Ristić, Sanja Krsmanović-Tasić, Andjelija Jočić)
- Sweden: Culture Centre for Children and Youth in Umea (Kulturcentrum för barn och unga) (Personnel in DICE project: Helge von Bahr, Eleonor Fernerud, Anna-Karin Kask)

Pentru tipărire și alte informații adresați-vă dlui. Adam CZIBOLY, conducător de proiect (e-mail: cziboly.adam@kavaszhaz.hu, Skype: cziboly.adam)

Drepturi de autor

Acest document deține licența internațională Creative Commons „Atribuire-Necomercial-FărăModificări 3.0” (“Attribution - NonCommercial-NoDerivs 3.0”). Ce presupune licența:

- Sunteți liber să: împărtășiți — să copiați, să distribuiți și să transmiteți documentul în următoarele condiții:
 - Atribuire — Trebuie să atribuiți lucrarea „Consorțiului DICE” și să menționați pagina de internet www.dramanetwork.eu ca sursă a documentului
 - Necomercial — Nu puteți folosi această lucrare în scopuri comerciale.
 - Fără lucrări derivate — Nu puteți modifica, transforma sau folosi această lucrare ca bază de construcție a alteia.
- Dacă obțineți permisiunea din partea titularului dreptului de autor, se poate renunța la oricare dintre condițiile de mai sus.
- Pentru a utiliza sau distribui lucrarea trebuie să faceți cunoscuți termenii și condițiile de licență ai acestei lucrări cu inserarea legăturii către pagina de internet Creative Commons de mai jos.
- Detalii suplimentare și textul integral găsiți la <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>

142455-LLP-1-2008-1-HU-COMENIUS-CMP

“Acest proiect a fost finanțat cu sprijinul Comisiei Europene. Această publicație reflectă numai opiniile autorilor, iar Comisia nu poate fi ținută răspunzătoare pentru folosirea niciunei informații conținute aici.”

Cuprins

Mulțumiri	2
Membrii Consorțiului DICE	2
Drepturi de autor	2
Cuprins	3
Sumar executiv	5
Prefață	9
Introducere	10
A. Relevanță	12
A.1. Ce este DICE?	12
A.2. Ce înseamnă teatrul și drama în educație?	15
A.3. Care sunt Competențele-cheie?	17
A.4. Relevanța proiectului DICE pentru cercetarea în educație și pentru activitățile teatrale și dramatice educaționale	19
A.5. Relevanța proiectului DICE pentru politicile actuale	21
A.6. Introducere în metodologia studiului de cercetare	26
B. Rezultate	32
B.0. Statistică descriptivă	32
B.1. Efectele activităților teatrale și dramatice educaționale asupra Competenței-cheie „comunicarea în limba maternă”	37
B.2. Efectele activităților de teatru și drama în educație asupra „competenței de învățare”	39
B.3. Efectele activităților de teatru și drama în educație asupra „competențelor interpersonale, interculturale și sociale și a competenței civice”	42
B.4. Efectele activităților de teatru și drama în educație asupra competenței „spiritul antreprenorial”	46
B.5. Efectele activităților de teatru și drama în educație asupra competenței „expresie culturală”	47
B.6. Efectele activităților de teatru și drama în educație asupra competenței „toate la un loc și mai mult”	49
B.7. Evaluarea de către profesori	52
B.8. Câteva rezultate specifice ale fișelor de observație	54

B. 9. Cele mai importante concluzii în urma analizei descrierilor activităților dramatice	61
B.10. Evaluarea de către experții externi a descrierilor activităților dramatice	70
B.11. Relația dintre componentele diferite ale cercetării cantitative și un exemplu: ce anume face un program de teatru și drama în educație mai bun?	73
B.12. Cercetare calitativă: Tehnica Expertul în predarea antreprenoriatului la Universitatea din Gdansk	76
B.13. Cercetare calitativă: Programul de teatru în educație “A Window” al companiei de teatru Big Brum (Birmingham, Marea Britanie)	84
B.14. Cele mai importante constatări ale analizei specialiștilor – fac legătura între rezultate și recomandări	88
C. Recomandări	96
C.1. Recomandări generale pentru autoritățile naționale și locale	98
C.2. Recomandări generale pentru organizațiile partenere	102
C.3. Recomandări pentru Comisia Europeană, Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene	104
D. Resurse	108
D.1. Partenerii DICE	108
D.2. Alte resurse – pentru mai multe informații	115
D.3. Explicarea termenilor relevanți utilizați în cercetare	120
D.4. Lista cercetărilor anterioare în domeniul teatrului și dramei în educație	123
D.5. Abrevieri folosite	126
D.6. Tabele și grafice	127

Sumar executiv

DICE (“Drama Improves Lisbon Key Competences in Education”) a fost un proiect internațional finanțat de UE. Pe lângă alte scopuri educaționale pe care le-a avut, în cadrul proiectului s-a desfășurat pe durata a doi ani și o cercetare crosculturală care a urmărit efectele activităților de drama și teatru în educație asupra a cinci din cele opt Competențe-cheie de la Lisabona. Cercetarea a fost realizată de doisprezece parteneri (lider: Ungaria, parteneri: Marea Britanie, Norvegia, Olanda, Palestina, Polonia, Portugalia, Republica Cehă, România, Serbia, Slovenia și Suedia).

Toți membrii au o extrem de bună reputație la nivel național și internațional și reprezintă o varietate largă de actori din educația formală și non-formală. Practicienii dramei și teatrului în educație cred de multă vreme în eficiența muncii lor, dar până acum rareori a fost măsurată cu instrumente științifice. În proiectul DICE câteva zeci de practicieni ai activităților de drama și teatru educaționale din douăsprezece țări, având în spate o experiență teoretică și profesională considerabilă, și-au unit forțele cu profesioniști (psihologi și sociologi), și au măsurat impactul acestei munci.

Obiectivele proiectului au fost:

- De a demonstra printr-o analiză cantitativă și calitativă crosculturală faptul că activitățile teatrale în educație reprezintă un instrument important de dezvoltare a Competențelor-cheie. Activitatea de cercetare a fost realizată pe un eșantion de aproape cinci mii de tineri cu vârste cuprinse între 13 și 16 ani.
- De a publica o Propunere de Politici (Policy Paper), pe baza cercetării efectuate, și de a distribui această propunere instituțiilor culturale și de învățământ importante din Europa și la nivel național și local peste tot în lume.
- De a crea un „Pachet Educațional” (Education Resource): o publicație de lucru pentru școli, educatori, și practicieni ai artei despre diferite practici folosite în activitățile dramatice educaționale. De a distribui acest Pachet la nivel european, național și local peste tot în lume.
- De a compara activitățile de teatru și drama în educație în mai multe țări și de a sprijini schimbul de cunoștințe (know-how) prin mobilități de experți și expertiză.
- De a organiza conferințe în majoritatea țărilor partenere pentru diseminarea rezultatelor proiectului. De a organiza o conferință în Bruxelles pentru principalii lideri ai UE din domeniile culturii, artei, educației și tineretului.

Premisa noastră a fost că teatrul în educație influențează cinci din cele opt „Competențe-cheie de la Lisabona”.

Am analizat următoarele cinci din cele opt

Competențe-cheie:

1. Comunicarea în limba maternă
2. Competențele de învățare
3. Competențele interpersonale, interculturale și sociale, competențele civice
4. Spiritul antreprenorial
5. Competențele de exprimare culturală

În plus, am considerat că există o competență care nu este menționată printre Competențele-cheie, și care este competența universală de a fi om. Am numit această competență

„toate la un loc și mai mult” și am inclus-o în descrierea rezultatelor cercetării.

În baza de date finală am introdus date provenind de la 4475 elevi din 12 țări diferite, care au participat la 111 tipuri diferite de activități de drama și teatru în educație. Am adunat informații de la elevi, de la profesorii lor, de la conducătorii programelor teatrale, de la observatori independenți, evaluatori externi și specialiști în drama și teatru importanți.

Concluziile cercetării

Ce ne spune cercetarea despre elevii care participă în mod frecvent la activități de drama și teatru educaționale? Iată aici un rezumat. În comparație cu colegii lor care nu participă la niciun fel de activitate dramatică și teatrală educațională, elevii participanți:

1. obțin evaluări mai bune de la profesori în orice aspect,
2. se simt mai siguri pe ei în citirea și înțelegerea unor sarcini,
3. se simt mai siguri pe ei în comunicare,
4. se simt mai creativi,
5. le place să meargă la școală mai mult decât colegilor lor,
6. se bucură mai mult de activitățile școlare,
7. se descurcă mai bine cu rezolvarea de probleme,
8. fac față mai bine stresului,
9. sunt în mod semnificativ mai toleranți cu minoritățile și străinii,
10. sunt cetățeni mai activi: au o dorință mai mare de a vota la orice nivel ,
11. manifestă un interes mai mare de a vota, la orice nivel,
12. manifestă un interes mai mare de a lua parte la activități publice,
13. sunt mai empatici: se preocupă de ceilalți,
14. sunt mai capabili să schimbe perspectiva,
15. sunt mai inovatori și mai întreprinzători,
16. sunt mai preocupați de viitorul lor și au mai multe planuri,
17. sunt mult mai dispuși să ia parte la orice fel de activitate artistică și culturală, nu

numai legată de artele dramatice, dar chiar și să scrie, să creeze muzică, filme, artizanat, să participe la orice fel de activități de artă și cultură,

18. își petrec mai mult timp la școală, petrec mult mai mult timp citind, făcând treburi casnice, de asemenea se joacă mai mult, vorbesc mai mult și petrec timp mai mult cu familia și au grijă de frați și surori mai mici. Petrec mai puțin timp privind la televizor sau jucând jocuri pe calculator,

19. Își ajută mai mult familiile lor, vor avea foarte probabil slujbe part-time și petrec mult timp fiind creativi, singuri sau în grup. Merg mai des la teatru, expoziții și muzee, la cinema, sau în excursii cu bicicleta sau pe munte,

20. sunt, mai frecvent decât alții, în centrul atenției clasei,

21. au un simț al umorului mai dezvoltat,

22. se simt mai bine acasă.

Cercetarea demonstrează că teatrul și drama în educație sprijină în mod semnificativ scopul majorității documentelor relevante la nivelul UE, cum este și strategia Europa 2020. Drama și teatrul educaționale au un impact măsurabil în mod obiectiv asupra a cinci din cele opt Competențe-cheie: comunicarea în limba maternă; competențele de învățare; competențele interpersonale, interculturale și sociale, și competența civică; antreprenoriat și expresia culturală. Creșterea și educarea cetățenilor prin introducerea în programă a teatrului și dramei educaționale vor duce la:

- creșterea ratei de ocupare a forței de muncă,
- reducerea ratei de abandon școlar timpuriu,
- creșterea calității la toate nivelurile a educației și formării profesionale,
- mai mare sinergie între cultură și educație,
- cetățenie mai activă,
- cetățeni mai deschiși către diversitate culturală și dialog intercultural,
- cetățeni mai inovatori, creativi și competitivi.

Cu toate acestea, în majoritatea țărilor, teatrul și drama educaționale, dimpotrivă,

- beneficiază de o popularitate și/sau finanțare redusă,
- nu se regăsesc în programa școlară națională și/sau în sistemul de învățământ superior.

Recomandări

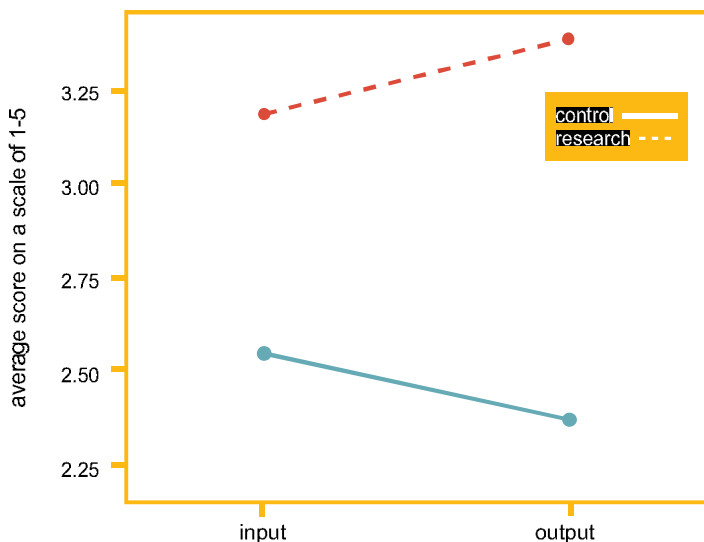
Drept pentru care facem un apel către toți factorii de decizie de la directori de școli la Comisarul Uniunii Europene de a recunoaște importanța teatrului și dramei în educație. Astfel, facem următoarele recomandări principale:

- pentru sistemul de învățământ preuniversitar: Toți copiii ar trebui să aibă în mod regulat acces la activități de teatru și drama în educație în perioada de școlarizare, autorizate prin programa națională, și conduse de experți în teatru bine pregătiți.
- Pentru sistemul de învățământ superior: Toți profesorii care lucrează în instituțiile de învățământ europene ar trebui să dețină noțiuni de bază despre ce înseamnă teatrul și drama în educație și despre felul în care acestea pot contribui ca materie de studiu la îmbunătățirea procesului de predare și învățare. Teatrul și drama în educație ar trebui să constituie obiectul unor studii aprofundate în instituțiile de învățământ superior din toate țările europene. Prezintă o deosebită importanță sublinierea faptului că nu oricine poate conduce o activitate de teatru sau drama, că este necesară o instruire corespunzătoare.
- Pentru organizațiile partenere: să creeze o rețea puternică de organizații dedicate activităților dramatice în educație, indiferent dacă sunt private sau publice.
- Pentru autoritățile naționale (ministere) și autoritățile locale/regionale: să elaboreze o strategie serioasă privind aplicarea dramei și teatrului în educație. Să sprijine extinderea și dezvoltarea activităților teatrale educaționale prin mijloace juridice și financiare.
- Pentru instituțiile Uniunii Europene: Să țină cont de importanța tuturor competențelor-cheie în elaborarea strategiilor și comunicatelor lor, să asigure finanțare corespunzătoare proiectelor internaționale de drama și teatru, să contribuie activ la recunoașterea domeniului. Este necesară o strategie pe termen lung la nivel european pentru a susține teatrul și drama în educație. Ar trebui să existe un mesaj clar în forma unui Comunicat CE sau o Declarație a PE de încurajare la nivel național a recomandărilor de mai sus.

Prefață

Graficul următor arată modul în care atitudinea a cinci mii de tineri față de minoritatea cel mai puțin acceptată în țara lor s-a modificat într-un termen de trei luni, pe o scală de cinci, unde unu semnifică ură totală iar cinci acceptare deplină. După cum se poate observa, este o diferență semnificativă referitoare la modul în care cele două grupe de tineri s-au modificat pe parcursul acestor luni.

Grafic 1. Diferențele dintre două grupuri de elevi în ceea ce privește atitudinea lor față de etnia/minoritatea cel mai puțin acceptată din țara lor

Tinerii au fost selectați din douăsprezece țări diferite, fete și băieți în mod egal, unii bogați iar alții trăind mult sub limita sărăciei, unii studiind în școli de elită din capitala unei țări din UE12, alții fiind refugiați din cea mai dezavantajată zonă din fâșia Gaza.

Singura diferență a fost aceea că aproximativ jumătate dintre copii au urmat un program de teatru și drama în educație timp de trei luni (punctajele lor sunt marcate cu verde), iar alții nu (punctajele lor sunt marcate cu albastru). După cum veți putea observa, copiii care participă la activități de teatru și drama educaționale s-au schimbat semnificativ și în alte aspecte.

Practicienii și teoreticienii teatrului și dramei în educație, pe baza constatărilor din practică privind reacțiile copiilor, cred de multă vreme în eficiența activităților de teatru și drama, dar până acum rareori a fost măsurată cu instrumente științifice cantitative. În proiectul DICE câteva zeci de practicieni ai activităților de teatru și drama educaționale din douăsprezece țări, având în spate o experiență teoretică și profesională

considerabilă, și-au unit forțele cu profesioniști (psihologi și sociologi), și au măsurat impactul acestor activități.

Cercetarea a fost efectuată de oameni de știință independenți, cu participarea a patru universități din Europa. Au fost implicați aproape cinci mii de copii, un număr rareori întâlnit la un eșalon de cercetare în educație. Proiectul a durat doi ani, a analizat peste o sută de programe de teatru și drama în educație diferite, a implicat munca câtorva sute de profesioniști. Prin acest raport putem să vă împărtășim rezultatele acestui studiu.

Concluziile la care am ajuns uneori au justificat și au confirmat, alteori au contrazis ceea ce am crezut inițial, uneori au fost o adevărată provocare, alteori doar o surpriză. Am realizat sute de grafice precum cel de mai sus, din care le-am selectat pe cele mai grăitoare pentru acest raport. Un set complet cu rezultatele detaliate va fi publicat în anii care urmează.

Introducere

Această lucrare are patru secțiuni.

- **Relevanță** (Secțiunea A) este o introducere la un concept mai amplu: descrie pe scurt ce este DICE și ce înțelegem noi prin teatru și drama în educație, urmată de analiza proiectului în relație cu alte lucrări de cercetare în educație, importanța proiectului în teatrul și drama în educație și legăturile sale cu alte aspecte de interes ce țin de politicile europene actuale. În final veți găsi o scurtă introducere în metodologia de cercetare.
- **Rezultate** (Secțiunea B) acoperă tematic rezultatele cheie ale cercetării efectuate privind efectele activităților teatrale și dramatice în educație asupra competențelor.
- **Recomandări** (Secțiunea C) se referă la recomandările practicienilor de activități teatrale și dramatice educaționale adresate factorilor de decizie a politicilor de la toate nivelurile, de la directori de școli până la comisari ai CE. Toate recomandările au fost formulate în urma concluziilor cercetării extensive și justificate de acestea. Recomandările sunt formulate pe trei niveluri: recomandări generale pentru toți liderii cheie din domeniul educației și culturii; recomandări specifice la nivelul UE și recomandări specifice la nivel național/local. Recomandările la nivel național/local sunt editate la nivel național și sunt adaptate nevoilor locale.

• **Resurse** (Secțiunea D) reprezintă o colecție generoasă pentru cei cu adevărat curioși. În afară de descrierea membrilor Consorțiului DICE, conține o listă cu explicarea celor mai importanți termeni din teatrul/drama în educație și din cercetare și unele abrevieri, și de asemenea indică o listă de alte referințe, cum ar fi cărți, ziare, pagini de internet și cercetări anterioare din domeniul activităților de teatru și drama în educație.

Vă dorim ca lectuarea acestei lucrări să vă aducă cel puțin la fel de multă inspirație pe cât am avut noi în a o elabora!

Ádám Cziboly
Conducător de proiect DICE

A Relevanță

A.1. Ce este DICE ?

DICE* (Activitățile dramatice dezvoltă Competențele-cheie în educație) a fost un proiect internațional finanțat de UE. Pe lângă alte scopuri educaționale, în cadrul proiectului s-a desfășurat pe durata a doi ani și o cercetare interculturală care a urmărit efectele activităților dramatice asupra a cinci din cele opt Competențe-cheie de la Lisabona ¹. Cercetarea a fost realizată de doisprezece parteneri (lider: Ungaria, parteneri: Marea Britanie, Norvegia, Olanda, Palestina, Polonia, Portugalia, Republica Cehă, România, Serbia, Slovenia și Suedia). Toți membrii sunt foarte bine cotați la nivel național și internațional și reprezintă o varietate largă de actori în domeniul educației formale și non-formale. Practicienii activităților de teatru și drama educaționale cred de multă vreme în eficiența activităților de teatru și drama, dar până acum rareori a fost măsurată cu instrumente științifice cantitative. În proiectul DICE câteva zeci de practicieni ai activităților de teatru și drama educaționale din douăsprezece țări, având în spate o experiență teoretică și profesională considerabilă, și-au unit forțele cu profesioniști (psihologi și sociologi) pentru a măsura impactul acestor activități.

¹ În lucrarea de față ne vom referi la „Competențele-cheie de la Lisabona” și cu denumirea de „Competențe-cheie”.

Obiectivele proiectului au fost:

- De a demonstra printr-o analiză cantitativă și calitativă cros-culturală faptul că activitățile teatrale și dramatice în educație reprezintă un instrument important de dezvoltare a Competențelor-cheie. Cercetarea a fost efectuată pe un eșantion de aproape cinci mii de tineri cu vârste cuprinse între 13 și 16 ani.
- De a publica o Propunere de Politici (Policy Paper) (prezenta lucrare), pe baza cercetării efectuate, și de a transmite această recomandare instituțiilor culturale și de învățământ importante din Europa și la nivel național și local, peste tot în lume.
- De a crea un „Pachet Educațional” (Education Resource): o publicație de lucru pentru școli, educatori și practicieni din domeniul artei, care conține diferite practici folosite în activitățile de teatru și drama în educație. De a distribui acest Pachet la nivel european, precum și la nivel național și regional/local, peste tot în lume.
- De a compara activitățile dramatice folosite în educație în mai multe țări și de a sprijini schimbul de expertiză prin deplasarea unor specialiști.
- De a organiza conferințe în majoritatea țărilor partenere pentru diseminarea rezultatelor proiectului și de a organiza o conferință în Bruxelles pentru diseminarea primelor rezultate importante între principalii lideri ai UE din domeniile artei, culturii, educației și tineretului.

Premisa noastră a fost că teatrul în educație influențează cinci din cele opt „Competențe-cheie de la Lisabona”.

Am analizat următoarele **cinci** din cele opt

Competențe-cheie:

1. Comunicarea în limba maternă
2. Competențele de învățare
3. Competențele interpersonale, interculturale și sociale, competența civică
4. Spiritul antreprenorial
5. Competențele de expresie culturală

În plus, am considerat că există o competență care nu este menționată printre Competențele-cheie, aceasta fiind competența universală de a fi om. Am numit această competență „toate la un loc și mai mult” și am inclus-o în descrierea rezultatelor cercetării. Acestea șase sunt competențe de învățare de-a lungul vieții necesare pentru dezvoltarea personală a tinerilor, pentru viitoarea lor carieră și pentru a fi cetățeni activi ai Europei.

Crezul pedagogic al DICE

Deschiderea, empatia și responsabilitatea sunt fundamentele pluralismului, solidarității, dialogului și cetățeniei active.

Pentru a crește deschiderea, înțelegerea și responsabilitatea în societate, trebuie să ne îndreptăm către copiii și tinerii. Copiii sunt membrii societății de mâine, capabili de idei noi și cu o personalitate în dezvoltare. E nevoie să îi ajutăm tot mai mult pe copiii să înțeleagă valorile democrației, să fie sensibili la problemele sociale, să capete abilitatea de a formula și a adresa întrebări pertinente, și să analizeze răspunsurile din perspective multiple, astfel încât să devină deschiși, toleranți, și responsabili.

Pentru a reuși să comunicăm cu copiii, avem nevoie de un instrument care să fie interesant pentru ei și care să-i angajeze. E nevoie să îi educăm folosind teatrul și drama ca formă de artă, și folosind jocuri, povești, activități, joaca, în care elevii se implică activ în investigarea exploratoare a conținuturilor morale, sociale sau ale programei, ca și a definiției umanului în societatea contemporană. Astfel ei devin capabili și puternici – cetățeni activi și care gândesc.

Produsele principale ale proiectului sunt Pachetul educațional și Propunerea de politici și, în plan, pentru următorii ani, dincolo de scopul proiectului, o lungă serie de publicații cu rezultatele detaliate ale cercetării.

Contribuția inovatoare a proiectului este faptul că acest proiect reprezintă prima cercetare menită să demonstreze legăturile dintre activitățile teatrale și dramatice în educație și Competențele-cheie, aducând un plus de valoare prin aceea că rezultatele cercetării sunt făcute cunoscute pe larg comunităților și operatorilor importanți din domeniile de interes. Ținând cont că multe dintre competențe nu au fost niciodată sau au fost foarte rar analizate în studii crosculturale înainte de acest proiect, a trebuit de asemenea să creăm sau să dezvoltăm instrumente noi de măsură care pot fi utilizate în viitor și în alte domenii educaționale. Pe lângă chestionare nou create pentru copii, profesori, practicieni de teatru și drama și evaluatori externi, am realizat de asemenea un set de instrumente pentru observarea obiectivă independentă a orelor de activități teatrale și dramatice în educație. Toate materialele utilizate au fost identice în toate cele douăsprezece țări, drept pentru care sunt aplicabile în orice cultură.

Etosul care stă la baza proiectului DICE s-a dezvoltat prin practica proiectului de cercetare însuși. Acesta reflectă ceea ce am aflat și învățat noi înșine, spiritul colaborării noastre, și procesul continuu în care ne-am angajat prin activitățile de teatru și drama în educație. Ca practicieni nu pretindem că suntem autoritatea absolută în ceea ce privește teoria și practica activităților de drama și teatru în educație. Suntem un grup de educatori artiști și pedagogi de educație artistică, reuniți pentru că avem în comun valori fundamentale pe care se bazează munca noastră. Cea mai importantă dintre aceste valori este angajamentul de a ghida și sprijini creșterea și dezvoltarea tinerilor; ca educatori și practicieni ai activităților dramatice lucrăm cu tineri sau îi formăm pe alții să facă acest lucru. Pornim de la premisa că tinerii și copiii nu sunt adulți nedezvoltați, ci ființe umane care au drepturi, care trebuie tratate cu egală considerație și trebuie să primească șanse egale.

DICE nu este doar un proiect cu durata de doi ani, este mai degrabă o călătorie și o aventură care cu această cercetare se află doar la început. În ultimii doi ani au lucrat cu noi câteva sute de persoane, de la colegi voluntari până la membri ai Academiiilor de Știință. Pentru unii dintre noi, proiectul a fost o provocare uriașă, dacă nu provocarea carierei noastre profesionale, din care cu toții am avut de învățat enorm.

A.2. Ce înseamnă teatrul și drama în educație?

Copiii privesc o fată refugiată Amani și un băiat, George, stând de vorbă într-o gară dezafectată. Rolurile lui Amani și George sunt interpretate de doi actori. Interacțiunea celor doi este plină de tensiune. Amani este speriată, George este agresiv - și el e speriat. Cei doi nu pot să vorbească unul cu altul. Una dintre eleve, o fetiță de șapte ani, care adesea este tăcută, chiar retrasă, îl bate pe umăr pe unul dintre adulții implicați în curs. „Știu care e problema”, spune ea. Adultul atrage atenția actorului care conduce cursul spunând că fetița dorește să împărtășească colegilor ei ceea ce a înțeles. „Povestea lui este povestea ei” remarcă ea cu încredere reținută, „iar povestea ei este povestea lui, dar ei nu-și dau seama de asta”. Lucrul acesta a devenit evident pentru toată lumea din sală și s-a lăsat o tăcere plină de înțeles. Acum sarcina pentru toți cei implicați era să aprofundeze această înțelegere și să o împărtășească cu George și Amani. Iată din ce e făcut teatrul adevărat.

Valiza – un program de teatru în educație pentru copii între 6-7 ani

Drama lui ca și cum

Să începem cu o definiție cuprinzătoare a noțiunii de drama, care derivă din grecescul *Dran* – a face. Drama este ceva care are semnificație și se „face”, sau se pune în scenă; în contextul nostru este o acțiune făcută în spațiu și timp într-un context fictiv.

Drama și teatrul reprezintă o experiență împărtășită de cei implicați ca participanți sau public în care aceștia uită de neîncredere și își imaginează și se comportă ca și cum nu ar mai fi ei înșiși, ci alții într-un alt loc și într-un alt timp. Sunt multe lucruri legate de experiența imaginată a lui ca și cum.

Drama este o activitate delimitată în care participanții joacă un rol, ceea ce le permite să gândească sau/și să se comporte ca și cum ar fi într-un context diferit și să reacționeze ca și cum ar fi implicați într-un alt fel de relații istorice, sociale și interpersonale. Aceasta este sursa tensiunii dramatice. În drama imaginăm realul pentru a explora condiția umană.

Interpretarea unui rol într-o piesă sau într-un program de drama este o atitudine mentală; o modalitate de a purta în minte două lumi simultan - lumea reală și lumea ficțiunii dramatice. Sensul și valoarea acțiunii dramatice se află în dialogul dintre cele două lumi și în subiecții umani din spatele reprezentării: cel real și cel reprezentat; spectatorul și participantul; actorul și publicul. Chiar și într-un spectacol noi nu doar arătăm altora, ci și vedem noi înșine, și pe noi înșine, iar din acest motiv drama este un act de creație a sinelui.

DICE – Teatrul și Drama în Educație

Plaja de activități supuse cercetării în cadrul proiectului este amplă și diversă. Include o varietate întregă de procese și elemente de spectacol într-o varietate de contexte apelând la forme dintre cele mai variate, și abordări diferite ale dramei și teatrului. Totuși, cu toții împărtășim o preocupare comună pentru nevoile tinerilor și privim munca noastră într-un cadru educațional, indiferent dacă se desfășoară în școală sau într-un alt context de învățare cum ar fi grupul de teatru și drama sau un club. Astfel, am adoptat denumirea generică de activități teatrale și dramatice educaționale (teatru și drama în educație) pentru a cuprinde activitatea pe care au desfășurat-o partenerii implicați în proiectul DICE.

De ce facem diferența între teatru și drama?

Activitatea analizată în această lucrare, și credem că este cazul activității practicienilor de pretutindeni, se desfășoară de-a lungul unui continuum având la un capăt procesul, trecând apoi prin explorare, împărtășire, deprinderea meșteșugului, îndreptându-se către performanța de la celălalt capăt. Diferența fundamentală dintre cele două rezidă în diferența dintre proces și produs.

Crearea și interpretarea artistică a unei piese de teatru are ca țintă publicul. Procesul de producție a unui spectacol de teatru poate fi educativ în sine, trebuie să înțelegem ce interpretăm, ce îi prezentăm publicului, deprindem abilități pentru a putea prezenta textul dramatic, dar funcția teatrului, indiferent de ceea ce ar putea un individ să desprindă din reprezentație, este aceea de a arăta altora.

Cu toate acestea, reprezentația necesită profunzime pentru a putea fi un eveniment și nu un simplu efect. Teatrul nu poate fi teatru decât dacă actorul este divizat în cadrul spațiului estetic, atât ca sine cât și ca alt cineva, - Eu și non-eu; cu excepția cazului în care există o diviziune între spațiul estetic și public; decât dacă evenimentul dramatic deblochează sau accesează dilemele și emoțiile și situațiile cele mai extreme ale experienței umane, indiferent dacă sunt spirituale, emoționale, psihologice, sociale, psihice, etc.

Parafrazându-l pe Eric Bentley:

În teatru, A (actorul/interpretul) joacă B (rolul/piesa) pentru C (publicul) care este beneficiarul.

Drama, pe de altă parte, nu se concentrează atât de mult pe deprinderea abilităților actoricești, sau pe producția teatrală, cât mai ales pe construcția unei experiențe imaginate. Drama creează situații

dramatice care să fie explorate de către participanți, invitându-i să descopere mai mult despre procesul prin care se naște o situație, să schimbe perspectiva în aici și acum, să identifice și chiar uneori să rezolve probleme și să crească înțelegerea acestora. Accentul se pune pe proces: este o activitate socială care se bazează pe multe perspective și voci, și pe asumarea de roluri; se concentrează pe sarcină, nu pe interesele personale; permite participanților să vadă cu alți ochi. Creează o ocazie de a experimenta, de a proba concepte, probleme centrale caracteristice condiției umane, creează un spațiu de reflecție pentru a căpăta noi cunoștințe despre lume. Drama este mai aproape de experimentarea de către copii, se concentrează mai mult pe momentul interpretării, nu pe calitatea interpretării sau pe un moment repetat. Drama se desfășoară urmând un continuum educațional care ia multe forme, de la simpla interpretare de rol care se apropie foarte mult de jocul copiilor, până la împărtășirea, exprimarea structurată (care include și arătarea, demonstrația), dar accentul rămâne pe identificarea ocaziilor de învățare și pe modul de organizare a acestora.

În drama, A (actorul/interpretul) este în același timp B (rolul) și C (publicul) prin participare și observare, într-un proces de receptare (un proces care implică și observarea și participarea).

Din punct de vedere educațional, în munca noastră pregătim tineri pentru teatru și drama și predăm abilități actoricești astfel încât ei să poată juca în teatre sau să transmită mai departe aceste abilități ca instructori. Dar dincolo de aceasta, în teatrul și drama în educație există și o altă preocupare, mai profundă, un potențial mai mare - de a folosi arta dramatică pentru a aduce la un loc gândirea și simțirea astfel încât tinerii să poată să exploreze și să reflecte teme, să testeze și să experimenteze idei noi, să creeze valori noi, să dobândească noi cunoștințe, și să-și construiască un sistem propriu de eficiență și auto-prețuire și încredere în sine.

A.3. Care sunt Competențele-cheie?

„Competențele-cheie în forma cunoștințelor, deprinderilor și atitudinilor specifice fiecărui context sunt fundamentale pentru fiecare individ într-o societate bazată pe cunoștințe/informații. Ele oferă valoare adăugată pieței muncii, coeziune socială și activism civic, oferind flexibilitate și adaptabilitate, satisfacție și motivație. Deoarece ele ar trebui dobândite de toată lumea, această Recomandare propune un instrument de referință care să permită Statelor Membre să asigure deplina integrare a acestor Competențe-cheie în strategiile și infrastructurile lor, în special în contextul învățării continue.”

Acest citat este extras din Recomandarea care a stabilit Competențele-cheie în 2006 ². În proiectul DICE am investigat efectele activităților de teatru și drama în educație asupra a cinci din cele opt competențe recomandate, și în plus am sugerat noi înșine o a șasea. În continuare sunt definițiile competențelor cheie pe care le-am analizat în cercetarea noastră.

No1. Comunicarea în limba maternă *

Comunicarea în limba maternă este abilitatea de a exprima și interpreta gânduri, sentimente și fapte atât în formă orală cât și în formă scrisă (ascultare, exprimare, citire și scriere) și de a interacționa la nivel lingvistic într-un mod adecvat într-o varietate completă de contexte sociale și culturale - educație și formare, la locul de muncă, acasă și în timpul liber, conform nevoilor și circumstanțelor specifice.

**Este recunoscut faptul că limba maternă nu este neapărat, în toate cazurile, limba oficială a statului membru, și că abilitatea de a comunica într-o limbă oficială este o condiție absolută pentru a asigura deplina participare a individului la societate. Măsurile de a rezolva astfel de cazuri sunt o chestiune ce ține de fiecare din statele membre în parte.*

No2. Competențele de învățare

„Competențele de învățare” sunt abilitatea de a învăța și de a persevera în acest proces. Indivizii trebuie să aibă capacitatea de a-și organiza propriul proces de învățare, inclusiv printr-un management eficient al timpului și al informațiilor, atât la nivel individual cât și la nivel de grup. Competența include cunoașterea de către un individ a propriilor nevoi și a propriului proces de învățare, identificarea oportunităților disponibile, și abilitatea de adepăși obstacole pentru a învăța cu succes. Presupune dobândirea, procesarea și asimilarea de noi cunoștințe și abilități ca și solicitarea/căutarea și folosirea soluțiilor ajutoare. Abilitatea de învățare permite celui care învață să folosească cunoștințele și experiențele de viață anterioare ca bază pentru aplicarea cunoștințelor și deprinderilor într-o varietate de contexte – acasă, la locul de muncă, la cursuri de învățare sau de formare profesională. Motivația și încrederea sunt vitale pentru competențele unui individ.

No3. Competențele interpersonale, interculturale și sociale, competența civică

Aceste competențe acoperă toate formele de comportament care îl pregătesc pe individ să participe într-un mod constructiv și eficient la viața socială și în carieră, și în special în contexte sociale tot mai diverse, și să rezolve un conflict atunci când se impune. Competența civică îl pregătește pe individ să participe pe deplin la viața civică, pe baza cunoașterii conceptelor și structurilor sociale și politice și pe baza agajamentului la o participare activă și democratică.

² Recomandarea Parlamentului și Consiliului European din 18 decembrie 2006, cu privire la Competențele-cheie de învățare pe tot parcursul vieții [Jurnalul Oficial L 394 din 30.12.2006].

No4. Spiritul antreprenorial

Spiritul antreprenorial se referă la abilitatea unui individ de a pune ideile în practică. Implică creativitate, inovare și asumarea de riscuri, precum și abilitatea de a planifica și de a conduce proiecte în scopul atingerii de obiective. Această competență sprijină indivizii în viața de zi cu zi acasă, și în societate, făcându-i capabili să conștientizeze contextul muncii lor și să valorifice oportunitățile, și este temelia pentru alte abilități și cunoștințe mai specifice necesare unui antreprenor care se implică într-o activitate socială sau comercială.

No5. Competența de exprimare culturală

Aprecierea importanței exprimării creative de idei, experiențe și emoții printr-o varietate de mijloace, inclusiv prin muzică, artă dramatică, literatură și arte vizuale. Abilități: Autoexprimarea prin intermediul unor mijloace media diverse [...]. Abilitățile includ de asemenea capacitatea unei persoane de abordare a propriilor perspective creative și de expresie în raport cu cele ale celorlalți [...]. Atitudine: Un puternic sentiment al identității reprezintă fundamentul pentru respectul și atitudinea deschisă față de diversitatea expresiei culturale.

Partenerii proiectului au adăugat de asemenea o a șasea competență care reflectă practicile noastre și care să completeze pe cele cinci anterioare.

No6. Toate la un loc și mai mult...

No6 de pe lista DICE a competențelor le cuprinde pe primele cinci la care adaugă noi dimensiuni deoarece activitățile de teatru și drama în educație au în centrul atenției competența universală de a fi om. O preocupare crescândă pentru coerența societății noastre și dezvoltarea cetățeniei democratice solicită o busolă morală după care să ne situăm pe noi înșine și unii pe alții în lume și să începem să reevaluăm și să creăm valori noi; să imaginăm, să țintim către o societate în care să merite să trăim, și să trăim având mai clar sentimentul direcției către care ne îndreptăm, și convingerea mai profundă a oamenilor care vrem să fim.

A.4. Relevanța proiectului DICE pentru cercetarea în educație și pentru activitățile teatrale și dramatice educaționale

Cu toate că Strategia de la Lisabona a identificat opt competențe ca obiective recomandate pentru învățământul din Europa, programele de evaluare la scară mare a elevilor larg răspândite cum sunt PISA (Programme for International Student Assessment), TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) sau PIRLS (Programme for International Student Assessment) analizează aproape exclusiv două dintre ele: comunicarea în limba maternă și competențele de bază în matematică, științe și tehnologie. Evaluările internaționale la scară mare ale elevilor sunt limitate din păcate atât ca obiectiv cât și ca abordare metodologică. Ele folosesc aproape în exclusivitate teste individuale pe hârtie și chestionare auto-administrate, pentru a testa

competențele elevilor și numai rareori se fac eforturi pentru a documenta nu numai evaluarea elevilor ci și procesul de predare care a dus la anumite rezultate.

În proiectul DICE am experimentat noi abordări și am încercat să depășim aceste bariere. Ne-am ocupat de competențe de obicei ignorate de programele de evaluare și am încercat să folosim o gamă mai largă de instrumente metodologice, inclusiv rapoarte ale profesorilor, fișe de observație ale unor observatori independenți, descrieri personale ale cursurilor, și de asemenea să adunăm date cu referire nu numai la competența respectivă ci și la felul în care s-a dezvoltat acea competență. În loc să ne mulțumim cu un singur punct de introducere/intrare de date, am avut date la intrare și la ieșire, și pentru fiecare grup țintă am avut și o grupă de control, pentru a măsura efectele cu acuratețea pe care ne-o permit instrumentele metodologice și statistice actuale.

DICE a demonstrat că există instrumente disponibile, valabile și de încredere care să evalueze unele competențe care au fost omise de programele de evaluare la scară largă a elevilor. Dacă pentru Europa sunt cu adevărat importante și alte competențe în afară de deprinderea de a citi și scrie, de competențele numerice și cele digitale, atunci evaluarea acestor competențe ar trebui introdusă în programele viitoare de evaluare a elevilor.

Nu considerăm că instrumentele sugerate de DICE ar fi instrumentele cele mai bune sau perfecte pentru evaluarea competențelor elevilor, dar pe de altă parte știm că metodele folosite în PISA sau în alte programe de evaluare sunt subiect al unor critici pedagogice³. În concluzie considerăm că, cu resursele adecvate, va fi posibil să creăm instrumente de evaluare valide și de încredere pentru competențele care în prezent sunt omise de programele de evaluare la scară largă a elevilor.

DICE a încercat să completeze nu numai aceste programe de evaluare la scară largă a elevilor, ci și cercetările anterioare din domeniul teatrului și dramei în educație. Caracteristica cea mai evidentă

la studiile privind activitățile dramatice educaționale este natura lor calitativă. Pe de o parte există o bază filozofică: cercetătorii care au studiat activitățile dramatice afirmă adesea că natura și efectele reale ale acestora nu pot fi cuprinse de nicio dată cantitativă, deoarece cuantificarea înseamnă inevitabil simplificare, ceea ce cu siguranță ar neglija total cele mai importante aspecte ale activității teatrale și dramatice. Comparând de exemplu cât de cuprinzătoare este definiția comunicării în limba maternă (include citire, scriere, înțelegerea și exprimarea orală) și cât de restrânsă este metodologia utilizată de obicei pentru a o evalua (teste pe hârtie), putem înțelege fundamentul acestor critici.

3 Vedeți e.g. Sjoberg, S. (2007): PISA și "Real Life Challenges": Mission Impossible? Contribution to Hopman (Ed): PISA cf. PISA Revised Version Oct 8 2007 <http://folk.uio.no/sveinsj/Sjoberg-PISA-book-2007.pdf>

Pe de altă parte abordarea calitativă într-o anumită măsură nu poate descrie prea ușor efectele activităților teatrale și dramatice educaționale într-un mod cantitativ, ceea ce poate crea dificultăți în comunicarea valorii lor în afara unui cerc restrâns de specialiști, marginalizându-le și lăsându-le în continuare încă nedescoperite în sistemul de educație larg acceptat. De aceea DICE a încercat să colecteze dovedele disponibile din studiile calitative și de asemenea să folosească experiențele unor încercări cantitative anterioare, și pe baza acestora am încercat să creăm o astfel de metodologie care să poată servi ca o punte între abordările cantitative și cele calitative, și să folosească beneficiile amândurora.

Din cele ce ne sunt cunoscute, DICE este cel mai amplu studiu care a fost realizat în domeniul activităților de teatru și drama în educație până acum, cu cel mai mare eșantion și cea mai complexă structură. În Secțiunea D.5 am menționat unele dintre cele mai cunoscute studii anterioare din domeniu, ca termen de comparație pentru concluziile măsurătorilor realizate de noi. Sperăm că am reușit să contribuim la măsurarea unor abilități și atitudini mai complexe cu un set de instrumente nou testate. Sperăm cu tărie că acest studiu reprezintă doar începutul și că pe baza acestuia vor fi demarate studii de cercetare similare – domeniul teatrului și dramei educaționale chiar are mare nevoie de așa ceva.

A.5. Relevanța proiectului DICE pentru politicile actuale

În această secțiune abordăm o serie de aspecte de politică de care se leagă cercetarea DICE: Teatrul și drama în educație – ca disciplină distinctă și formă de artă cu drepturi depline – pot fi foarte util și eficient legate de o serie largă de arii ale politicilor: **educație/învățământ, cultură, tineret, multilingvism, social, incluziune, antreprenoriat, și inovație**. Spațiul acestei lucrări nu ar fi suficient pentru a enumera toate aspectele relevante în aceste domenii, ceea ce putem face este să le acoperim pe cele mai importante și legăturile lor potențiale cu teatrul și drama în educație.

Strategia europeană actuală pe termen lung este formulată de “**Europa 2020**: O strategie pentru creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii”. Strategia subliniază câteva puncte care au legătură foarte strânsă cu activitățile de teatru și drama în educație. Dintre cele cinci ținte principale, strategia menționează două:⁴

- Creșterea ratei ocupării forței de muncă a populației între 20-64 ani de la 69%, cât este în prezent, la 75%
- Reducerea ratei abandonului școlar timpuriu la 10% de la 15% în prezent și creșterea ratei populației între 30-34 ani cu studii superioare de la 31% la cel puțin 40%.

⁴ http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_RO_ACT_part1_v1.pdf descărcat pe 26 iulie 2010. Toate citatele din “Europa 2020” din prezenta lucrare sunt copiate din acest document.

Strategia Europa 2020 dedică o inițiativă emblematică educației/învățământului și tineretului în scopul creșterii inteligente:

Inițiativă emblematică: "Tineret în mișcare"

Obiectivul este de a consolida performanța și atractivitatea internațională a instituțiilor de învățământ superior din Europa, de a spori nivelul general de calitate la toate nivelurile de educație și formare în UE, combinând excelența și echitatea, prin promovarea mobilității studenților și a celor care urmează un curs de formare, precum și de a îmbunătăți situația încadrării în muncă a tinerilor.

După cum vom vedea în Secțiunea B – Rezultate, activitățile de drama și teatru în educație au un impact direct puternic și măsurabil asupra celor două ținte, și de asemenea au o contribuție semnificativă la inițiativa emblematică (de ex. elevii care participă regulat la activități dramatice se bucură mai mult de activitățile școlare).

În perioada publicării acestui document, **prima președinție trio UE** se află în mijlocul mandatului. Președinția belgiană va conduce lucrările Consiliului până la 31 decembrie 2010, iar președinția ungară va prelua mandatul la 1 ianuarie 2011 pentru o jumătate de an. Programul Președinției belgiene⁵ în cea mai mare parte se axează pe obiectivele stabilite de strategia Europa 2020, și are obiective promițătoare atât în domeniul educației și învățământului (de ex. "În mandatul președinției belgiene, Consiliul adoptă instrucțiuni în vederea creării unui nou program

de lucru privind educația și formarea profesioniștilor până în 2020." p.36.) și în domeniul culturii (de ex. "Președinția subscrie la

trei obiective strategice de pe Agenda culturala europeană.

Acestea sunt promovarea diversității culturale și a dialogului intercultural, promovarea culturii ca un catalizator pentru creativitate și promovarea culturii ca element esențial în relațiile internaționale." p. 37). Din cele ce ne sunt cunoscute, președinția ungară dorește să continue direcțiile stabilite de cea belgiană în ambele domenii.

Consiliul pentru educație, tineret și cultură (EYC)⁶ (care este format din miniștrii culturii și educației din țările UE) a adoptat de curând

o serie de concluzii care au anumite corelații puternice cu activitățile de teatru și drama în educație. Printre acestea se numără

- Concluziile Consiliului cu privire la măsurile care contribuie la promovarea unei generații creative: dezvoltarea creativității, capacității de inovare a copiilor și tinerilor prin exprimare culturală și acces la fenomenul cultural⁷
- Concluziile Consiliului cu privire la contribuția culturii la dezvoltarea locală și regională⁸
- Concluziile Consiliului cu privire la competențele de învățare pe tot parcursul vieții și inițiativa „noi competențe pentru locuri de muncă noi”⁹

⁵ http://www.eu2010.be/files/bvelu/media/documents/Programme_EN.pdf

⁶ <http://www.consilium.europa.eu/showPage.aspx?id=416&lang=e>

⁷ http://www.se2009.eu/polopoly_fs/1.25380!menu/standard/file/Council%20conclu.pdf

⁸ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/114325.pdf

⁹ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/educ/114376.pdf

- Concluziile Consiliului cu privire la dimensiunea socială a educației și formării profesionale¹⁰

În plus, Consiliul Concurenței a adoptat Concluziile ¹¹ privind modalitățile de creare a unei Europe inovatoare ¹². Se pare că o serie de arii asupra cărora activitățile de teatru și drama educaționale au un impact semnificativ, cum sunt creativitatea, competențele, abilitățile și învățarea pe tot parcursul vieții, devin din ce în ce mai importante chiar la nivelul ministerial al UE.

Nimic nu arată importanța crescândă a educației, învățământului și culturii mai mult decât faptul că **Comitetul pentru Cultură și Educație al Parlamentului European**¹³ a dezbătut recent programul președinției belgiene, cu numai câteva zile înainte de înaintarea acestui manuscris. Dezbateră data de 14 iulie 2010 a fost în acord cu programul președinției și, printre alte puncte, președinția s-a angajat să

- să susțină dezvoltarea creativității, inovației și culturii ca mijloace de combatere a excluziei sociale și
- să stabilească obiectivele pe termen mediu de reducere cu 10% a numărului de tineri care abandonează școala fără o calificare și de creștere cu 10% a numărului persoanelor care obțin o diplomă de studii superioare și calificări profesionale.

Este imposibilă rezumarea în câteva pagini a articolelor de politică publică a **Comisiei Europene**, astfel încât vom încerca să enumerăm cele mai relevante domenii. Educația, cultura și tineretul sunt toate coordonate de Direcția Generală pentru Educație și Cultură, și în ultimii câțiva ani și chiar recent au fost făcuți pași importanți în acest sens.

Strategia în domeniul culturii a fost prima dată stabilită în 2007 în Comunicarea privind o agendă europeană pentru cultură într-o lume în proces de globalizare¹⁴, urmată de Planul de lucru pentru programul Cultura 2008-2010¹⁵. Comisia a adoptat de curând un raport de activitate cu privire la obiectivele Agendei de la adoptarea acesteia în 2007 și la prioritățile Planului de Lucru pentru Cultură al Consiliului 2008-2010¹⁶

O reușită importantă în implicarea sectorului cultural a fost lansarea dialogului structural cu cele trei **platforme tematice** ¹⁷. Chiar prima dintre aceste platforme, Platforma Rainbow pentru o Europă interculturală ¹⁸ a fost creată în principal de organizații culturale umbrelă, și a elaborat Raportul Rainbow (Dialog intercultural: de la practică la politică și înapoi)¹⁹. Ca urmare a comunicării reușite cu CE, DG EAC a decis să lanseze încă două platforme: „Accesul la Cultură” și „Industria Creative

10 http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/educ/114374.pdf

11 <http://www.consilium.europa.eu/showPage.aspx?id=412&lang=en>

12 <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/NewsWord/en/intm/114637.doc>

13 <http://www.europarl.europa.eu/activities/committees/homeCom.do?language=EN&body=CULT>

14 <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0242:FIN:RO:PDF>

15 http://europa.eu/legislation_summaries/culture/cu0001_en.htm

16 http://ec.europa.eu/culture/news/news2762_en.htm

17 http://ec.europa.eu/culture/news/news2762_en.htm

18 http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/doc1199_en.htm

19 <http://www.intercultural-europe.org/>

19 <http://rainbowpaper.labforculture.org/signup/>

și Culturale”. Toate aceste trei platforme lucrează la recomandări de politică publică legate de domeniile lor. Aceste trei propuneri de politică publică sunt:

- Încurajarea Dialogului Intercultural ca Obiectiv al Programului UE Cultura: Sinteză Studiului și Recomandări ²⁰
- Platforma Societății Civile privind Modalitățile de Acces la Cultură “Ghid de Politică Publică” ²¹
- CARTEA VERDE – Deblocarea potențialului industriilor culturale și creative ²²

O altă parte a strategiei culturale este bazată în principal pe o metodă la fel de egalitaristă și participativă, deși cu participare diferită: **Metoda Deschisă de Coordonare**. MDC oferă un nou cadru de cooperare între Statele membre, ale căror politici publice naționale pot fi astfel direcționate către anumite obiective comune. În baza acestei metode interguvernamentale, Statele membre sunt evaluate de un altul (presiune de grup), rolul Comisiei fiind limitat la acela de supraveghere. Grupurile de lucru la MDC au publicat rapoartele ²³ lor pentru perioada 2008-2010 chiar cu câteva zile înainte de predarea prezentului document. Aceste rapoarte sunt:

1. mobilitatea artiștilor și altor profesioniști
2. mobilitatea colecțiilor
3. **sinergii mai puternice între cultură și educație** ²⁴
4. grupul de lucru EUROSTAT pe probleme de statistică cu privire la cultură
5. industrii culturale și creative

Strategia educațională ²⁵ este realizată de Cadrul strategic pentru cooperare europeană în educație și formare profesională ("ET 2020")

²⁶. De fapt, majoritatea capitolelor documentului are legătură cu Recomandările noastre (vedeți Secțiunea C).

Documentul cheie actual al strategiei pentru **tineret** este Rezoluția Consiliului privind cadrul reînnoit pentru cooperare europeană în domeniul tineretului (2010-2018). ²⁷

Câteva alte zone, asupra cărora activitățile de teatru și

drama

²⁰ <http://www.intercultural-europe.org/docs/PIEICDstudy2010def.pdf>

²¹ http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/doc/PlatformAccessCulture_guideline_july_09.pdf

²² http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/doc2577_en.htm

²³ http://ec.europa.eu/culture/news/news2742_en.htm

²⁴ http://ec.europa.eu/culture/news/news2742_en.htm

²⁵ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc1120_en.htm

²⁶ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:119:0002:0010:EN:PDF>

²⁷ http://ec.europa.eu/youth/pdf/doc1648_en.pdf

educaționale au un impact, sunt în atenția Comisiei sau a afiliaților acesteia. O astfel de zonă este creativitatea. În opinia noastră, cele mai importante publicații recente din domeniu sunt

- Arta în educație și creativitatea: studiu privind literatura ²⁸(Arts in education and creativity: A literature review) (această publicație are legătură directă cu domeniul nostru)
- Impactul culturii asupra creativității (The Impact of Culture on Creativity) – un studiu pentru DG EAC efectuat de KEA ²⁹
- Manifest al Ambasadorilor europeni pentru creativitate și inovare (Manifesto by the European Ambassadors for Creativity and Innovation) ³⁰
- Măsurarea creativității: lucrarea și materiale de la conferință (Measuring Creativity: the book and conference materials) ³¹
- Creativitatea în școlile din Europa: o analiză a profesorilor (Creativity in Schools in Europe: A Survey of Teachers) ³²

Am fost bucuroși să citim **Raportul privind educația artistică și culturală în școala europeană, realizat de Eurydice** ³³, care poate reprezenta o contraparte viabilă la raportul nostru: acoperă backgroundul instituțional al domeniului.

Elevii care participă în mod regulat la activități dramatice sunt mai dispuși să voteze și să participe activ la problemele civice (vedeți capitolul B.3.). Astfel activitățile teatrale și dramatice educaționale pot reprezenta un instrument util pentru direcționarea elevilor către **consultațiile deschise** ale Comisiei Europene, cum este „Dialogul social” ³⁴ sau “Vocea ta în Europa” ³⁵.

Pe lângă instituțiile europene trebuie să mai menționăm secțiunea Cultura a UNESCO ³⁶ care își are partea leului în stabilirea agendei globale cu privire la educația artistică. Documentele principale sunt:

- Harta Educației artistice (Road Map for Arts Education) ³⁷
- Agenda de la Seul: Obiective pentru Dezvoltarea educației artistice (Seoul Agenda: Goals for the Development of Arts Education) ³⁸
- Investiția în Diversitatea culturală și dialog intercultural – Raport mondial UNESCO (Investing in Cultural Diversity and Intercultural Dialogue - UNESCO World Report) ³⁹

28 <http://www.creativitycultureeducation.org/data/files/5-b-arts-in-education-and-creativity-2nd-edition-91.pdf>

29 http://www.keanet.eu/docs/execsum_creativity_english%20.pdf

30 http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/year09/manifesto_en.pdf

31 http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc2082_en.htm

32 http://ftp.jrc.es/EURdoc/JRC55645_Creativity%20Survey%20Brochure.pdf

33 http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/113EN.pdf

34 <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=329&langId=en>

35 http://ec.europa.eu/yourvoice/index_en.htm

36 http://portal.unesco.org/culture/en/ev.php-URL_ID=2916&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html

37 http://portal.unesco.org/culture/en/ev.php-URL_ID=30335&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html

38 <http://portal.unesco.org/culture/en/files/41117/12790338165>

Seoul_Agenda_Goals_for_the_Development_of_Arts_Education.pdf/Seoul%2BAgenda_Goals%

2Bfor%2Bthe%2BDevelopment%2Bof%2BArts%2BEducation.pdf

39 <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001847/184755e.pdf>

- Convenția pentru protecția și promovarea diversității expresiilor culturale (Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions) ⁴⁰
- A Doua Conferință mondială privind Educația artistică (Second World Conference on Arts Education) ⁴¹

În sfârșit, trebuie să menționăm faptul că există strategii specifice pentru regiunile geografice care pun de asemenea un accent deosebit pe domeniile menționate. Trei exemple în acest sens sunt Strategia UE pentru Regiunea Dunării ⁴² (EU Strategy for the Danube Region), O Carte Verde a Economiei Creative pentru Regiunea Nordică ⁴³ (A Creative Economy Green Paper for the Nordic Region) și Schema Culturală Rucksack în Norvegia.⁴⁴

După cum putem observa, activitățile de teatru și drama educaționale sunt o zonă interdisciplinară și au numeroase conexiuni cu toate nivelurile diferitor politici publice internaționale actuale. De aceea este surprinzător cât de puțină atenție li s-a acordat de către cei ce elaborează astfel de politici în ultimul timp. Pentru a repune activitățile dramatice în drepturi și a li se acorda atenția care li se cuvine am apelat la sprijinul cercetătorilor independenți pentru a le analiza eficiența.

A.6. Introducere în metodologia studiului de cercetare

Studiul nostru a fost unul de tip longitudinal cros-cultural, ceea ce înseamnă în principal că am măsurat efectele activităților de teatru și drama în educație în diferite culturi (cros-cultural) pe durata unei anumite perioade (longitudinal) ⁴⁵. În analiza efectelor asupra Competențelor-cheie am ținut cont de patru aspecte importante ale cercetării:

1. Cultura: au fost colectate date din „domeniul educativ” din douăsprezece națiuni diferite (vedeți figura 1). În eșantionul nostru bogat sunt reprezentate culturi din nord și sud, est și vest, UE și non-UE.
2. Tipul activităților teatrale și dramatice educaționale: În fiecare cultură, au fost examinate trei tipuri diferite de grupuri având tratamente diferite (vedeți figurile 1 și 3):
 - a. Grupul de lucru cu „activități teatrale și dramatice într-o singură întâlnire”: în care au fost măsurate efectele activităților teatrale și dramatice în forma unei singure întâlniri speciale de câteva ore (de ex. atelier de teatru în educație),
 - b. Grupul de lucru cu „activități teatrale și dramatice continue, regulate”: în care au fost măsurate efectele întâlnirilor regulate (de ex. grupuri de tineri care pregătesc un spectacol de

⁴⁰ http://portal.unesco.org/culture/en/ev.php-URL_ID=11281&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html

⁴¹ http://portal.unesco.org/culture/en/ev.php-URL_ID=39674&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html

⁴² http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/danube/index_en.htm

⁴³ http://www.nordicinnovation.net/_img/a_creative_economy_green_paper_for_the_nordic_region3.pdf

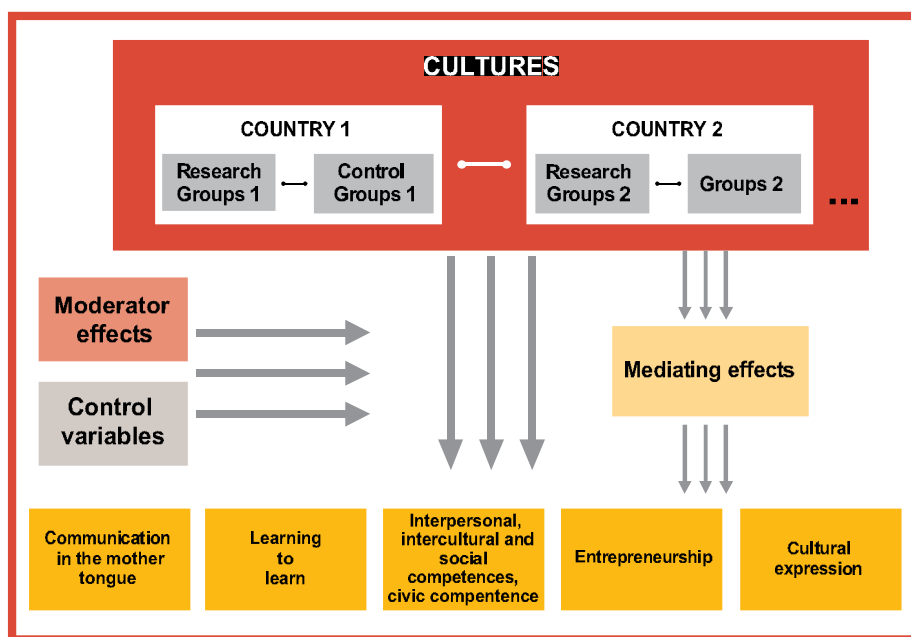
⁴⁴ Ministry of Culture, Norway 2008. *A Cultural Rucksack for the Future*

⁴⁵ Please note: all research-related materials in this book, including the parts on methodology and the results, are written in a simplified and easily understandable style and not in the style of scientific publications. The reason for this is that this book is written for a wide group of educational and cultural stakeholders and not just for an academic audience. The results will be published in scientific peer-reviewed journals as well, using the appropriate language, format and mathematical statistical data. We have tried to use only the most necessary scientific terms here and to explain them in the text clearly. In addition we have included a vocabulary in appendix D.3.

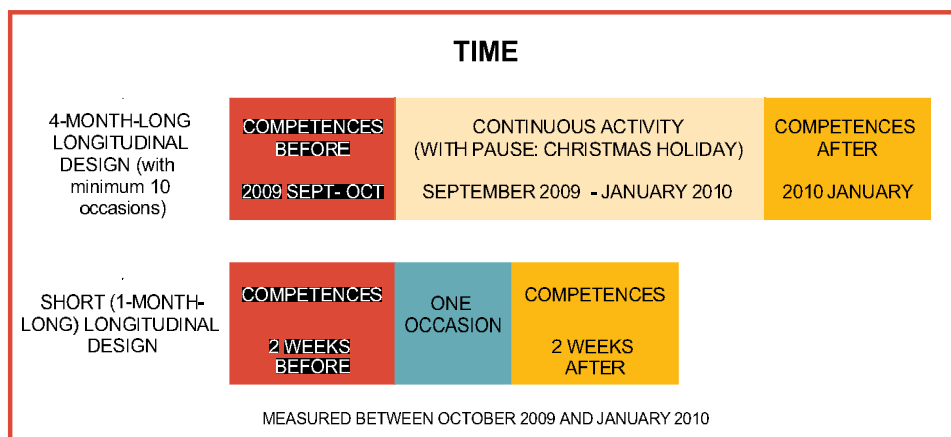
teatru) pe o perioadă de 4 luni (minimum 10 întâlniri pe parcursul celor 4 luni),

c. Grupuri de control pentru ambele tipuri de grupuri de lucru: în care nu a avut loc niciun fel de activități de teatru și drama în educație. Aceste grupuri urmează cursurile aceluiași școli sau aparțin aceluiași mediu ca și grupurile de lucru. Atunci când se desfășoară un experiment în scopul stabilirii efectelor unei singure variabile de interes, grupul de control este folosit pentru minimalizarea influenței neintenționate a altor variabile din același sistem. În studiul DICE, fiecărui grup de lucru de tineri care a participat la o activitate de teatru și drama educațională i-a corespuns un grup de control având pe cât de multe caracteristici similare posibil (în majoritatea cazurilor din aceeași școală și același an de studiu), în mod ideal singura diferență fiind aceea că subiecții din grupul de control nu au participat la niciun fel de activități de teatru și drama în educație.

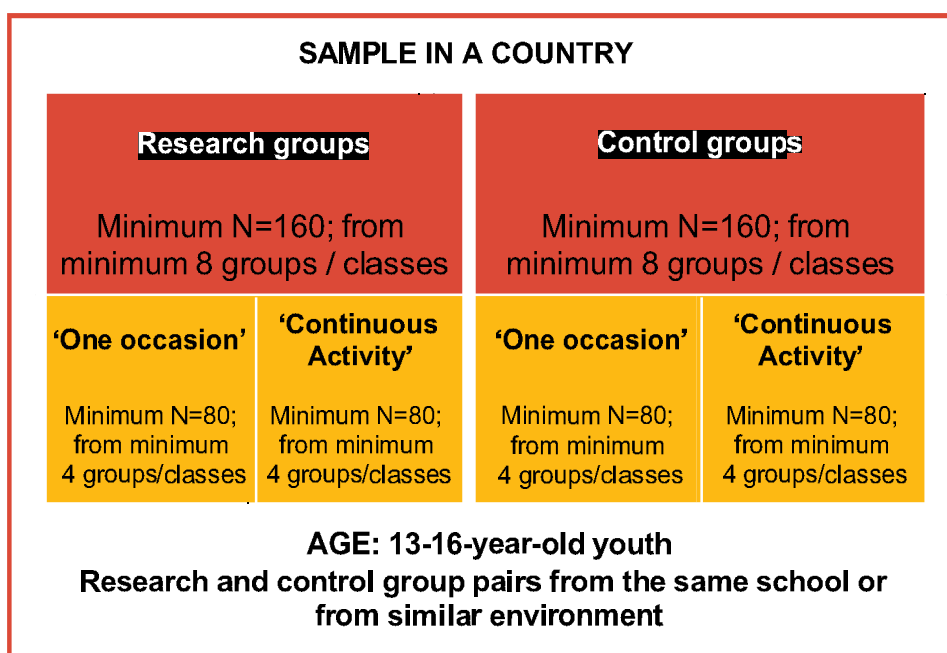
3. Vârsta elevilor: subiecții studiului de cercetare au fost tineri cu vârste de 13-16 ani. Am ales ca țintă a studiului nostru tineri la vârsta adolescenței, deoarece: (1) din punctul de vedere al psihologiei dezvoltării aceștia sunt anii în care se formează atitudinile (de ex. încrederea în propria eficiență). Atitudinile sunt aspecte ale competențelor-cheie care au fost tratate cumva sub importanța lor, totuși adolescenții depind de interacțiunea socială pentru a-și forma identitatea proprie. Pe noi ne-a interesat modul în care teatrul și drama educaționale pot fi utile în această perioadă sensibilă; (2) definiția competențelor cheie reprezintă o sugestie referitoare la „rezultat” și deci un „ghid” pentru educație: iar copiii mai mari sunt mai aproape de acest rezultat, (3) unul din scopurile educației este acela de a pregăti pentru viață: aceasta se poate măsura cel mai bine la copiii mai mari, (4) activitățile de teatru și drama în educație pentru această grupă de vârstă diferă în țările europene: în unele țări există o ofertă modestă în acest domeniu pentru această

Grafic 2. Aspectul crosscultural al cercetării

Grafic 3. Aspectul duratei cercetării (structura longitudinală)

Grafic 4. Structura eșantionului dintr-o țară

grupă de vârstă (de ex. Norvegia), în alte țări profesorii de teatru și drama în educație consideră că dezvoltarea competențelor, atitudinilor și abilităților este foarte eficientă la această grupă de vârstă (de ex. Ungaria), (5) măsurarea de încredere și corectă a atitudinilor este mai ușor de realizat la această grupă de vârstă (de ex. chestionarele nu sunt relevante la copiii mici).

4. Durata: Au fost efectuate două analize longitudinale pentru a demonstra câteva efecte puternice

ale activităților de teatru și drama în educație asupra competențelor cheie: formatul de patru luni pentru activitățile continue și formatul scurt (o lună) pentru activitățile unice (o singură întâlnire) (**vedeți Figura 2**). Punctele de colectare a datelor au fost următoarele:

- a. În cazul grupurilor cu activități teatrale și dramatice cu o singură întâlnire și grupurilor de control corespunzătoare (între 1 octombrie 2009 și 31 ianuarie 2010):
 - Input questionnaire data: cu două săptămâni înainte de întâlnirea de lucru,
 - Date de observație: în timpul întâlnirii de lucru.
 - Output questionnaire data: la două săptămâni după întâlnirea de lucru.
- b. În cazul grupurilor cu activități teatrale și dramatice regulate și grupurilor de control corespunzătoare:
 - Input questionnaire data: între 21 septembrie-15 octombrie 2009.
 - Date de observație: în timpul activităților teatrale și dramatice în perioada 15 noiembrie-15 decembrie 2009
 - Output questionnaire data: ianuarie 2010 (pentru câteva grupuri: decembrie 2009).

Pe scurt: pentru grupurile de lucru cu o singură întâlnire perioada de studiu a fost de patru săptămâni, pentru cele cu activități continue a fost de 3 până la 4 luni. Cu toate că perioada de măsurare a fost scurtă, este suficientă pentru a indica dacă au apărut modificări, și pentru a pronostica ce efecte va avea pe termen lung activitatea respectivă. (Dacă în termen de patru luni apare o schimbare minoră dar simțitor pozitivă, putem presupune justificat că se poate aștepta o modificare majoră în aceeași direcție pe o perioadă de câțiva ani).

Tipuri de date (vedeți Figura 4)

În studiul de cercetare DICE am adunat date din opt surse diferite, ceea ce a însemnat acces la un izvor de informații mult mai bogat și complex decât dacă am fi colectat date dintr-o singură sursă (de ex. doar de la elevi).

Cele opt surse diferite de date au fost următoarele:

1. **Chestionare pentru elevi:** A constat într-un set de 14 pagini de întrebări deschise (self-completed questions) despre Competențele-cheie și unele variabile referitoare la background. Este componenta din studiu prin care obținem chiar părerea elevilor (self-reported component). Am colectat date atât înainte cât și după activitățile de lucru. Chestionarul a analizat o serie întreagă de aspecte legate de toate competențele, ca de exemplu:

- **Comunicarea în limba maternă:** abilități de citire și înțelegere, inclusiv unele concepte abstracte cum e ironia
- **Competențele de învățare:** motivația de a învăța (care crezi că este rostul educației/ învățării?), strategii de învățare (Tu în ce fel înveți?),

anxietatea și plictiseala la școală (Cât de mult îți place să mergi la școală?), Drama și învățarea, preferințele pentru stiluri de conducere (leadership) diferite în școală

- **Competențele interpersonale, interculturale și sociale, competența civică:**

Empatia și schimbarea perspectivelor, abilități de rezolvare a problemelor (identificarea problemelor, strategii de rezolvare a conflictelor), atitudinea față de vot și împărtășirea opiniilor (de ex. în școală, în țară, în UE), apartenența la un mediu extins (familie, cartier, stradă, oraș, națiune, UE), scala distanței sociale (discriminare, xenofobie).

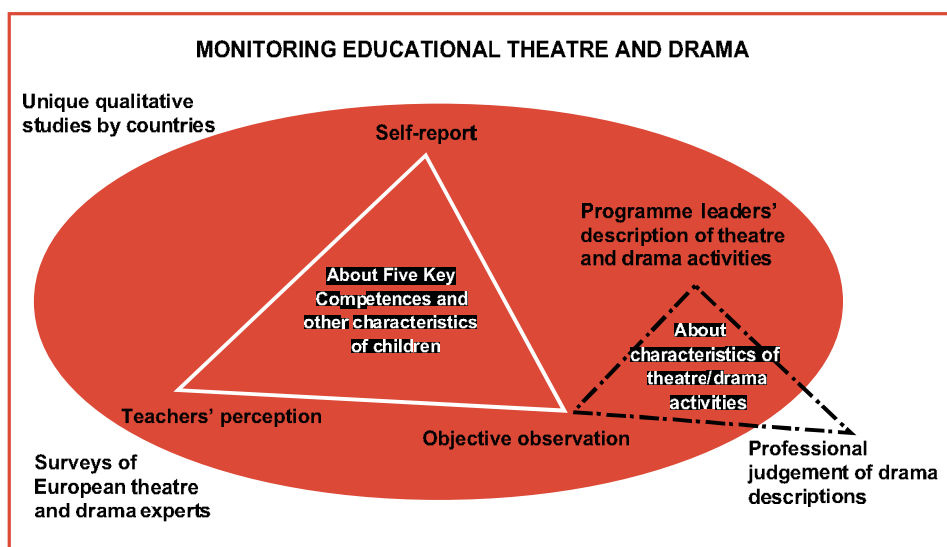
- **Spirit antreprenorial** : Deschidere cognitivă – abilitatea de a vedea dincolo de ce văd alții, conducerea unei afaceri – transpunerea ideilor în practică, asumarea de riscuri, dedicare

- **Expresie culturală:** practicarea de activități artistice (cum te exprimi?), participarea la diferite activități artistice și culturale

- **Variabile mediator:** aceste variabile care nu fac parte din competențe, dar ar putea fi influențate de activitățile dramatice și astfel pot avea un efect indirect asupra competențelor. Acestea includ confortul psihologic (sau anxietatea) la școală sau acasă, nivelul stimei de sine, situarea socială în clasă, nivelul de anxietate socială.

- **Variabile moderator:** rezultatele pot depinde și de alte câteva variabile, cum ar fi istoricul cultural și de educație, tipul activității dramatice folosit, sexul, vârsta, istoricul familial al subiecților, etc. Aceste variabile pot avea efecte cu influențe foarte mari; de exemplu: mediul familial poate influența în mod semnificativ abilitatea copiilor de a citi, atitudinea lor față de citit, etc.

2. **Chestionarul pentru profesorii claselor, despre fiecare elev:** întrebări despre cele cinci competențe ale fiecărui elev așa cum le percepe dirigintele. Am colectat atât date input cât și output. Acest chestionar a fost pandant pentru ceea ce am măsurat din datele primite de la

Grafic 5. Felul și relația dintre diferitele tipuri de date

copii, astfel încât am primit informații despre multe aspecte ale schimbărilor din două surse diferite. Atât chestionarul pentru elevi cât și cel pentru profesori au fost pretestate într-un studiu pilot în douăsprezece țări. Scalele au fost create folosindu-se analize statistice corespunzătoare.

3. Observare structurată a activității teatrale și dramatice educaționale: Întâlnirile de lucru unice și câte o întâlnire a fiecărui grup cu „activități continue” analizate (aproximativ două treimi din activitatea investigată) au fost asistate de câte doi observatori independenți, care au fost instruiți în prealabil în folosirea unui sistem simplu de codare. Grila de observație realizată pentru proiect s-a concentrat pe înșiruirea unor forme speciale de lucru în cadrul activităților și pe apariția unor interacțiuni diferite în timpul acestora. Prin monitorizarea acestor activități au putut fi definiți nu numai inițiatorii principali ai interacțiunilor ci și calitatea și direcția interacțiunilor. Au fost incluse în sistemul de codare activități sau evenimente importante care indică prezența uneia din cele cinci competențe (de ex. exprimarea unei idei, colaborarea între copii, etc.). Fiecare întâmplare sau activitate relevantă din lecție a trebuit consemnată de observatori.

4. Descrierea structurată de către fiecare conducător de program a activităților lor de teatru și drama în educație (a inclus întrebări cu răspunsuri multiple ca și întrebări deschise): de specificat următoarele: mărimea grupului, metodele folosite, formele de evaluare, trecutul profesional al conducătorului programului, etc.

5. Pre-clasificare independentă („oarbă”) programului de către profesioniști: Doar pe baza acestor descrieri doi experți independenți au preclasificat programele după eficiența lor estimată, fără să le fi văzut.

6. Studiu structurat din partea conducătorilor de proiect și alți conducători europeni de activități teatrale și dramatice privind statutul activităților de teatru și drama în educație în țările respective: subiecte incluse: formare pentru teatru și drama în educație, școli (efecte asupra învățăturii și vieții personale), politica educațională (scopuri și opinii).

7. Diferite studii de cercetare calitativă efectuate independent de parteneri: parteneri din Marea Britanie au realizat o cercetare calitativă referitoare la părerea tinerilor despre un program de teatru în educație, iar în Polonia cu privire la spiritul antreprenorial.

8. Cercetare adițională: cercetări anterioare în domeniul activităților de teatru și drama în educație au fost analizate pe larg de un grup de profesioniști internaționali.

B Rezultate

B.0. Statistică descriptivă

Numărul elevilor monitorizați

În studiul de cercetare DICE sunt înregistrate date de la un număr total de **4475** de elevi, având un număr aproape egal de fete și băieți.

- Distribuția între țări este următoarea: Marea Britanie: 196, Norvegia: 383, Olanda: 399, Palestina: 426, Polonia: 361, Portugalia: 122, Republica Cehă: 182, România: 331, Serbia: 285, Slovenia: 298, Suedia: 156, Ungaria: 1336.
- 2257 dintre aceștia au participat la o activitate de teatru și drama în educație, 2218 dintre ei au făcut parte dintr-un grup de control. În cadrul grupului de lucru, 1035 au participat la o activitate de tip o singură întâlnire iar 1222 la activități continue.
- 938 au declarat că au participat în mod regulat la activități de teatru sau drama în educație înainte de proiectul DICE, majoritatea lor făcând parte din grupul de lucru.

Au fost măsurate 1080 de variabile diferite per elev .⁴⁶

Aceasta înseamnă exact **4 833 000** câmpuri de date unice, câteva sute de mii de conexiuni, interacțiuni și relații de examinat între variabile, un fișier de rezultate statistice de 1,23 GB (doar prima analiză, și cea mai elementară) și un potențial de câteva zeci de publicații în anii care vin. Aspectele care ne-au părut cele mai importante sunt prezentate mai jos, în premieră.

**Vă
rugăm rețineți:**

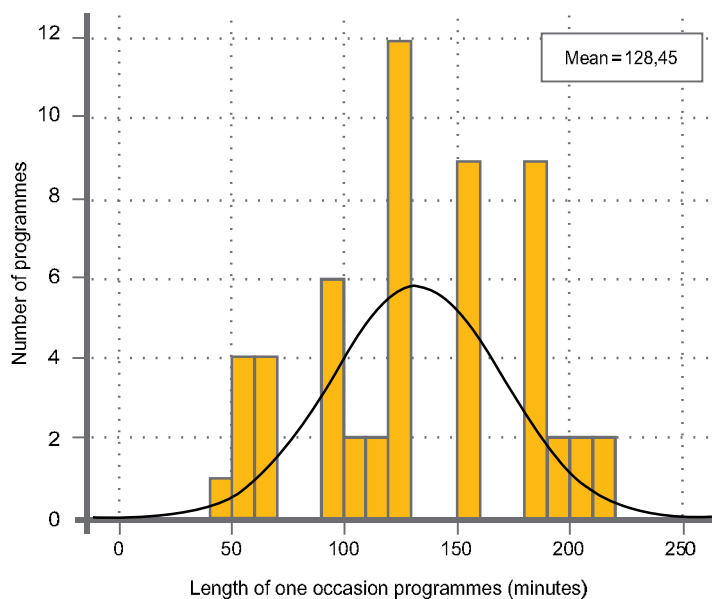
datorită volumului și complexității datelor, acoperirea tuturor rezultatelor cercetării va ocupa câteva sute (mai degrabă câteva mii) de pagini. Rezultatele prezentate aici reprezintă numai o selecție, iar publicarea tuturor rezultatelor în formă completă constituie obiectivul anilor următori.

Principalele caracteristici ale activităților teatrale și dramatice educaționale monitorizate

Au fost analizate 111 sesiuni diferite de programe de activități dramatice, din care

- 56 au fost continue iar 55 au fost întâlniri unice.
- 83 grupuri au fost omogene (elevi din aceeași clasă) iar 25 au fost eterogene (elevii au provenit din clase sau școli diferite) (date incomplete în 3 cazuri).
- Distribuția programelor între țări se înfățișează astfel: Marea Britanie: 6, Norvegia: 7, Olanda: 6, Palestina: 13, Polonia: 10, Portugalia: 6, Republica Cehă: 4, România: 7, Serbia: 7, Slovenia: 12, Suedia: 7, Ungaria: 26.
- Durata unei întâlniri unice a variat de la 45 de minute la 220 de minute:

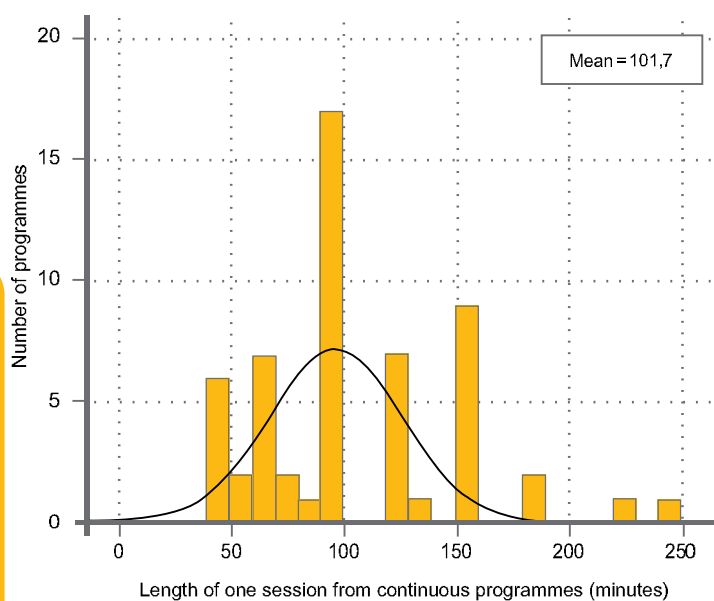
RESULTS

Grafic 6. Durata unui program tip o singură întâlnire

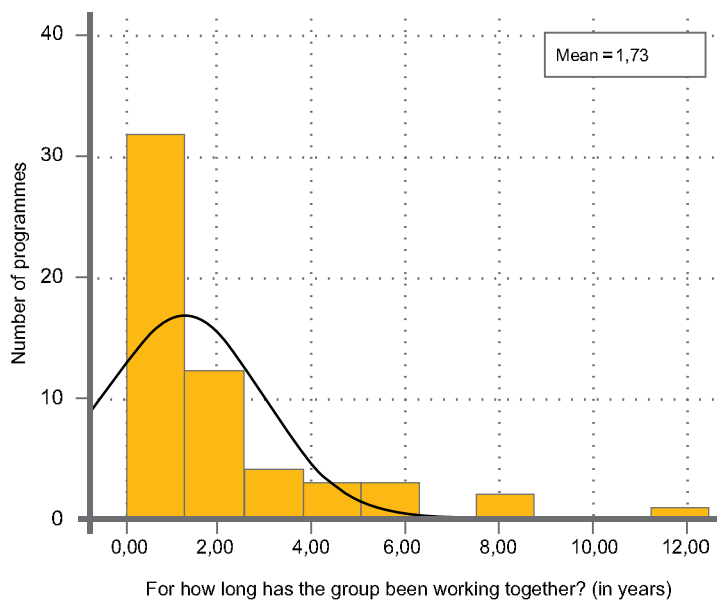
⁴⁶ Inclusiv variabilele măsurate inițial și cele calculate, de ex. punctajele medii ale scalelor.

- Durata unei sesiuni de teatru și drama din cadrul unui program continuu a variat de la 45 de minute la 245 minute:

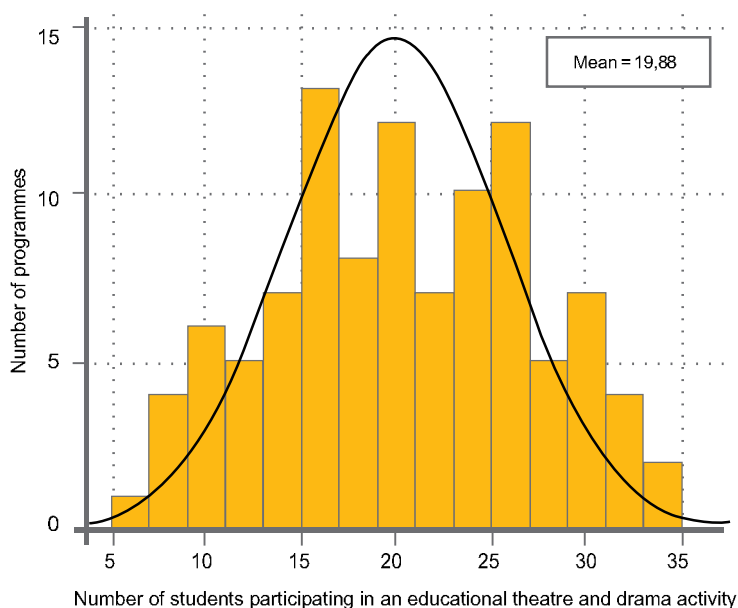
Grafic 7. Durata unei sesiuni dintr-un program continuu

- Cele mai multe programe continue de teatru și drama au fost create special pentru studiul nostru; altele se lucrau deja, și au existat chiar câteva grupuri care lucrau împreună de peste zece ani:

Grafic 8. De cât timp există și lucrează grupurile

- Numărul elevilor care au participat la o sesiune a variat între 5 și 35, cu o medie de 20:

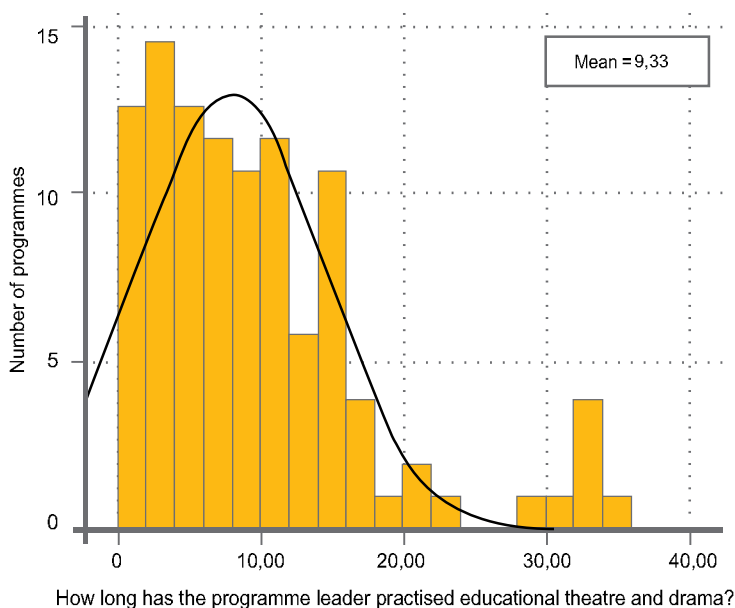
Grafic 9. Numărul elevilor participanți per activitate teatrală și dramatică educațională

- În 20 de cazuri drama făcea parte din programa obligatorie. În 26 de cazuri era opțională, oricine dorea putea participa. În 34 de cazuri a participat întreaga clasă la activitate decizia aceasta fiind luată de dirigintele clasei sau de directorul școlii. În 22 de situații s-a făcut o selecție de un fel sau altul a participanților la activitatea dramatică (date incomplete în acest sens în 9 cazuri).
- Activitatea de teatru și drama este separată de programa școlară în 64 de cazuri, face parte din programă în 21 de cazuri, iar în alte 21 de situații e conectată cu programa într-un fel oarecare (date incomplete în 6 cazuri).
- În cazurile în care conducătorul de program consideră că activitatea de teatru și drama are o conexiune și cu alte materii, materia respectivă este limba (28), literatura (33), arta (31), istoria (19), studiile sociale (28), chiar știința (7) și aritmetica (2).
- Evaluarea calificativă sumativă (de ex. notele) se face în numai 17 cazuri, în timp ce în 107 cazuri se realizează evaluarea formativă, prin încurajare sau critică (fără note). Evaluarea se realizează în majoritatea cazurilor dinspre profesor spre elev (105), dar în cazul teatrului și dramei educaționale este foarte frecventă și evaluarea între colegi (92), chiar și dinspre elev spre profesor (64). Pentru a rezuma, sistemul de evaluare din teatrul și drama în educație este foarte diferit de sistemul de notare calificativ tradițional folosit în școli.
- 50 de ședințe au fost conduse de un profesor de drama calificat, 8 de alt profesor, 21 de un practician de teatru iar 28 de o persoană cu o calificare diferită, de ex.

animator sau psiholog (date incomplete în 4 cazuri).

- 41 de ședințe au fost conduse de un expert, 67 au fost conduse de doi sau mai mulți experți împreună (date incomplete în 3 cazuri).
- Experiența conducătorilor de activități variază de la zero la 34 de ani, cu o medie de 9,33 ani de experiență:

Grafic 10. De cât timp practică liderii de program activități de teatru și drama în educație

Referitor la școlile gazdă ale elevilor care au participat la cele 111 programe dramatice,

- 13 au fost școli elementare, 80 au fost școli pentru ciclul secundar inferior și superior, 7 au fost școli profesionale (date incomplete în 11 cazuri).
- 93 sunt administrate de stat sau de primărie, 2 de biserică, 10 de un organism privat iar în 2 cazuri este o situație mixtă a acestora (date incomplete în 4 cazuri).

Vă rugăm să rețineți că 84 % din participanții la activitățile analizate provin dintr-o școală administrată din fonduri publice – astfel următoarele rezultate ale studiului se referă în principal la activități de teatru și drama desfășurate în școli publice, și astfel recomandările din Secțiunea C ar trebui luate în considerare de organismele care conduc aceste școli, și anume primăriile și ministerele.

- 12 au fost școli de elită, 10 școli au fost pentru elevi dezavantajați, 1 a fost o școală pentru minorități, 5 au fost școli pentru elevi cu nevoi speciale, 36 au fost școli specializate în alt fel.

În rezumat, eșantionul nu este doar vast ci și foarte eterogen și de aceea reprezentativ pentru activitățile de teatru și drama în educație din Europa.

B.1. Efectele activităților teatrale și dramatice educaționale asupra Competenței-cheie „comunicarea în limba maternă”

În urma analizei datelor de măsurare la input, comparând elevii care participă în mod regulat la activități teatrale și dramatice educaționale cu elevii care nu participă la astfel de activități, se constată diferențe semnificative pe următoarele scale⁴⁶

Comunicarea în limba maternă *

Comunicarea în limba maternă este abilitatea de a exprima și de a interpreta concepte, gânduri, sentimente și fapte, atât în formă scrisă, cât și orală (ascultare, vorbire, citire și scriere), și de a interacționa lingvistic adecvat și creativ, într-o gamă variată de contexte sociale și culturale – în educație și formare, la locul de muncă, acasă și în timpul liber, conform nevoilor și circumstanțelor lor specifice.

*Este recunoscut faptul că limba maternă nu este neapărat, în toate cazurile, limba oficială a statului membru, și că abilitatea de a comunica într-o limbă oficială este o condiție absolută pentru a asigura deplina participare a individului la societate. Măsurile de a rezolva astfel de cazuri sunt o chestiune ce ține de fiecare din statele membre în parte.

Recomandarea Consiliului și a Parlamentului European din 18 decembrie 2006, privind stabilirea cadrului european al competențelor pentru învățarea de-a lungul vieții
December 2006, on key competences for lifelong learning

RESULTS

Scală	Itemi caracteristici scalei	Punctajul mediu al participanților la activități dramatice	Punctaj mediu al celor care NU participă la activități dramatice	Diferență	Semnificație
Citire și înțelegere (auto-evaluare)	“Înțeleg cu ușurință textele din manualele școlare.” “Îmi place să citesc.” “Înțeleg metafore, simboluri.” “Îmi este ușor să citesc un ziar.”	3.8459	3.6352	4.21 %	p<0.000
Încredere în comunicare (auto-evaluare)	“Mă intimidiez când trebuie să vorbesc unui public larg” (punctaj calculat invers) “Am curaj să-mi exprim opiniile.”	3.7929	3.5499	4.86 %	p<0.000
Umor (auto-evaluare)	“Am simțul umorului.”	4.2508	4.0723	3.57 %	p<0.000

Tabel 1. Comparație între elevii care participă în mod regulat la activități de teatru și drama în educație și cei care nu participă la astfel de activități, în ceea ce privește competența „Comunicarea în limba maternă”

Pe scurt, se pare că elevii care participă în mod regulat la activități de teatru și drama educaționale sunt mai siguri în citirea și înțelegerea unei sarcini, în comunicare și în ceea ce privește umorul.

⁴⁶ Pentru clarificări suplimentare ale termenilor scală sau semnificație, vedeți Anexa D.3

“ A fost într-adevăr important pentru mine că am avut posibilitatea să-mi exprim părerile și că am putut să spun tot ce am vrut.

Blaž, 15 ani, Slovenia

“ Modul acesta de a lucra, prin jocul dramatic, ne stimulează și dezvoltă imaginația, ne face să înțelegem literatura mai bine, iar lecția este foarte dinamică.

Stefanovic Sofija, elevă din Serbia, 16 ani

“ În primul rând eram foarte nervos, prea nervos, dar treptat am devenit mai puțin nervos cu fiecare săptămână. Mă enervam foarte repede, din orice lucru cât de mic. În al doilea rând eram foarte timid. Când am văzut că profesorul nostru Mohammed voia să facă ateliere cu noi, am spus că vreau să renunț. Nu-mi plăcea să socializez, nu-mi plăcea deloc, niciodată nu mi-a plăcut. Dar când am început atelierul am devenit mai puțin timid, puțin, nu prea mult. Nu prea aveam personalitate, aveam o personalitate slabă. Și dintr-o dată îmi plăcea să glumesc foarte mult, eram mai serios, dar totuși glumeam. Uneori îmi place să lenevesc dar alteori sunt foarte activ, așa că acum știu că trebuie să trec de la lene la activitate. De asemenea, când cineva îmi spunea ceva care mă jignează, sau îmi cerea să nu mai fac un anumit lucru pe care îl făceam, cedam și mă opream imediat, sau dacă cineva îmi spunea că nu e bine să fac un anumit lucru mă opream din lucrul respectiv. De exemplu, îmi plăcea poezia și cineva mi-a spus că nu e frumos și m-am oprit din scris până acum. Acum scriu din nou și îmi dezvolt abilitățile. De asemenea obișnuiam să vorbesc foarte repede și nimeni nu înțelegea ce spun, acum vorbesc mai lent. Am o memorie bună, dar dacă eram într-un examen și auzeam pe cineva strigând în clasă deodată, îmi dădea peste cap tot examenul. Așa că încetul cu încetul memoria și concentrarea mea s-au îmbunătățit prin exercițiile pe care le-am făcut împreună.

Wafaa Al Shamali, elev palestinian

“ Abilitatea de exprimare orală, exersarea autoevaluării, educarea gândirii logice, îmbunătățirea imaginației.

Răspunsul profesorului de la școala primară Szent István Király (Budapesta, Ungaria), la întrebarea: Ce au învățat copiii și ce abilități le-a îmbunătățit programul de activități dramatice?

Semnificație, valoarea p:

În statistică, un rezultat este numit semnificativ statistic dacă este improbabil să fi apărut din întâmplare. Nivelul de semnificație este exprimat de valoarea p, și cu cât aceasta este mai mică, cu atât mai semnificativ este rezultatul. Valoarea p trebuie multiplicată cu 100 și citită ca procentaj, de ex. dacă $p = 0,02$ înseamnă că posibilitatea ca rezultatul să fie întâmplător este de 2%. În științele sociale un $p < 0,05$ este considerat semnificativ, iar un $p < 0,01$ este considerat puternic semnificativ.

TOATE rezultatele indicate în prezenta lucrare sunt semnificative ($p < 0,05$ sau mai puțin). Când valoarea p este mai mică de 0,000, semnificația este foarte mare și înseamnă că este foarte improbabil ca rezultatul să fie întâmplător, și foarte probabil să fie cauzat de efectul măsurat. Nu vom repeta această notă la fiecare tabel, însă vă rugăm rețineți că o semnificație atât de mare este foarte rară în științele sociale, astfel că majoritatea rezultatelor descrise are o semnificație extrem de mare.

B.2. Efectele activităților de teatru și drama în educație asupra „competenței de învățare”

În urma analizei datelor de măsurare de la input, comparând elevii care participă în mod regulat la activități teatrale și dramatice educaționale cu elevii care nu participă la astfel de activități, se constată diferențe semnificative pe următoarele scale:

Competența de învățare

„Competența de învățare” este abilitatea de a învăța și de a persevera în acest proces. Individii trebuie să aibă capacitatea de a-și organiza propriul proces de învățare, inclusiv printr-un management eficient al timpului și al informațiilor, atât la nivel individual cât și la nivel de grup. Competența include cunoașterea de către un individ a propriilor nevoi și a propriului proces de învățare, identificarea oportunităților disponibile, și abilitatea de a depăși obstacole pentru a învăța eficient. Presupune dobândirea, procesarea și asimilarea de noi cunoștințe și abilități ca și solicitarea/căutarea și folosirea soluțiilor ajutătoare. Abilitatea de învățare permite celui care învață să folosească cunoștințele și experiențele de viață anterioare ca bază pentru folosirea și aplicarea cunoștințelor și deprinderilor într-o varietate de contexte – acasă, la locul de muncă, la școală și în formare. Motivația și încrederea sunt vitale pentru competențele unui individ.

Recomandarea Consiliului și a Parlamentului European din 18 decembrie 2006, privind stabilirea cadrului european al competențelor pentru învățarea de-a lungul vieții learning

RESULTS

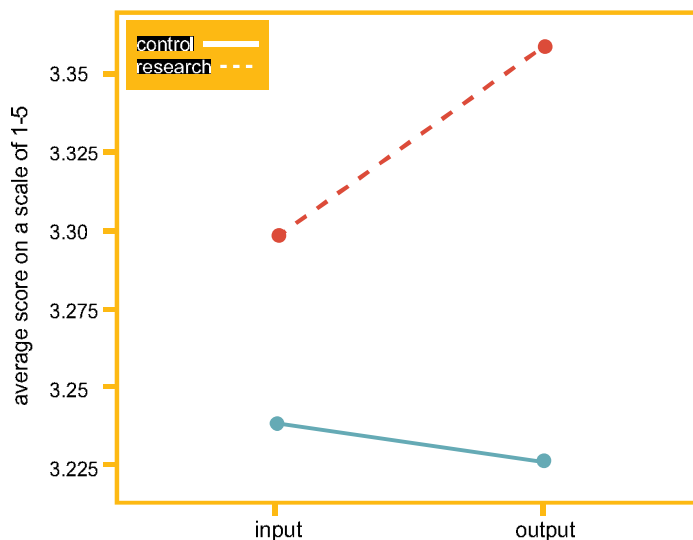
Scală	Itemi caracteristici scalei	Punctajul mediu al participanților la activități	Punctaj mediu al celor care NU participă la activități dramatice	Diferență	Semnificație
Creativitate (autoevaluare)	“ Este important pentru mine să-mi folosesc imaginația” “ Pentru mine este important să fiu creativă (de ex. Să experimentez, să lucrez în diferite moduri)”	3.6045	3.2586	6.9 %	p<0.000
Gradul de satisfacție în legătură cu școala	“ Lecțiile sunt interesante” “ Îmi place să vin la școală” “ Profesorii mei știu cel mai bine cum să mă învețe”	3.2968	3.1713	2.51 %	p<0.000
Confortul psihic la școală	Pe o scară de 1-10, unde 10 înseamnă că se simt excelent la școală în majoritatea timpului, iar 1 înseamnă că se simt groaznic în cea mai mare parte a timpului	7.21	6.91	6 %	p<0.000

Tabel 2. Comparație între elevii care participă în mod regulat la activități de teatru și drama în educație și cei care nu participă la astfel de activități, în ceea ce privește „competența de învățare”

Sintetizat, se pare că elevii care participă la activități teatrale și dramatice educaționale este mai probabil să se simtă creativi, le place să meargă la școală mai mult decât colegilor lor și le plac activitățile școlare mai mult.

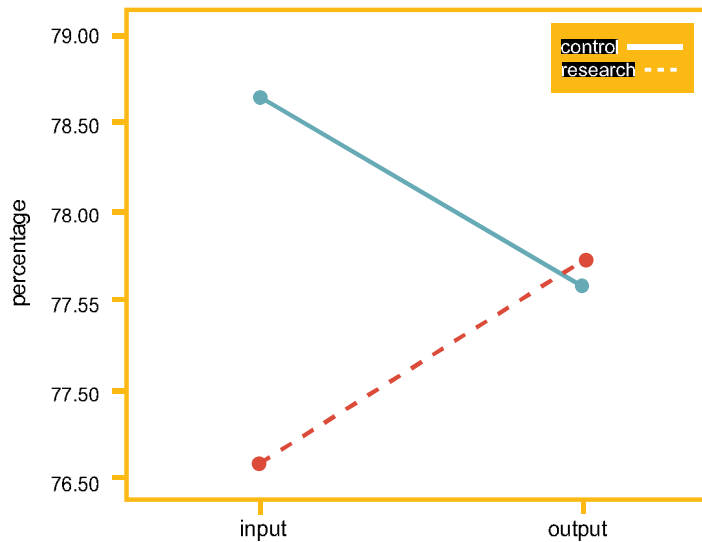
Efectul activităților teatrale și dramatice educaționale asupra creativității apare evident iar rezultatele cercetării susțin această ipoteză. Următorul grafic ilustrează diferențele de punctaj între input și output ale grupurilor de control și de lucru pe o scară a autoevaluării creativității între elevii care nu au participat la activități de teatru și drama în educație înainte. Diferența este semnificativă ($p < 0,028$).

Grafic 11. Diferența dintre grupul de lucru (care a participat la activități de teatru și drama în educație) și grupul de control (care nu a participat la astfel de activități) în autoevaluarea creativității între elevii care nu au participat la activități de teatru și drama în educație înainte.

RESULTS

În câteva cazuri activitățile de teatru și drama pot influența chiar și mediile elevilor (inclusiv toate notele, nu numai cele la materiile umaniste). O astfel de situație este cea a grupurilor cu activități continue din Palestina, unde notele sunt calculate ca procente. Următorul grafic nu mai are nevoie de comentarii.

Grafic 12. Diferențe între grupul de lucru (care a participat la activități de teatru și drama educaționale timp de trei luni) și grupul de control (care nu a participat) din Palestina, în ceea ce privește mediile elevilor.

Ținând cont că perioada dintre măsurătorile de la input și de la output a fost de numai trei luni, ne putem imagina efectul pe termen lung al activităților teatrale și dramatice educaționale asupra performanțelor școlare ale elevilor.

Cu toate că unele schimbări măsurate prezentate în această lucrare sunt relativ mici (altele fiind semnificativ mari), este important să ținem cont că între data măsurătorii de input și cea de output au trecut numai 1-4 luni. Ne putem imagina ce s-ar întâmpla dacă ar exista acces permanent la teatru și drama educaționale în întreg sistemul de învățământ: dacă teatrul și drama în educație pot, așa cum am arătat aici, să influențeze toate competențele într-un fel măsurabil chiar și într-un interval de numai câteva luni, se poate presupune că impactul pe termen lung ar putea fi mult mai mare.

“ Păreerea mea despre proiectul DICE este una foarte bună. M-am simțit foarte
My opinion about the Dice project is a very good one. During these sessions I was been feeling extremely good. I was becoming impatient to come to school, because these relaxation moments are benefic for everyone. The sessions took place at the beginning of the year, so we had the occasion to know each other better. After they came to an end, everyone was a little bit sad. These courses were advantageous for me. Honestly, I would like very much such a course to be introduced among the other courses we have in school.

Cristina, 16 ani, elevă din România

“ Am învățat multe lucruri bune cum ar fi încrederea și concentrarea care mă vor ajuta la învățatură să-mi fac temele.

Nawal Abu Salem elev, Palestina

“ Intuiția, empatia, vocabularul, gândirea logică, atenția, autodisciplina, gândire asocială, spiritul de colegialitate, curajul, autoexprimarea, atenția acordată unii altora, imaginația, capacitatea de a evalua riscuri.

Răspunsul profesorului de la Școala Primară Áron Gábor (din Budapesta, Ungaria) la întrebarea: Ce au învățat copiii și ce abilități ale lor s-au îmbunătățit prin activitățile dramatice?

RESULTS

B.3. Efectele activităților de teatru și drama în educație asupra „competențelor interpersonale, interculturale și sociale și a competenței civice”

Competențe interpersonale, interculturale și sociale, competența civică

Aceste competențe acoperă toate formele de comportament care îl pregătesc pe individ să participe într-un mod constructiv și eficient la viața socială și în carieră, și în special în contexte sociale tot mai diverse, și să rezolve un conflict atunci când se impune. Competența civică îl pregătește pe individ să participe pe deplin la viața civică, pe baza cunoștințelor despre concepte și structuri sociale și politice și a unui agajament la participare activă și democratică.

Recomandarea Consiliului și a Parlamentului European din 18 decembrie 2006, privind stabilirea cadrului european al competențelor pentru învățarea de-a lungul vieții

În urma analizei datelor de măsurare la input, comparând elevii care participă în mod regulat la activități teatrale și dramatice educaționale cu elevii care nu participă la astfel de activități, se constată diferențe semnificative pe următoarele scale:

RESULTS

Scală	Itemi caracteristici scalei	Punctajul mediu al participanților la activități dramatice	Punctaj mediu al celor care NU participă la activități dramatice	Diferență	Semnificație
Asumarea unei perspective empatică	“ Uneori încerc să îi înțeleg mai bine pe prietenii mei imaginându-mi lucrurile din perspectiva lor.” “ Cred că orice întrebare are două fețe și încerc să le iau în considerare pe amândouă.”	3.7108	3.5845	2.53 %	p<0.000
Preocupare empatică	“ Am deseori sentimente de tandrețe, grijă pentru persoanele mai puțin norocoase decât mine.” “ Atunci când vad că se profită de cineva, sunt destul de protector/oare cu acea persoană.”	3.9145	3.7072	4.15 %	p<0.000
Rezolvarea de probleme	“ Îmi rezolv majoritatea problemelor zilnice.” “ Rezolv cele mai multe neplăceri emoționale care apar.” “ Încerc să găsesc diferite căi de rezolvare a problemelor.”	3.7542	3.6419	2.25 %	p<0.000
A face față situațiilor de stres	“ Fac un plan de acțiune.” “ Încerc să analizez problemele care apar astfel încât să le înțeleg mai bine.”	3.6978	3.6420	1.12 %	p < 0.052

Scală	Itemii caracteristici scalei	Punctajul mediu al participanților la activități dramatice	Punctaj mediu al celor care NU participă la activități dramatice	Diferență	Semnificație
Dominarea în clasă	<p>“ Cum ai descrie situația ta în clasă? Alege varianta cea mai apropiată de situația ta.</p> <p>1. Sunt o persoană dominantă într-un cerc de elevi din clasă.</p> <p>2. Nu sunt o persoană dominantă, dar există un cerc de persoane căruia îi aparțin.</p> <p>3. Nu aparțin nici unui cerc, dar am prieteni.</p> <p>4. De obicei sunt de unul singur/una singură..”</p>	2.17	2.11	1.2 %	p < 0.020
Acceptare socială a grupurilor din afară (minoritatea sau etnia cea mai antipatică) ⁴⁸	<p>“1. Nu m-ar deranja în niciun fel să trăiesc în aceeași țară cu ei.</p> <p>2. Nu m-ar deranja în niciun fel să să fie vecini cu mine.</p> <p>3. Nu m-ar deranja în niciun fel să stau în aceeași bancă cu ei la școală.</p> <p>4. Nu m-ar deranja în niciun fel să-i ajut dacă ar avea nevoie de ajutor pe stradă.</p>	3.1865	2.5051	13.63 %	p < 0.000
	<p>Acceptarea socială a unei națiuni necunoscute</p> <p>5. Nu m-ar deranja în niciun fel să fiu prieten/ă cu ei.</p> <p>6. Nu m-ar deranja în niciun fel să am o iubită/un iubit care e</p>	3.3333	2.7183	12.3 %	p < 0.000
Disponibilitatea de a vota	<p>“ Dacă ai putea participa la luarea unor decizii democratice și ai avea ocazia să îți exprimi opinia; și dacă ai avea dreptul să votezi cu privire la anumite chestiuni, ai merge să votezi</p> <ul style="list-style-type: none"> - în școala ta (de ex. alegerile pentru consiliul elevilor /consiliul școlii)? - în orașul tău (de ex. alegerile locale)? - în țara ta (e ex. alegerile generale)? - la alegerile pentru Parlamentul European?” 	0.6611	0.5831	7.8 %	p < 0.000
Participare activă	<p>“Te vedeți</p> <ul style="list-style-type: none"> - participând la o campanie sau ducând o discuție pe teme de interes public - exprimându-ți părerea în ziare, la radio sau televiziune, cu privire la anumite chestiuni - făcând campanie ca activist pentru anumite chestiuni umanitare” 	0.6420	0.5268	11.5 %	p < 0.000

Tabel 3. Comparație între elevii care participă în mod regulat la activități de teatru și drama în educație și cei care nu participă la astfel de activități, în ceea ce privește „competențele interpersonale, interculturale și sociale, și competența civică”

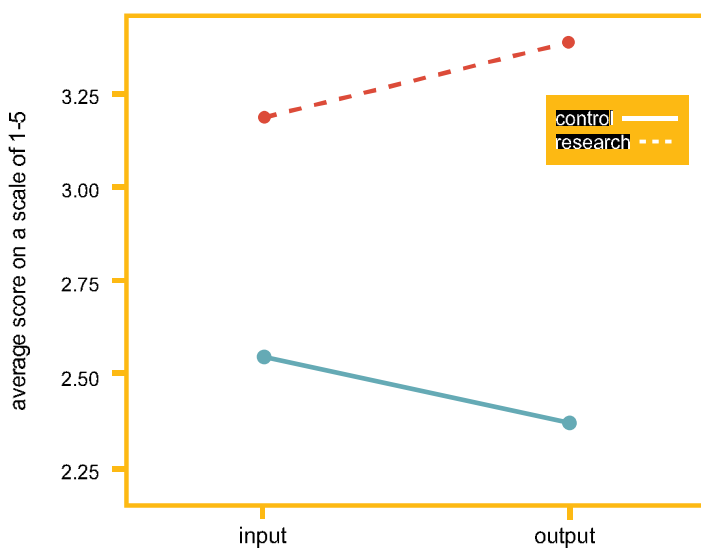
48 Minoritatea/naționalitatea concretă se va completa de fiecare țară în parte, în funcție de statisticile naționale proprii.

“ A fost extraordinar să învăț prin drama să-i ajut pe cei aflați la nevoie.

Špela, 14 ani, elevă din Slovenia

În rezumat, elevii care participă la activități dramatice educaționale în mod regulat sunt mai empatici/toleranți: se preocupă de ceilalți și sunt mai capabili să schimbe perspectiva. Sunt mai buni la rezolvarea problemelor și fac față mai bine stresului. Este mai probabil ca ei să fie în centrul atenției clasei. Sunt semnificativ mai toleranți față de minorități și străini, și sunt cetățeni mult mai activi: sunt mai interesați să voteze sau să participe la chestiuni publice.

Graficul următor ilustrează clar modul în care se schimbă acceptarea socială a grupurilor din afară în grupul de lucru și în grupul de control.

Grafic 13. Diferențele între grupul de lucru cu activități continue (care a participat la activități de teatru și drama în educație) și grupul de control (care nu a participat la activități) în ceea ce privește acceptarea grupurilor din afară (etnia sau minoritatea cel mai puțin acceptată din țară)

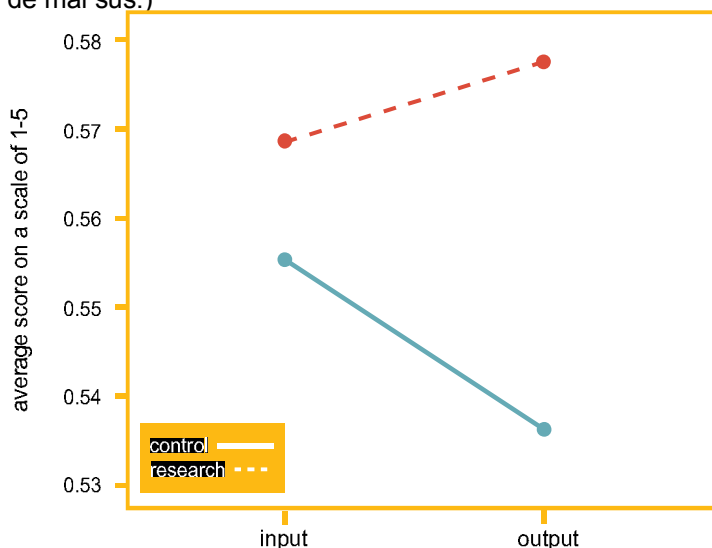
“ Ca să fiu sinceră, ceea ce am văzut a fost foarte amuzant. Fiica mea îmi tot povestește de mult timp cum își petrece ziua și ce face datorită vouă. Am remarcat o mulțime de schimbări la ea. Acum e mai liniștită, îi place să învețe, stă de vorbă cu mine, se trezește devreme, și își ajută surorile la teme și le explică ce să facă.

Mother of Arzak, Palestina

“*Spiritualitate, universalitate înseamnă să fii mai inteligent și mai bine educat în orice sens. Mai tolerant față de atitudini, opinii, culturi care sunt diferite de ale noastre. Cu toate acestea, cel mai important este să socializezi cu un cerc de oameni care au același scop, și să gândești și să te distrezi în același timp.*

Filip Hadžić, elev din Serbia, 15 ani

Un alt grafic sugestiv indică felul în care se modifică interesul față de participarea activă de la grupul de lucru la grupul de control comparate. (Punctajele sunt indicate în tabelul de mai sus.)

Grafic 14. Diferențele între grupul de lucru (care a participat la activități de teatru și drama în educație) și grupul de control (care nu a participat la activități) în ceea ce privește atitudinea față de participarea activă.

RESULTS

“*Empatia, toleranța, atenția acordată unii altora, înțelegerea comportamentului lor, luarea de decizii în mod independent.*

Răspunsul profesorului de la Școala primară Bakáts Téri (Budapesta, Ungaria) la întrebarea: Ce au învățat copiii și ce abilități li s-au dezvoltat prin activitatea dramatică?

B.4. Efectele activităților de teatru și drama în educație asupra competenței „spiritul antreprenorial”

Am creat două scale pentru a măsura această competență: una este o autoevaluare a spiritului antreprenorial și inovator și cealaltă măsoară gradul de angajament față de atingerea unor scopuri mai mari în viitor. În urma analizei datelor de măsurare la input, comparând elevii care participă în mod regulat la activități teatrale și dramatice educaționale cu elevii care nu participă la astfel de activități, se constată diferențe semnificative pe aceste două scale:

Spiritul antreprenorial

Spiritul antreprenorial se referă la abilitatea unui individ de a pune ideile în practică. Implică creativitate, inovare și asumarea de riscuri, precum și abilitatea de a planifica și de a conduce proiecte în scopul atingerii de obiective. Această competență sprijină indivizii în viața de zi cu zi acasă, și în societate, făcându-i capabili să conștientizeze contextul muncii lor și să valorifice oportunitățile, și este temelia pentru alte abilități și cunoștințe mai specifice necesare unui antreprenor care se implică într-o activitate socială sau comercială.

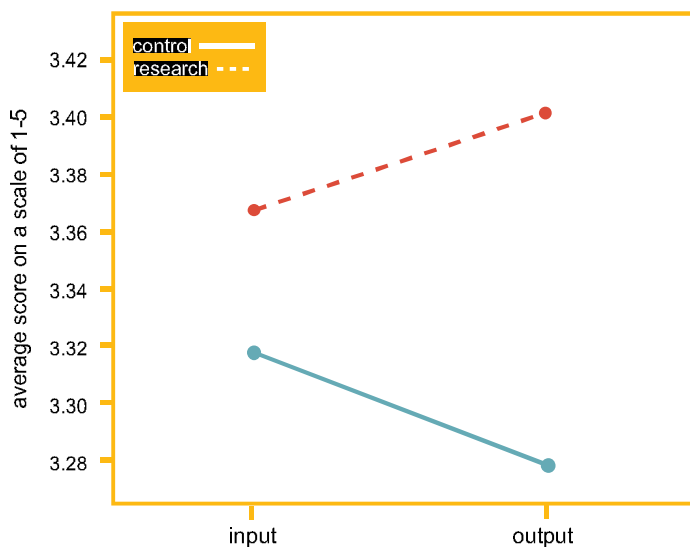
Recomandarea Consiliului și a Parlamentului European din 18 decembrie 2006, privind stabilirea cadrului european al competențelor pentru învățarea de-a lungul vieții

RESULTS

Scală	Itemi caracteristici scalei	Punctajul mediu al participanților la activități dramatice	Punctaj mediu al celor care NU participă la activități dramatice	Diferență	Semnificație
Autoevaluare a spiritului antreprenorial și inovator	<p>“ Sunt în stare să identific oportunități, sau posibilități de a schimba lucrurile, acolo unde alții nu pot vedea sau nu vor sa le vadă”</p> <p>“ Sunt în stare să îmi depășesc teama de pericol dacă văd o oportunitate”</p>	3.7021	3.5393	3.26 %	p<0.000
Gradul de angajament	<p>“ Crezi că ai talent și te interesează să faci următoarele lucruri când vei fi adult, în VIITOR?</p> <ul style="list-style-type: none"> - să conduci propria afacere - să inventezi lucruri noi - să creezi lucruri noi - să devii cercetător într-un domeniu științific interesant - să accepți o funcție importantă - să produci și să distribu propriile tale produse” 	3.3624	3.2431	2.39 %	p<0.000

Tabel 4. Comparatie între elevii care participă în mod regulat la activități de teatru și drama în educație și cei care nu participă la astfel de activități, în ceea ce privește competența-cheie „spiritul antreprenorial”

Graficul următor ilustrează schimbările pe scala „angajamentului” între grupul de lucru cu activități continue și grupul de control. În timp ce grupul de control a scăzut ușor, grupul de lucru a crescut ușor.

Grafic 15. Diferențele între grupul de lucru cu activități continue (care a participat la activități de teatru și drama în educație) și grupul de control (care nu a participat la activități) în ceea ce privește gradul de angajament față de atingerea unor scopuri importante în viitor.

RESULTS

Mulți profesori văd această competență în moduri diferite, de ex. ca începerea unei afaceri, obținerea de profit, etc. Cercetarea noastră oferă o înțelegere mai largă a aspectului legat de abilitățile „soft” ale competenței. Adam Jagiello Rusilowski, PhD. la Universitatea din Gdansk a efectuat un studiu de cercetare calitativă privind această competență, despre care puteți găsi detalii în capitolul B.12.

B.5. Efectele activităților de teatru și drama în educație asupra competenței „expresie culturală”

În urma analizei datelor de măsurare de la input, comparând elevii care participă în mod regulat la activități dramatice educaționale cu elevii care nu participă la astfel de activități, se constată diferențe semnificative pe următoarele scale:

Expresie culturală

Aprecierea importanței exprimării creative de idei, experiențe și emoții printr-o varietate de mijloace, inclusiv prin muzică, artă dramatică, literatură și arte vizuale. Abilități: Autoexprimarea prin intermediul unor mijloace media diverse [...]. Abilitățile includ de asemenea capacitatea unei persoane de abordare a propriilor perspective creative și de expresie în raport cu cele ale celorlalți [...]. Atitudine: Un puternic sentiment al identității reprezintă fundamentul pentru respectul și atitudinea deschisă față de diversitatea expresiei culturale.

Recomandarea Consiliului și a Parlamentului European din 18 decembrie 2006, privind stabilirea cadrului european al competențelor pentru învățarea de-a lungul vieții
competences for lifelong learning

Scală	Itemii specifici pentru scală Cât de des...	Punctajul mediu al participanților la activităț	Punctaj mediu al celor care NU participă la activități dramatice	Diferență	Semnificație
Participarea la evenimente culturale clasice	"vizionezi/participi la o expoziție" " vizionezi/participi la un spectacol de teatru" "ascuți un concert de muzică clasică"	3.4078	2.9535	9.09 %	p<0.000
A merge la cinema	"vizionezi filme la cinema"	4.4528	4.3727	1.6 %	p<0.014
Participarea la evenimente culturale populare	" ascuți un concert de muzică populară" "vizionezi/participi la un spectacol de dans"	3.7875	3.4579	6.59 %	p<0.000
Participarea la activități artistice	"participi la un atelier de meșteșuguri?" "participi la cursuri de film?" "faci parte dintr-o orchestră?" "faci parte dintr-un teatru pentru tineri?" "realizezi propriile reviste?"	2.0668	1.4084	13.17 %	p < 0.000
Participarea la activități muzicale și new media	"mixezi muzică?" "creezi propriile videoclipuri?" "compui muzică împreună cu alții?" "scrii cântece?"	2.2200	1.8714	7.00 %	p < 0.000
Scris	"scrii nuvele/romane/poezii/piese de teatru?" "scrii un jurnal (zilnic)?"	2.6119	1.7901	16.44 %	p < 0.000
Participarea la arte vizuale	"desenezi sau pictezi?" "faci un lucru manual (artizanat)?" "faci fotografii?" "faci artă digitală?"	2.8861	2.4990	7.74 %	p < 0.000
Participarea la arte dramatice	"dansezi?" "faci parte dintr-un grup de dans?" "montezi piese de teatru?"	2.7005	1.9333	15.34 %	p < 0.000
Importanță	"Cât de importantă este cultura pentru tine?"	7.93	7.21	7.2%	p < 0.000

Tabel 5. Comparație între elevii care participă în mod regulat la activități de teatru și drama în educație și cei care nu participă la astfel de activități, în ceea ce privește competența-cheie „expresie culturală”

Aceste rezultate pot fi sintetizate ușor. Participarea la activități dramatice în educație are un puternic efect de transfer asupra altor genuri de artă și cultură, și nu numai asupra artelor dramatice, dar chiar și asupra creării de muzică, filme, artizanat, și participării la diferite tipuri de activități artistice și culturale. Este important de reținut faptul că aceste rezultate subliniază de asemenea efectul pe care drama și teatrul îl au asupra consolidării comunității: unele dintre cele mai mari diferențe sunt constatate cu privire la activități efectuate în grup.

“Vreau să lucrez într-un teatru mai târziu... să joc despre libertate, viață, încetarea ocupării. Vreau ca teatrul să ne facă să ne iubim unii pe alții.

Ramez Nassar elev, Palestina

“Ca dramaturg, am avut onoarea să fiu tradus în diferite limbi, aș putea spune culturi diferite, și luând parte la producția pieselor mele am învățat despre diferențele culturale și personale – dar, cel mai important, am învățat că experiențele și sentimentele esențiale, ca și simțul elementar estetic, sunt foarte asemănătoare la națiuni diferite.

Literatura este arta cuvântului, muzica este arta sunetului și ritmului, artele vizuale sunt arta imaginii, teatrul este toate acestea la un loc – dar în primul și în ultimul rând este arta ființei umane, în împărțirea vieții și înțelegerii sale, a frumuseții și a temerii.

Jon Fosse, dramaturg norvegian contemporan

B.6. Efectele activităților de teatru și drama în educație asupra competenței „toate la un loc și mai mult”

“Ne ajută să ne gândim la ceilalți, și la situația în care se află. Să spunem că e un vagabond pe stradă, treci pe lângă el și te gândești mai bine la situația lui. Nu te gândești „e, ce contează”, te gândești „ce se întâmplă, ce gândește?”. Deci m-a ajutat să fiu mai generos.

Elev din Marea Britanie, 14 ani

Să vedem dacă activitățile de teatru și drama în educație influențează în vreun fel calitatea vieții în general și angajamentul tinerilor într-o gamă largă de activități și relații sociale. Tabelul de mai jos arată cât timp acordă elevii în medie unor diferite activități. Am comparat elevii care au declarat că participă în mod regulat la activități teatrale și dramatice cu cei care au declarat că nu participă la astfel de activități. Acolo unde diferența dintre cele două grupuri este semnificativă ($p < 0,05$ sau mai bun de obicei), am marcat câmpul respectiv cu roșu, indicând clar care grup are o medie mai mare.

**Toate
la un loc și mai
mult...**

No6 de pe lista DICE a competențelor le cuprinde pe primele cinci la care adaugă o nouă dimensiune deoarece activitățile de teatru și drama educaționale au în centrul atenției **competența universală de a fi om**. O preocupare crescândă pentru coerența societății noastre și spiritul cetățenesc democratic aflat în dezvoltare, solicită o busolă morală după care să ne situăm pe noi înșine și unii pe alții în lume și să începem să reevaluăm și să creăm valori noi; să imaginăm, să țintim către o societate în care să merite să trăim, și să trăim având mai clar sentimentul direcției către care ne îndreptăm, și convingerea mai profundă despre ce fel de oameni vrem să fim.

Consortiul DICE

lei parte în mod regulat la ateliere sau cursuri de drama sau de teatru? (date de la input)	NU		DA
ÎNTR-O ZI / ORE	ore		ore
Dormi	8.0083	>	7.9061
Te relaxezi	1.712	>	1.704
Mănânci	1.447	<	1.524
Mergi la școală	6.317	<	6.403
Înveți în afara școlii	1.575	<	1.603
Citești (lecturi care nu sunt obligatorii)	0.760	<	0.971
Privești la televizor	1.719	>	1.612
Navighezi pe internet	1.797	>	1.770
Joci jocuri pe calculator	0.898	>	0.773
Faci treburi gospodărești	0.885	<	0.973
Te joci, vorbești, petreci timp cu familia	1.652	<	1.840
Ai grijă de frați/surori mai mici	0.496	<	0.579
ÎN ULTIMA SĂPTĂMÂNĂ / DE CÂTE ORI	Ocazii		Ocazii
Te-ai întâlnit cu prietenii	4.34	<	4.48
Ai făcut sport	2.82	>	2.71
Ai făcut activitatea ta preferată/un hobby	3.35	<	3.40
Ai citit, ai ascultat sau ai privit știri	3.08	<	3.23
Ai făcut lucruri pentru familia ta (de ex. ai făcut cumpărături, ai aranjat camera, ai reparat lucruri, ai aranjat hainele)	2.48	<	2.70
Ai avut o slujbă cu jumătate de normă	0.28	<	0.39
Ai fost creativ (de ex. ai compus muzică, ai scris, ai jucat, ai dansat, etc)	1.95	<	3.00
ÎN ULTIMA LUNĂ / DE CÂTE ORI	Ocazii		Ocazii
Ai mers la cinema	1.01	<	1.26
Ai mers la teatru, expoziții sau muzee	0.50	<	0.96
Ai fost în centre comerciale/piețe	4.59	<	5.06
Ai mers în cluburi, discotecă, la concerte	1.25	<	1.31
Te-ai rugat, ai mers la biserică/moschee/sinagogă	5.43	<	6.64
Ai făcut diferite activități pe stradă	6.61	<	6.62
Ai făcut drumeții/ai mers cu bicicleta/te-ai plimbat	5.92	<	6.46

Tabel 6. Comparație între elevii care participă în mod regulat la activități de teatru și drama în educație și cei care nu participă la astfel de activități, în ceea ce privește activitățile zilnice

Principalele concluzii care trebuie trase din aceste constatări sunt că tinerii care participă în mod regulat la activități de teatru și drama petrec mai mult timp făcând activități cu o dimensiune socială – atât acasă (de ex. cu familia, având grijă de frați/surori mai mici) cât și în comunitate (de ex. este mai probabil ca ei să aibă o slujbă cu normă parțială, să petreacă timp cu prietenii, și merg mai des la evenimente și activități artistice). Din contră, petrec mai puțin timp privind la televizor sau jucând jocuri pe calculator.

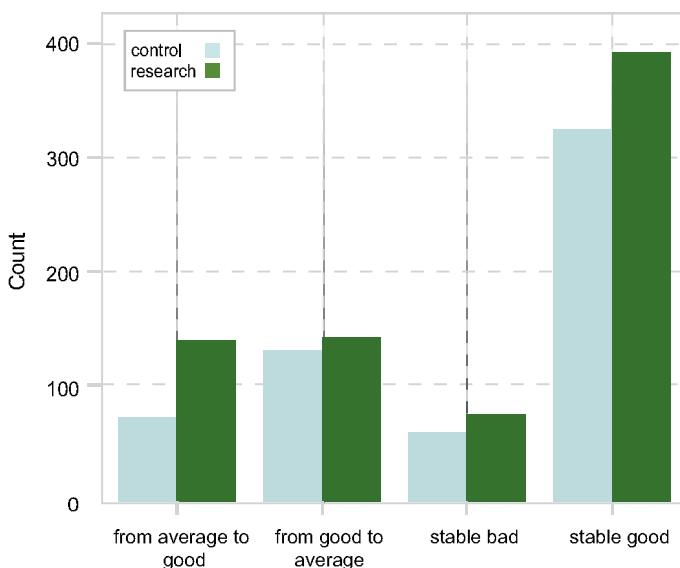

La unul dintre itemi, elevii a trebuit să spună cum se simt acasă pe o scală de la 1 la 10, în care 10 înseamnă că se simt excelent acasă, iar 1 că se simt groaznic în cea mai mare parte a timpului. Între măsurătorile de la input și cele de la output, au apărut schimbări mici, dar în direcții diferite: în timp ce membrii grupului de control se simțeau acasă mai prost, cei care au participat la activitățile de teatru și drama se simțeau acasă mai bine. Diferența este semnificativă ($p < 0,001$).

În cazul în care grupăm statistic elevii pe grupuri cu un comportament similar, găsim patru categorii:⁴⁹

- Elevi care se simt mai bine la output decât la input (“de la mediu la bine”)
- Elevi care se simt mai prost la output decât la input (“de la bine la mediu”)
- Elevi care se simt prost și nu se schimbă (“constant prost”)
- Elevi care se simt bine și nu se schimbă (“constant bine”)

Sunt remarcabil mai mulți elevi care au participat la activități de teatru și drama atât în grupul care se modifică de la mediu la bine cât și în grupul cu constant bine decât ne-am așteptat. Diferențele sunt semnificative ($p < 0,013$).

Grafic 16. Numărul elevilor din grupul de lucru cu activități continue și grupul de control din cele patru clustere de la itemul „cum te simți acasă” la măsurarea la output.

Astfel, deși cercetarea cantitativă are mijloace limitate pentru a demonstra modul în care teatrul și drama influențează competența pe care am numit-o „de a fi om”, am reușit să demonstrăm unele din aceste aspecte măsurabile obiectiv.

“Pe lângă tot ce a trebuit să facem, cel mai mult mi-a plăcut atunci când ne jucam și de la o stare proastă pe care o aveam, am ajuns să râd.”

Nastja, 14 ani, Slovenia

⁴⁹ Aceasta se numește „analiza clusterelor”. Vedeți Anexa D3.

M-am schimbat mult. Nu prea vorbeam cu oamenii. Acum vorbesc mai mult cu familia mea acasă. Încerc să-i influențez, ca și cum îi instruiesc, ca și cum joc un rol. Acum mă înțeleg mai bine cu oamenii și cu prietenii mei. Mă descurc mai bine cu problemele de acasă.

Înainte nu stăteam cu prietenii mai mult de o jumătate de oră, iar restul timpului citeam sau stăteam pe internet. Acum lucrurile s-au schimbat. Stau cu oamenii, vorbim despre multe lucruri, despre piesă. Când rămân singur după repetiții încerc să-mi amintesc ce am învățat.

Mohammed Abo Aziz, Palestina

B.7. Evaluarea de către profesori

Profesorii de la clasă au fost rugați să evalueze toți elevii (din grupurile de lucru și de control) din perspectiva celor cinci competențe. În urma analizei datelor de la input, comparând elevii care participă în mod regulat la activități de teatru și drama educaționale cu elevii care nu participă la astfel de activități, se constată diferențe semnificative pe scalele celor cinci competențe:

Scală	Itemi specifici pentru scală	Punctajul mediu al participanților la activități	Punctaj mediu al celor care NU participă la activități dramatice	Diferență	Semnificație
Comunicare	Își exprimă întotdeauna părerile cu curaj. Vorbește mult. Este timid/ă când trebuie să se adreseze unui grup mare de persoane. (interpretat invers) Poate să-și exprime clar părerea.	3.5790	3.4018	3.54 %	p<0.000
Competența de învățare	Înțelege cu ușurință manualele școlare. Are o memorie bună pe termen lung. Recunoaște corelații și poate să tragă concluzii. Poate să observe cu atenție. Petrece mult timp învățând deoarece îi place să învețe. Are tendința să încerce soluții diferite. Este motivat/ă și entuziast/ă când muncește. Are multe idei proprii. Își cunoaște propriile calități.	3.6702	3.4892	3.62 %	p < 0.000

Competența socială și civică	Acceptă păreriile celorlalți Este cooperant/ă cu adulții. Administrează bine conflictele. Este răbdător/oare și are capacitatea de a aștepta ceva. Îi ajută pe ceilalți. Colaborează bine cu colegii săi. Poate cere ajutorul dacă are o problemă, și poate să exprime acea problemă.	3.8534	3.7175	2.72 %	p<0.000
Spiritul antreprenorial	Este interesat/ă de lumea afacerilor. Are capacitatea de a identifica oportunități pe care colegi săi le scapă din vedere. Poate avea propriile vise despre cum să facă lumea mai bună. Are capacitatea de a-și rafina ideile proprii dacă acest lucru îl/o ajută să convingă mai multe persoane să lucreze cu el/ea.	3.4809	3.3279	3.06 %	p < 0.000
Expresie culturală	Îi place să asiste și să participe la activități artistice. Îi place să participe la activități de drama. Îl/O interesează cultura vizuală și artele vizuale. Îi place muzica. Felul său de a se exprima este bogat emoțional. Este deschis/ă la experiențe personale, emoționale și estetice. Se exprimă bine non-verbal.	3.8580	3.4928	7.3 %	p < 0.000

RESULTS

Tabel 7. Comparatie între elevii care participă în mod regulat la activități de teatru și drama în educație și cei care nu participă la astfel de activități, în ceea ce privește evaluările lor de către profesori în raport cu cele cinci competențe-cheie

Comparând diferențele dintre datele de la input și cele de la output între grupul de lucru și grupul de control, se constată că evaluările de către profesori ale elevilor din grupul de lucru se îmbunătățesc semnificativ mai mult pe toate scalele:

Scală	Itemii caracteristici scalei	Research change	Control change	Significance
Comunicare	Vedeți mai sus	+0.156	+0.11	p < 0.001
Competențe de învățare	Vedeți mai sus	+0.141	+ 0.089	p < 0.002
Competențe sociale și civice	Vedeți mai sus	+0.135	+0.111	p < 0.254 (tendency)
Spirit antreprenorial	Vedeți mai sus	+0.195	+0.151	p < 0.083
Expresie culturală	Vedeți mai sus	+0.242	+0.078	p < 0.000

Tabel 8. Diferențe input/output între grupurile de lucru (elevii care au participat la activități de teatru și drama în educație) și grupul de control (cei care nu participă la astfel de activități), în ceea ce privește evaluările lor de către profesori cu privire la cele cinci competențe-cheie

Simplificând: profesorii observă că elevii care au participat la activități de teatru sau drama în educație sunt evident mai buni la toate competențele decât cei care nu au participat la astfel de activități.

Deși schimbările măsurate sunt mici, este important de reținut faptul că între momentul măsurării la input și cel de la output au trecut numai 1-4 luni. În cazul accesului continuu la activitățile dramatice educaționale și păstrând aceeași tendință de impact, punctajele elevilor s-ar putea îmbunătăți considerabil pe o perioadă mai lungă.

“ Pe parcursul acestui proiect, deși doar am asistat ca observator la atelierelor susținute de Ljubica, acum colaborez mult mai bine și mai strâns cu clasele care au participat la proiectul DICE. Relația mea cu aceste două grupuri este mai caldă, acum îi cunosc mult mai bine, la fel și ei pe mine, și au încredere în mine. Acum comunică unii cu alții mai bine, și sunt prieteni mai buni. Acest lucru se observă în special la cei care înainte de participarea la proiect aveau dificultăți în a comunica cu ceilalți. Unii copii s-au deschis foarte mult față de colegii lor, față de înainte. Dacă știu că urmează să studieze o lecție în cadrul unui atelier, sunt toți motivați să citească. Toți citească pentru atelier, în condițiile în care înainte de proiect majoritatea dintre ei citea doar fragmente din ce aveau de citit. Manifestă o mare motivație de a lucra, dacă știu că urmează un atelier. Se implică toți în workshop, ceea ce nu se întâmplă în cazul unei lecții obișnuite. În ambele clase nota medie este peste 4,00 ceea ce este neobișnuit.

Ivana Pantic, 29 de ani, profesor de limba și literatura sârbă, Liceul de Farmacie și Fizioterapie

“ Excelentă idee. Este vizibil cum elevii s-au schimbat într-un mod pozitiv. Ar fi de preferat să existe și o extensie a acestui proiect.”

Florin Ioniță, Profesor de Limba Română, București

B.8. Câteva rezultate specifice ale fișelor de observație

Studiul prin observarea la clasă arată ⁵⁰, în ciuda faptului că de obicei elevii sunt neliniștiți când cineva observă ce fac ei, că doresc să-și împărtășească experiențele unii altora. Totuși, din cauza acestei neliniști, rareori inițiază discuții și tind să nu se ofere voluntar să vorbească în cadrul discuțiilor la clasă, vorbind numai când sunt numiți de profesor. Conform concluziilor lui E. C. Wrag ⁵¹ în majoritatea cazurilor profesorul inițiază toate acțiunile de la clasă fără să realizeze faptul că numai un număr mic de elevi ia parte activ la aceste acțiuni, așa-numitul „nucleu”, doar 7-8 copii care stau în centrul clasei răspund.

⁵⁰ Vedeți bibliografia anexată

⁵¹ E.C. Wrag: An introduction to classroom observation, Routledge, 1994. p. 113.

Metodele de predare tradiționale, care folosesc tehnici de predare frontale, nu creează un cadru de învățare interactiv. În acest tip de circumstanțe rolul elevului este acela de participant pasiv, în timp ce profesorul are rolul de instructor activ. Așa cum constată Novak, predarea tradițională se centreează pe profesorul care controlează mediul de învățare. Puterea și responsabilitatea revin profesorului care privește elevii ca având „găuri de cunoștințe” care trebuie umplute cu informații.

Această practică tradițională este opusă față de abordările centrate pe copil, în care elevii sunt cei care controlează propriul proces de învățare, iar puterea și responsabilitatea sunt o preocupare a elevilor. Învățarea în această situație poate fi independentă, colaborativă, cooperativă și competițională. Activitățile de teatru și drama în educație, ca metodă pedagogică, sunt un urmaș al acestei tradiții centrate pe copil. În loc să privească copiii ca pe entități inactive, această metodă încearcă să încurajeze rolul lor activ creativ în procesul de învățare. Pentru a realiza acest

obiectiv în munca lor prin activitățile teatrale și dramatice educaționale, educatorii folosesc diferite instrumente metodologice-pedagogice și forme de lucru cum ar fi prezentarea de către profesor, prezentarea de către elevi, reprezentația teatrală, dezbateri în clasă, activitate de drama, dezbateri în grupuri mici, exerciții de drama în grupuri mici, lucrul pe perechi, lucrul individual al elevilor. Educatorii și pedagogii de drama încearcă să încurajeze discuții, și acționează ca mediatori ai activităților și proceselor, în care copiii participanți joacă un rol activ.

În proiectul DICE au fost observate în total 110 lecții diferite de activități dramatice, de către doi observatori independenți, instruiți în prealabil, având fiecare exact aceeași fișă de observare în toate țările. Fiecare dintre aceste observații poate și va fi analizată separat. Cu titlu de exemplu, am ales trei lecții de activități de teatru sau drama educaționale tipice: o activitate continuă din Palestina, un atelier de drama de o singură întâlnire experimentală din Ungaria și un atelier de teatru în educație de o singură întâlnire din Marea Britanie. Graficele prezentate mai jos evidențiază spectrul larg de tehnici metodologice și pedagogice folosite și indică frecvența inițierii de către elevi a interacțiunilor comparat cu inițierea de către profesor.

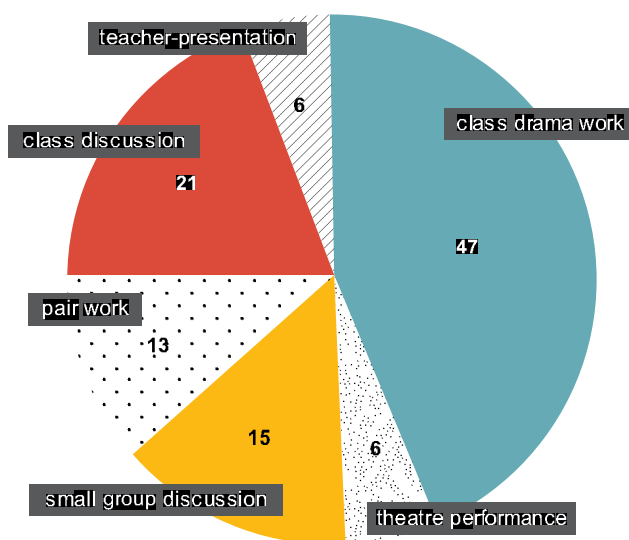
Graficele demonstrează de asemenea asemănările dintre programe, în ciuda abordărilor

52 Novak, J. (1998) Learning, Creating and Using Knowledge: Concept Maps as Facilitative Tools in Schools and Corporations; Lawrence Erlbaum Associates, Inc; New Jersey, pp 24-25.

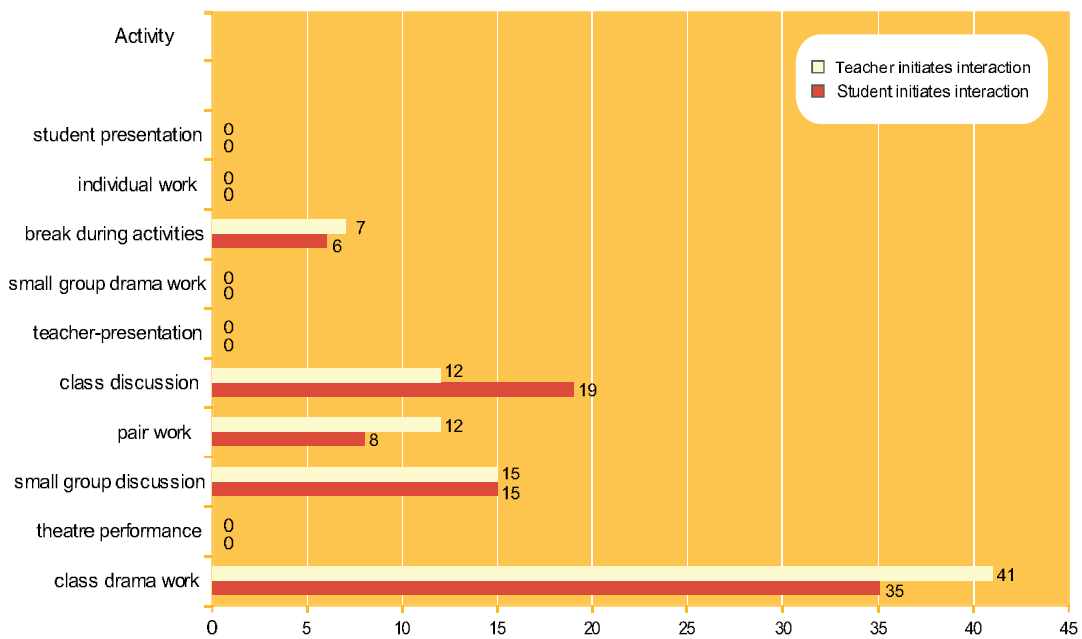
metodologice diferite. Toate trei programele utilizează o varietate mare de forme de lucru de la lucru pe perechi la discuție în clasă, care incurajează activitatea elevilor. Există schimbări rapide în formele de lucru, foarte puține astfel de forme fiind folosite mai mult de 10 minute, majoritatea fiind folosite numai câteva minute – astfel că lecțiile sunt mult mai dinamice decât cele „obișnuite”. Deși profesorii controlează lecția, există un număr aproape egal de inițiative din partea elevilor, care trădează un mod democratic de a acționa.

Vă rugăm rețineți: acesta este doar un exemplu. Analiza completă a tuturor celor 110 de fișe de observație și compararea lor este tema pentru anii următori.

1. O lecție de drama în cadrul unei activități continue, Palestina, durata: 1 h: 55 min.

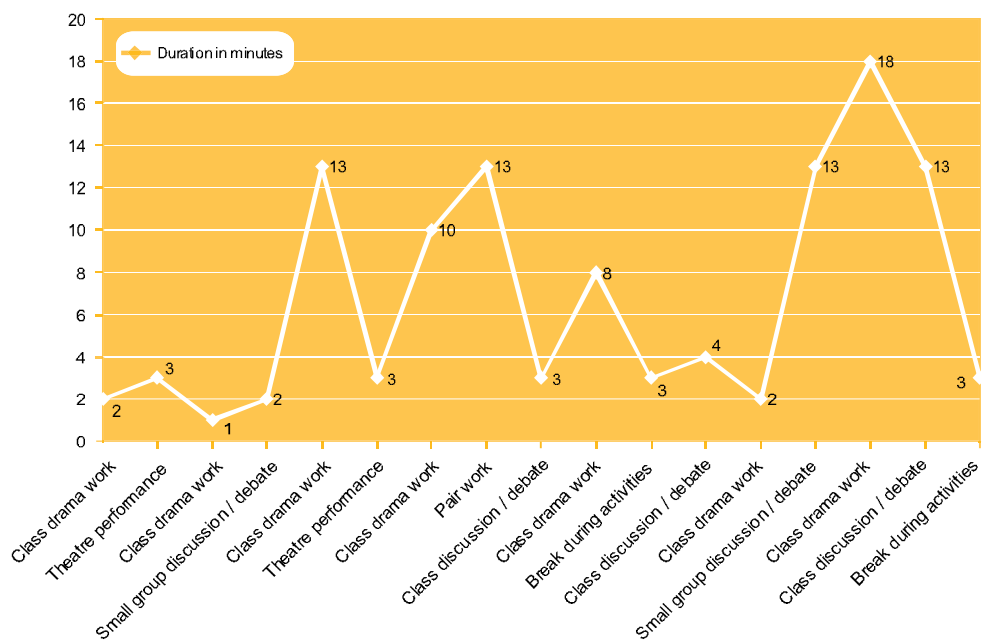

Grafic 17. Frecvența diferitor tipuri de activități teatrale și dramatice educaționale, conform observatorilor independenți; un program din Palestina

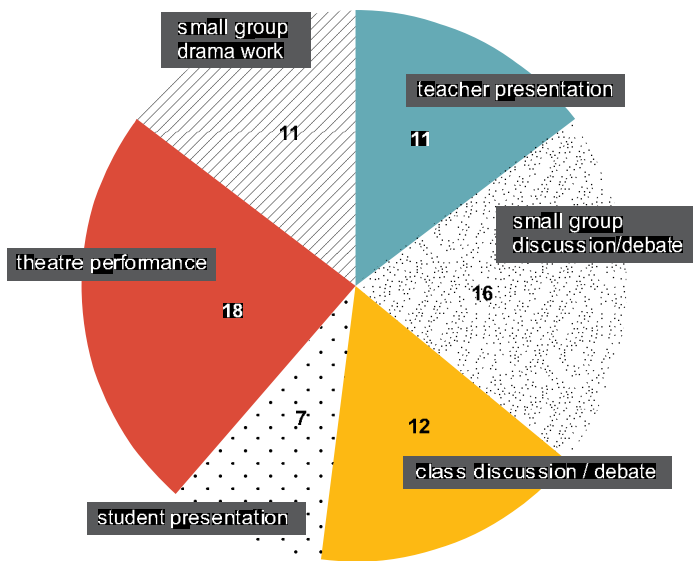
Grafic 18. Frecvența inițierii acțiunilor, conform observatorilor independenți; un program din Palestina

RESULTS

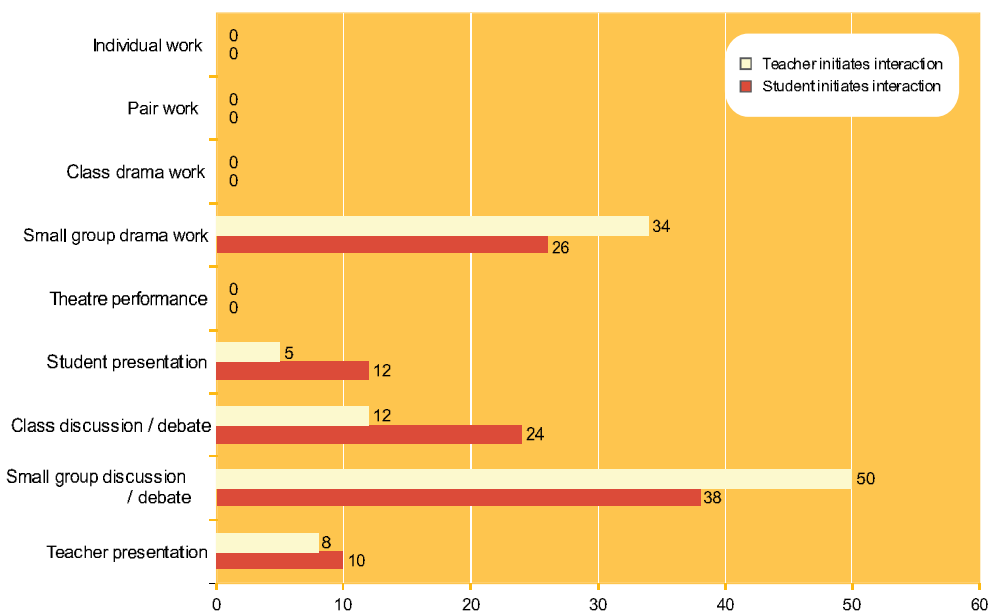

Grafic 19. Ordinea & durata formelor de lucru, conform observatorilor independenți; un program din Palestina

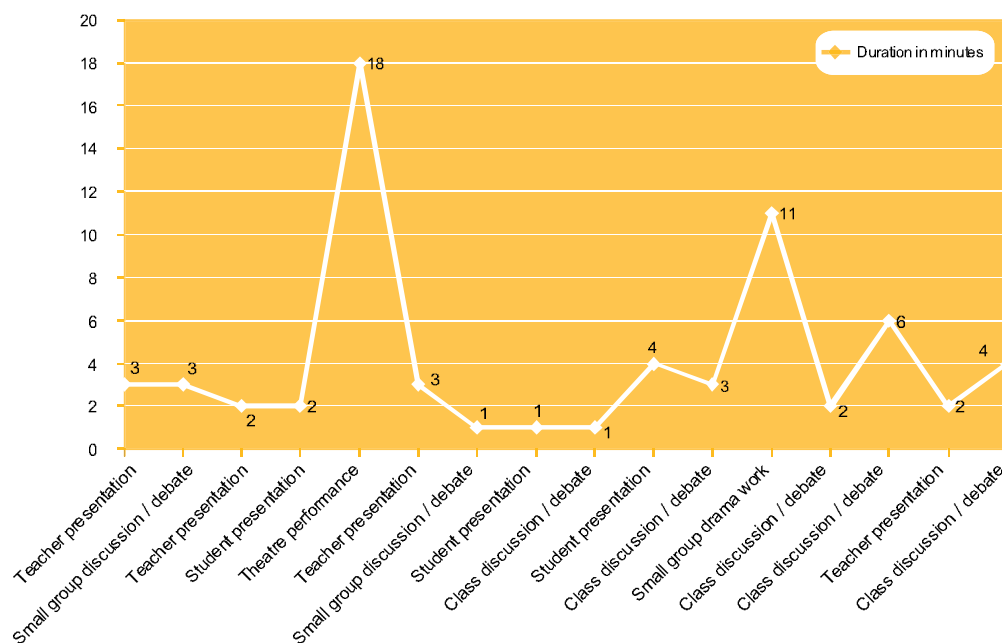
2. Lecție de drama, activitate cu o singură întâlnire, Ungaria, durata: 1 h, 30 min.

Grafic 20. Frecvența diferitor tipuri de activități teatrale și dramatice educaționale conform observatorilor independenți; un program din Ungaria

Grafic 21. Frecvența inițierii interacțiunilor conform observatorilor independenți; un program din Ungaria

Grafic 22. Înşiruirea & durata formelor de lucru conform observatorilor independenţi; un program din Ungaria

RESULTS

Clustere

Dacă creăm statistic grupuri ⁵³ după asemănările dintre tiparele formelor de lucru din timpul sesiunilor observate, găsim cinci grupuri diferite:

Cluster	Frecvențe medii ale formelor de lucru				
	1	2	3	4	5
Prezentare de către profesor	6	2	1	2	1
Prezentare de către elev	2	0	0	0	1
Reprezentare teatrală	1	8	1	2	0
Discuție/dezbateră la nivel de clasă	4	7	2	5	1
Exerciții de drama la nivel de clasă	2	0	10	4	2
Discuție/dezbateră grup mic	1	0	1	3	0
Exerciții de drama grup mic	2	0	1	2	1
Lucru pe perechi	0	0	1	0	1
Lucru individual	0	0	1	0	0
Pauze în timpul activităților	0	0	3	3	1

Tabel 9. Clustere de observație

Vă rugăm rețineți: valorile indicate în tabel sunt aparițiile medii ale formelor de lucru din cadrul unui program de teatru și drama în educație din clusterul respectiv; nu înseamnă că toate lecțiile de activități dramatice din acel cluster au exact aceeași structură, ci doar

⁵³ Aceasta se numește „analiza clusterelor”. Vedeți Anexa D.3.

un tipar foarte asemănător. Această analiză se concentrează numai pe frecvență, dar NU pe ordine sau durată.

Ar reieși că teatrul și drama în educație pot fi în mare de cinci tipuri diferite potrivit frecvenței formelor de lucru.

1. O lecție având dominantă prezentarea de către profesor care combină de asemenea diferite elemente interactive, de obicei în forma lucrului pe grupe sau la nivel de clasă. (19 dintre lecțiile urmărite)
2. O lecție având dominantă alternanța între teatru și discuția la nivel de clasă. (5 dintre lecțiile urmărite.)
3. O lecție care se bazează considerabil pe lucrul cu drama la nivel de clasă, dar care folosește în plus și o gamă variată de alte forme de lucru. (5 dintre lecțiile urmărite.)
4. O lecție care folosește multe forme de lucru de multe ori și niciuna dintre acestea nu devine dominantă. (26 dintre lecțiile urmărite.)
5. O lecție care prezintă puține schimbări: deși aceste lecții nu au atât de multe elemente ca celelalte, folosesc totuși o gamă largă de forme de lucru. (55 din lecțiile urmărite.)

Referințe suplimentare privind evaluarea grilelor de observație

- Bijou, S. W., Peterson, R. F., Harris, F. R., Allen, K. E., and Johnston, M. S. (1969): Methodology for experimental studies of young children in natural settings, *Psychological Record* 19, 177-210.
- Bochner, S. (1979): Designing unobtrusive field experiments in social psychology, in L. Sechrest (ed.), *New Directions for Methodology of Social and Behavioral Science*, San Francisco: Jossey-Bass.
- Candland, D. K., Dresdale, L., Leiphart, J., and Johnson, C. (1972): 'Videotape as a replacement for the human observer in studies of nonhuman primate behavior', *Behavior Research Methods and Instrumentation* 4, 24-6.
- Carta, J. J., Greenwood, C. R., Schulte, D., Arreaga-Mayer, C., Terry, B., and Kamps, D. (1992): Code for Instructional Structure and Student Academic Response: mainstream version (MS-CISSAR), Kansas City, Kan.: Juniper Gardens Children's Project, Bureau of Child Research, University of Kansas.
- Cone, J. D. (1982): Validity of direct observation assessment procedures, in D. P. Hartmann (ed.): *New Directions for Methodology of Social and Behavioral Science*, San Francisco: Jossey-Bass.
- Coon, D. (1997): *Essentials of Psychology: exploration and application*, Pacific Grove, Cal.: Brooks/Cole.
- Curran, J. P., Beck, G., Corriveau, D. P., and Monti, P. M. (1980): Recalibration of raters to criterion: a methodological note for social skills research, *Behavioral Assessment* 2, 261-6.

- Dubey, D. R., Kent, R. N., O'Leary, S. G., Broderick, J. E., and O'Leary, K. D. (1977): Reactions of children and teachers to classroom observers: a series of controlled investigations, Behavior Therapy 8, 887-97.
- Luis M. Laosa: Inequality in the Classroom: Observational Research on Teacher-Student Interactions, A Journal of Chicago Studies, Volume 8, Number 1 - 2 / 51 – 67.
- Wragg, E.C. (1999): An Introduction to Classroom Observation. Routledge.

B.9. Cele mai importante concluzii în urma analizei descrierilor activităților dramatice

Conducătorii fiecărei lecții de teatru și drama în educație au fost rugați să completeze un chestionar de autoevaluare, din care a făcut parte și întrebarea:

“Ce metode folosiți în cadrul activităților dramatice? Enumerați-le pe scurt. Vă rugăm descrieți succint obiectivele pedagogice, educaționale, sociale și estetice ale activității dvs. (Max. 1 pagină)”

Răspunsurile la această întrebare pentru toate cele 111 lecții de teatru și drama educaționale urmărite au fost analizate cu metode atât calitative cât și semi-cantitative. Astfel am putut compara diferențele și asemănările dintre 111 lecții diferite de teatru și drama în educație din douăsprezece țări. În mod surprinzător, am constatat că sunt mai multe asemănări decât diferențe. Acest lucru este în contrast cu experiențele⁵⁴ anterioare ale cercetătorului care operează analiza; în arii diferite educaționale pot fi găsite cu mult mai multe inconsecvențe, anomalii și confuzii printre reprezentanții domeniului.

Rezultate ale cercetărilor anterioare	Rezultate ale analizei descrierilor – DICE
Confuzie a termenilor principali	Termeni comuni, bine definiți, acord asupra sensului acestora
Lipsa obiectivelor comune	Obiective comune, ținte clare
Anomalii pedagogice-metodologice	Cunoștințe comune despre instrumente pedagogice-metodologice
Lipsa experiențelor internaționale	Curiozitate față de rețele și cele mai bune practici internaționale

Tabel 10. Caracteristicile rezultatelor cercetărilor anterioare vs. Analiza descrierilor activităților dramatice din

54 Câteva exemple: (1) proiect REI „Învățământul public de calitate împotriva segregării”, rezultate ale primului studiu de monitorizare, Institutul pentru o Societate Deschisă, Budapesta, 2005; (2) Integrarea în practică (ed. Szilvia Németh), Evaluarea externă a activității Rețelei de Integrare Națională. Institutul Național pentru Educație publică, Budapesta, 2006.; (3) Școlile model de educație favorabilă incluziunii. Cercetare calitativă, 2009-2010. Institutul Național pentru Cercetare și Dezvoltare Educațională. Manuscris.

Analiza a început cu codarea itemilor tematici, teme comune apărând în toate textele (codarea a fost făcută cu ajutorul unui program științific, Atlas.ti). La următorul nivel al analizei acești itemi tematici au fost restrânși și canalizați în zece categorii principale. Frecvența apariției acestor itemi în descrierile activității dramatice arată „prestigiul” general al subiectelor: itemul cu cea mai mare frecvență este considerat cel mai important, potrivit autorilor textelor originale. Astfel că se poate afirma că se pune mult mai mult accent pe aspectele teoretice ale lucrului în activitățile dramatice (obiective, conținuturi, rezultate) decât pe subiecte operaționale cum ar fi evaluarea performanțelor copiilor sau diseminarea experiențelor lor (turnee naționale și internaționale).

Teme principale	Frecvența apariției
1. Obiectivele lucrului în activitatea de teatru și drama în educație	98
2. Punctul de concentrare în activitatea de teatru și drama în educație	78
3. Metodele folosite în lucrul în activitatea de teatru și drama în educație	80
4. Rezultatele lucrului în activitatea de teatru și drama în educație	61
5. Conținutul lucrului în activitatea de teatru și drama în educație	54
6. Consecințele lucrului în activitatea de teatru și drama în educație	44
7. Caracteristicile copiilor participanți	28
8. Turnee naționale	18
9. Turnee internaționale	7
10. Evaluarea copiilor	3

Tabel 11. Teme comune în toate descrierile activităților dramatice

Țara	Subiecte principale									
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Republica Cehă	X	X	X	X	X	X			X	
Ungaria	X	X	X			X		X	X	X
Olanda	X	X		X	X		X			
Norvegia	X	X	X	X	X			X	X	
Palestina	X	X		X	X	X	X			X
Polonia	X	X	X	X	X	X	X		X	X
România	X	X	X			X	X	X		
Serbia	X	X	X		X				X	
Slovenia	X	X	X		X	X	X	X	X	
Suedia	X	X	X			X	X		X	
Marea Britanie	X	X	X							
Total	11	11	9	5	7	7	6	4	7	3

Tabel 12. Apariția principalelor subiecte (vedeți mai sus) pe țări (X: subiectul apărut, nu se referă la frecvența aparițiilor)

În cele ce urmează, cele mai frecvente zece subiecte specifice grupului vor fi descrise pe scurt. Este surprinzător că descrierile activităților dramatice ale unor lecții complet diferite au în comun valori comune, iar opinii contrare apar în numai câteva cazuri. Pe baza unor experiențe anterioare ale cercetătorului care efectuează această analiză, un astfel de consens la o scară așa de mare este extrem de rar, și arată similitudinea în gândire a practicienilor de teatru și drama în educație, indiferent de metodologie și naționalitate.

Vă rugăm rețineți: această analiză se concentrează strict pe textele scrise de conducătorii activităților dramatice. Analiza este un rezumat a ceea ce apare cel mai mult în aceste texte, interpretate de un cercetător independent.

Obiectivele și punctul de concentrare ale activității dramatice

Conform descrierilor activităților dramatice crearea unui mediu sigur pentru tineri în care să se poată manifesta liberi reprezintă baza unei munci eficiente. De exemplu, tinerii palestinieni, care sunt crescuți în climatul traumatizant al ocupației militare, al fricii de război, și care au trăit experiența pierderii unei persoane iubite, află și găsesc solidaritatea și învață să facă împreună eforturi către un scop comun creând o realitate nouă, imaginară, cu care se pot identifica toți membrii grupului.

Activitatea teatrală și dramatică educațională creează încredere, generând un sentiment de comuniune și identitate a grupului. Copiii trăiesc și experimentează puterea colaborării, cooperării și creației de grup. Dobândesc experiență în înțelegerea problemelor sau ideilor altora. Această experiență crește încrederea copiilor în sine și capacitatea lor de dialog.

Unii profesori de drama folosesc teatrul și drama în educație pentru a desființa anumite stereotipuri ale elevilor privind rolurile în cadrul grupului. Teatrul și drama în educație reprezintă o provocare la adresa credințelor obișnuite despre felul în care își arată oamenii statusurile unii altora și îi ajută să facă distincția între fapte și imagini, etichete sociale. Oferind o nouă perspectivă asupra felului în care relațiile din cadrul unei comunități se construiesc pe baza auto-reprezentărilor repertoriul comportamental al tinerilor se diversifică și se reduce violența verbală și relațională în contextul școlii.

Scopul pedagogic este acela că individului din grup i se oferă posibilitatea de a se dezvolta ca persoană, de a crede în el însuși, de a-și îmbunătăți sănătatea socială și de a-și găsi propria expresie estetică. Obiectivele pedagogice sunt menite să permită tinerilor să-și creeze ei înșiși procesul de dezvoltare personală, dobândind experiență atât emoțională cât și intelectuală, să-și dezvolte imaginația, să învețe să rezolve probleme și să țină cont de opiniile celorlalți, să dobândească încredere în forțele proprii, să-și exerseze abilitățile verbale, ascultarea activă și să interacționeze socială pozitivă.

încurajeze

RESULTS

Prin activitatea teatrală și dramatică educațională copiii dezavantajați social pot experimenta apartenența la un grup constructiv. Acest tip de apartenență îi face pe participanți să se gândească la asumarea responsabilității pentru ei înșiși și pentru ceilalți, și astfel să-și dezvolte încrederea în sine și independența. Accentul principal se pune pe formarea unei comunități în care crearea și apartenența la un grup sunt la fel de importante.

În viziunea specialiștilor norvegieni teatrul și drama în educație se concentrează pe dezvoltarea abilităților individuale, sociale și morale. Dezvoltă abilități fizice și mentale, abilități de comunicare. Copiii pot învăța despre propriile păreri și despre opiniile celorlalți. Aceștia au ocazia să experimenteze diferite tipuri de comunicare interpersonală. Învățată să colaboreze, să lucreze la un proiect colectiv. Principalul câștig este experiența personală a indivizilor.

Conținutul activităților de teatru și drama în educație

Conform descrierilor activităților dramatice există două tipuri de conținut cel mai des întâlnite în teatrul și drama în educație. Primul tip include proiecte care folosesc o poveste-cadru fictivă în cadrul căreia copiii pot compune și concepe astfel încât să-și comunice propriile gânduri și sentimente găsind modalități de a le descrie și de a le exprima. De exemplu într-un proiect se stabilește că participanții reprezintă poporul unei țări fictive, care a decis să-și părăsească țara. Aceștia sunt purtați într-o călătorie având pe unul dintre profesorii actori în poziția de conducător de zbor. Acest gen de sesiuni are de obicei o temă sugerată de grup sau pregătită de profesor. Temele sunt alese din viața de zi cu zi sau din literatură.

Al doilea tip constă în acele proiecte care au legătură directă cu materiile de studiu de la școală, și se bazează pe cerințele programei școlare sau pe probleme sau aspecte specifice de interes. De exemplu un profesor de drama din Serbia a descris că atelierelor de drama se bazează pe programa obișnuită la limba și literatura maternă pentru anul I de liceu. ("Analiza structurală a poeziei tradiționale de Banovic Strahinja. Temele de cercetare de analiză a personajului Banovic Strahinja – sensul și funcția personajului, demonstrarea manierei artistice în procesul de creare a personajului, cultura de exprimare: Cum îl văd eu pe Banovic Strahinja, și cum îl văd criticii literari, prezentând elevilor tehnicile cercetării științifice și folosirea așa-numitelor resurse principale și secundare.")

Metode folosite în teatrul și drama în educație

Majoritatea descrierilor activităților dramatice enumeră aceleași metode, folosite în sesiunile de teatru și drama în educație. Printre multe altele menționate, cele mai frecvente sunt următoarele:

- dialogul – cea mai simplă metodă de a fi în rol, asumând o perspectivă care

- angajează elevii, dezvoltă imaginația, gândirea critică și empatia.
- interviul – conversații cu anumite personaje în forma unui reportaj, conferință de presă sau sondaj de opinie fictive.
- scrisoarea – ca povestire din perspectiva (în numele) unui personaj ca reacție la un anumit eveniment sau situație dramatică;
- improvizația – interpretarea unor soluții posibile la probleme cu final deschis discutate ad-hoc care sunt formulate astfel încât să stimuleze curiozitatea și suspansul,
- sculptura – o imagine înghețată formată dintr-o persoană, sau o pereche sau o echipă, creată pentru a exprima o stare emoțională sau atitudine ca reacție la un anumit eveniment sau situație. Sculpturile pot fi făcute prin modelare prin atingere, demonstrație (ogindire) sau prin oferirea de indicații verbale.

Așa cum o demonstrează un exemplu din Polonia, atelierelor de drama folosesc o serie largă de instrumente pedagogice și metodologice. O întâlnire obișnuită începe, de pildă, cu exerciții de încălzire și jocuri de concentrare; acestea implică anumite serii de exerciții de mișcare (întindere, ogindire, pantomimă sau dans), respirație, emisie de sunete sau cântat, jocuri de viteză de reacție, brainstorming, improvizație cu obiecte, emoții sau situații simple. Elevii lucrează individual, apoi în perechi sau pe grupe mici sau mari. Partea de analiză a atelierului se desfășoară în forma unor discuții structurate, sau folosind tehnici simbolice dramatice, cum ar fi tunelul gândurilor, peretele, fotografia.

Nu sunt decât câteva descrieri care să raporteze utilizarea unor forme tradiționale de predare și învățare. De exemplu o descriere din Slovenia: „Începem cu un exercițiu de lectură la masă. Actorii de aici participă la școala de citire și la analiza dramaturgică a piesei. Atunci când sunt siguri de pronunție și de accente, și le este clară melodia propozițiilor, trecem la scenă. În acest punct noțiunea de muncă în echipă este foarte importantă deoarece este necesară pentru gestionarea acțiunilor și mișcării producției.”

Evaluarea copiilor

Există doar trei comentarii privind evaluarea performanței copiilor în descrierile activităților dramatice. Practica de evaluare a palestinienilor arată că implicarea individuală a copiilor este stimulată și laudată. În evaluările zilnice profesorul adună impresii de la copii pentru a verifica procesul de retenție și stimulează investiția personală a acestora. Profesorii oferă mai multe comentarii privind stilul și uneori scenele sunt lucrate și prezentate din nou pentru obținerea unor noi impresii.

Caracteristici ale copiilor care participă la activitățile de teatru și drama în educație

Copiii care participă la activitățile de teatru și drama în educație manifestă mai multe caracteristici legate de luarea de inițiative și sunt mai creativi în îndeplinirea sarcinilor la școală decât colegii lor non-participanți. Prin tehnicile teatrale și dramatice educaționale elevul se revelează lui însuși și împărtășește cu ceilalți întreaga gamă de abilități, cunoștințe și zone de interes special. Elevii își permit experiența muncii în echipă care include compararea unor soluții variate la aceleași probleme și depunerea eforturilor pentru realizarea unei prezentări comune. Ei apreciază structurarea muncii lor, disciplina și cooperarea.

Unii profesorii de activități dramatice/lideri de programe au raportat că după reprezentații la public elevii lor sunt plini de energie și entuziasm și doritori să continue experiența teatrală. Ei au observat numeroase schimbări pozitive în personalitatea elevilor, aceștia devenind mai încrezători în forțele proprii, mai deschiși față de ceilalți, mai toleranți, mai cooperativi. Pe măsură ce realizează cum este să faci parte dintr-un grup, li se dezvoltă sensibilitatea socială și capacitatea de cooperare. Învață să se exprime, trăiesc experiența de a li se aprecia munca. Învață că deciziile pe care le iau au consecințe. Află ce înseamnă să fie responsabili pentru ei înșiși și pentru grup.

Rezultate și consecințe ale activității teatrale și dramatice educaționale

Copiii învață ce înseamnă forța lucrului în echipă și a creației colective, care generează stimă de sine, responsabilitate colectivă, mândrie și încredere. Copiii participanți sunt capabili să înțeleagă situația altor oameni prin identificarea și implicarea în astfel de situații. Teatrul și drama în educație oferă tinerilor o ocazie de a experimenta prin roluri de gen și reguli deopotrivă. În teatrul și drama în educație ei au șansa de a experimenta cum e să fie altcineva. Mai mult decât atât, ei capătă o experiență artistică și devin ei înșiși persoane creative.

Prin experiența teatrală și dramatică educațională copiii cu nevoi educaționale speciale sunt și ei capabili să își dezvolte modalitățile de autoexprimare și comunicare. Prin aplicarea tehnicilor de comunicare non-verbală cum ar fi gestul, mișcarea, dansul și păpușile ei pot atinge rezultate vizibile. Experiența pozitivă pe care o trăiesc pe scenă îi ajută să-și dezvolte considerabil stima de sine.

Un conducător de proiect român a rezumat astfel experiența pe care a avut-o: „Copiii au învățat să

interacționeze cu publicul și să adauge umor subiectului respectiv, apoi au continuat să-și dezvolte cursurile de abilități de comunicare și creativitate. Jucându-ne împreună reușim să ne exprimăm pe noi înșine. Echipele rezolvă conflicte și lucrează mai eficient. ”

Diseminarea rezultatelor: turnee naționale și internaționale

Atelierele de teatru și drama în educație sunt ținute de obicei în școli primare și licee, iar elevii pot face parte din grupuri de lucru cu o singură întâlnire sau din grupuri cu activități continue. Unele grupuri cu activități continue sunt organizate astfel încât să realizeze un spectacol scurt în cadrul unor evenimente școlare, sau la întâlnirile locale, festivalurile de teatru; unele grupuri participând în mod regulat la festivaluri naționale de teatru pentru copii sau pentru tineri.

Unele grupuri de teatru și drama în educație încearcă să încurajeze schimburile de tineri cu țările europene și neeuropene. Obiectivele schimburilor de tineri pot fi diferite, cu toate acestea principalul scop este acela de a facilita tinerilor socializarea unora cu ceilalți prin activitățile teatrale. Aceleași motive sunt menționate de profesorii și liderii de grup care încearcă să motiveze și să sprijine participarea elevilor și la festivaluri internaționale de teatru.

Țara	Exemple concrete de obiective ale activităților de TDIE	Exemple concrete de puncte de concentrare în activitățile de TDIE	Exemple concrete de metode folosite
Republica Cehă	Dezvoltarea simțurilor, cooperării, abilității de a intra în rol, de acceptarea regulilor jocului, abilităților de evaluare	Experimentarea diferitor tipuri de comunicare interpersonală, învățării cooperării, muncii la proiecte colective	Exprimare prin gesturi, mișcare, apropiere, postură, pantomimă, imagini nemișcate, lucrul cu povești, spectacole ale unor teatre invitate, inventarea de povești, jocul de rol, dramatizarea unor texte scurte, evaluarea muncii, auto-evaluare
Ungaria	Dezvoltarea competențelor sociale și civice (de ex. toleranța, înțelegerea), abilităților de comunicare; creșterea coeziunii de grup	Reflecția pe marginea conceptelor (de ex. responsabilitate, libertate) și problemelor (de ex. comunicarea în cadrul familiei) morale și sociale, gestionarea conflictelor, creșterea încrederii în sine	Jocuri de rol, lecții de teatru în educație și drama în educație, discuție cu participanții pe marginea lecției, discuție cu profesorii pe marginea lecției, improvizație, dezvoltarea abilităților, repetiții, realizarea unor producții teatrale, festivaluri, turnee
Olanda	Stimularea copiilor de a își apăra cu fermitate punctele de vedere, de a fi legați unii de alții; creșterea încrederii în sine, dezvoltarea spiritului de inițiativă	A învăța abilitatea de a-și manifesta propria personalitate, transmiterea către copii a încrederii că orice ar juca este corect.	Spectacolul este creat printr-un proces de improvizare care începe cu improvizații teatrale pe baza propriei experiențe a jucătorilor legate de presiunea de grup și de dorința de a face parte dintr-un grup (sentimentul apartenenței) și ce efect are/a avut asupra lor. Studiul de cercetare experimentală improvizațională a fost realizat pe baza frustrării, sentimentului de siguranță și sentimentului de apartenență la un grup ca parte din identitatea jucătorilor.

Norvegia	Explorarea temelor din perspective diferite	Să fie capabili să înțeleagă situația de viață a celorlalți prin identificare și implicarea în astfel de situații	În forma unor personaje colective, scrierea în rol (jurnal), interviul/interogarea, documentare (în cadrul reprezentației), expertul, lucrul cu imagini, vocea minții, întrebările, dezbateră, imagini nemișcate, improvizația și reflecția
Palestina	Solidaritatea și lucrul pentru un scop comun	Creșterea încrederii în sine a copiilor și a capacității lor de dialog	Jocuri de grup pentru amuzament, pentru a instala siguranța lucrului împreună în cadrul grupului. Toți participanții sunt rugați să adauge elemente personale și emoționale personajelor lor prin intermediul poveștilor și al „bagajului” personal în realitatea imaginată. Lucrul în echipă pentru concentrare și colaborare (momentele scurte de concentrare să devină mai lungi). Lucrul pe echipe mici la scene de improvizație și/ sau povestire ca exercițiu colectiv. Evaluare și reflecții asupra zilei (în afara rolului)
Polonia	Respectul pentru diversitate, cooperare, lucru de creativitate în echipă	Confruntarea cu stereotipurile elevilor privind rolurile din cadrul grupurilor, provocarea credințelor/ prejudecăților comune	Exerciții de încălzire și jocuri de concentrare (stretching, oglinda, pantomimă, dans), respirație, emiteră de sunete, sau cântat, viteză de reacție, brainstorming, improvizație cu obiecte, emoții sau situații simple. Elevii lucrează individual, apoi pe perechi, sau pe grupe mici sau mari. Analiza s realizează în forma unei discuții structurate sau folosirea unor tehnici simbolice de drama (cum ar fi tunelul gândurilor, etc.)
România	Creșterea încrederii în sine și abilitatea de asumare a responsabilităților, deschidere și toleranță față de ceilalți, cooperare	Exprimarea creativă prin jocuri, arătând co echipele rezolvă conflictele și lucrează mai productiv decât individul	Întâi, se face o încălzire generală (mișcare, vorbire, relaxare.) Fiecare se prezintă pe scurt; un exercițiu care sparge încordarea, un exercițiu dinamic care să crească atenția și să anime atmosfera. Apoi ne concentrăm pe jocuri individuale senzoriale, cu vorbe, pentru concentrare și imaginație. Apoi este nevoie de un concurs și terminăm cu un exercițiu pentru coagularea echipei.
Serbia	Crearea oportunității de construire a unui nou tip de relație între copii și educatori	Explorarea potențialurilor inovatoare, creative și participative pentru lucrul la temele din programă	Exerciții și jocuri introductive, discuții - jocul de rol de către elevi - profesorul în rol/profesorul ca narator - prezentare de grup în rol - mișcare în spațiu - imagini nemișcate/ de grup - personaje/discurs și mișcare - scene/mișcare stilizată – urmând firul povestirii naratorului - vorbire în cor - exerciții de încheiere, jocuri, analiză
Slovenia	Încurajarea dezvoltării personale, a autoaprecierii; dezvoltarea imaginației; deprinderea abilității de a rezolva probleme, încurajarea interacțiunilor sociale pozitive	Exerciții de exersare a memoriei, gândirii logice și de dezvoltare a abilităților sociale	Jocuri introductive, de învățare a numelor și de dinamizare a grupului; analiză dramaturgică a piesei; jocuri sociale, de cunoștințe, jocuri de încredere pe perechi; exerciții de improvizație

Suedia	Clădirea și întărirea încrederii; creșterea concentrării	Fructificarea și întărirea abilităților și dorinței indivizilor; construirea unui concept pozitiv al sinelui	Jocuri variate, exerciții de încălzire, jocuri de dezvoltare/exerciții teatrale, jocuri de mișcare și concentrare.
Marea Britanie	Sprrijinirea tinerilor în a-și stabili locul într-o societate aflată în permanentă schimbare printr-un proces creativ de explorare și analiză	Dezvoltarea unei „înțelegeri simțite” de către elevi atât a lor înșiși cât și a celorlalți cu care ei colaborează.	Metoda aplică un amalgam de metodologie de teatru și de drama în educație. Partea de drama este creată pentru lucrul cu singură o clasă o dată pentru maximizarea raportului elev/actor-profesor. Toate elementele atelierului și reprezentației sunt integrate pe deplin. Convențiile tradiționale sunt asociate cu folosirea cadrului, rolului și sarcinii, împreună cu noi concepte bondiene cum ar fi, Locul, Centrul, Evenimentul Dramatic și Obiectul Invizibil.

Tabel 13. Exemple concrete de obiective principale, puncte de concentrare și metode de lucru din teatrul și drama în educație, pe țări (pe baza descrierilor activităților dramatice furnizate)

Obiectiv	Rezultat
Încurajarea cooperării, muncii de creație pe echipe și eforturilor depuse pentru un scop comun	Colaboratori creativi, utili, entuziaști
Dezvoltarea abilităților de comunicare și tehnicilor de argumentare și deschiderea față de punctele de vedere ale altora	Persoane care comunică eficient
Clădirea unor competențe sociale, dezvoltarea toleranței, empatiei, solidarității, încurajarea interacțiunilor sociale pozitive, crearea încrederii între copii	„agenți ai speranței și schimbării”, indivizi empatici
Creșterea încrederii în sine, auto-aprecierii, încurajarea dezvoltării personale	Persoane cu o imagine de sine pozitivă
Capacitatea de a fi responsabili, de a învăța să rezolve probleme, de a lua inițiativa.	Inițiatori, care au propriile idei

Tabel 14. Principalele obiective care apar în aproape toate descrierile activităților dramatice - și caracteristicile copiilor așa cum sunt descrise chiar de practicienii activităților de teatru și drama în educație.

Clustere

Toți conducătorii lecțiilor de teatru și drama în educație au fost de asemenea rugați să precizeze obiectivul principal al lecției de teatru și drama în educație și măsura în care se regăsește. Au fost oferite cinci variante, pe o scară de la 1 la 5.

Dacă creăm statistic grupuri⁵⁵ pe categorii de lecții similare ca scop declarat, găsim patru categorii distincte:

Obiectiv	Punctaj mediu			
	1	2	3	4
14. crearea unei opere artistice	3	1	2	4
15. dezvoltarea competențelor sociale ale elevilor	5	5	5	5
16. învățarea copiilor despre activitățile dramatice	4	2	5	3
17. aflarea de informații despre o anumită temă prin drama	5	1	2	3

Tabel 15. Clustere cf. descrierilor activităților dramatice

⁵⁵ Aceasta se numește analiza clusterelor. Vedeți Anexa D.3.

Vă rugăm rețineți: numerele indicate în tabel sunt punctaje medii în clusterul respectiv; nu înseamnă că toate programele din acel cluster au exact aceeași structură, ci numai un format similar.

Este important să reținem că toți conducătorii lecțiilor de activități dramatice, indiferent de programul realizat, consideră de importanță maximă ca programul să dezvolte competențele sociale ale elevilor, creativitatea și gândirea acestora. Aproape toți cei 111 conducători de programe au marcat cu 5 ambele aceste obiective.

Ținând cont de celelalte obiective, cele patru clusteruri pot fi împărțite astfel:

1. Lecțiile care folosesc teatrul și drama în educație pentru învățarea despre diferite teme sau subiecte specifice, de ex. un program de teatru în educație (55 programe)
2. Programe care se concentrează mai puțin pe celelalte trei obiective, de ex. o serie de jocuri de comunicare (6 programe)
3. Programe care se concentrează pe abilitățile dramatice, de ex. improvizație (14 programe)
4. Programe care se concentrează pe crearea unei opere artistice, de ex. teatru pentru elevi (31 programe)

B.10. Evaluarea de către experții externi a descrierilor activităților dramatice.

Au fost solicitați doi experți cunoscuți și foarte apreciați la nivel internațional, și anume dna. Cecily O'Neill (MB) și dna. Greta Berghammer (SUA) să pre-evalueze toate descrierile activităților dramatice din programele de teatru și drama în educație analizate. Liderii programelor nu au știut cine sunt evaluatorii externi. Ambii au fost rugați să evalueze toate cele 111 programe din perspectiva celor cinci competențe-cheie și să le stabilească eficacitatea pe o scară de la 1 la 10.

Analiza statistică detaliată arată că

- A existat un grad foarte mare de corelare între cele cinci competențe în cazul ambilor evaluatori. Astfel, un program care a obținut un scor bun la o anumită competență era probabil să primească un punctaj bun la toate competențele, în timp ce unul cu un punctaj slab, a obținut punctaje mai slabe la toate competențele.
- Din acest motiv am calculat un „punctaj mediu al eficacității”⁵⁶ pentru toate programele pentru ambii evaluatori. Există o corelare extrem de semnificativă între punctajele medii ale celor doi evaluatori ($r = 0,54$; $p < 0,001$), ceea ce indică faptul că programele au fost evaluate în mod similar de cei doi experți, pe baza descrierilor

⁵⁶ În statistică corelare înseamnă relația statistică dintre două variabile. Corelația este exprimată cu valoarea r care este un număr între 0 și 1 în care 0 înseamnă nicio relație iar 1 înseamnă că cele două variabile sunt complet identice. Cu cât numărul este mai mare, cu atât mai mare este legătura/similitudinea dintre cele două variabile pe care o indică.

scrise. Acest lucru vine în sprijinul ipotezei că evaluările nu sunt pur subiective, ci au și o componentă obiectivă.

- Unul dintre evaluatori a folosit scara completă (1-10), în timp ce al doilea a folosit jumătatea superioară a scalei (5-10). Cu toate acestea, deși au folosit intervale diferite de notare, amândoi au diferențiat lecțiile ca fiind mai bune, mai slabe și medii.
- Pentru fiecare lecție de activitate dramatică, evaluatorii au fost rugați să aprecieze încrederea lor în acuratețea evaluării lor pe o scară de la 0 la 100. Punctajul mediu al lecției a corespuns izbitor de mult cu încrederea în evaluare (expertul A: $r = 0,82$; $p < 0,000$; expertul B: $r = 0,91$; $p < 0,000$). Astfel încât, cu cât era mai detaliată descrierea, cu atât mai mare încredere avea evaluatorul în ea și cu atât mai mari punctaje îi acorda. Este bine să reținem acest lucru pentru cazul în care cineva dorește să prezinte o lecție/un program de drama în educație unui evaluator extern (de ex. atunci când aplicăm pentru o finanțare), este esențial de utilă o descriere detaliată.

Dna. Cecily O'Neill a înaintat un raport, care reprezintă o completare calitativă prețioasă la rezultatele cantitative. Mai jos vă prezentăm extrase din acest raport.

Estimarea eficacității atât de multor programe de activități de drama și teatru în educație diferite a constituit o sarcină interesantă și o provocare. Descrierile furnizate de profesori și facilitatori au variat enorm de mult – de la câteva rânduri la câteva pagini, iar alocarea unei valori numerice muncii pe baza acestor descrieri a fost dificilă pe alocuri. Însă complexitatea structurii studiului ar trebui să fie suficientă pentru a asigura elaborarea, pe baza și a altor măsurători și observații, a unor concluzii pertinente și constructive ale cercetării.

În general, rezultatele nu sunt surprinzătoare. Deoarece drama este o formă esențialmente dialogică, este foarte probabil că activitățile dramatice promovează interacțiunea verbală și socială. Punctajele pentru prima din cele șase competențe analizate – comunicarea în limba maternă – sunt în general pozitive. În drama, participanții ascultă și răspund. Ei exprimă, analizează și interpretează sentimentele și reacțiile lor și ale altora în mediul sigur al situațiilor ipotetice. Există o libertate în aceste schimburi verbale care nu seamănă cu interacțiunile din timpul orelor de curs obișnuite.

Același lucru este valabil și pentru a treia competență. Participanții la activitățile dramatice negociază și comunică unii cu alții, în grupuri mici și mari. Ei adoptă roluri și perspective diferite, în drama ei explorând puncte de vedere diferite. Colaborarea este esențială, la fel și nevoia de a depăși frustrarea și de a aborda sarcini complexe într-un mod constructiv. Competențele sociale sunt promovate aproape inevitabil. Merită subliniat faptul că

și fără a avea dovezile pe care le-ar oferi o cercetare longitudinală, acestea sunt cele două competențe pe care profesorii de activități dramatice se pot aștepta să le dezvolte prin munca lor.

Competența de învățare a fost probabil competența cel mai dificil de cuantificat. În documentele disponibile au fost puține mențiuni explicite ale acestei componente. Se poate presupune faptul că pe măsură ce elevii dobândesc, procesează și asimilează noi abilități în activitățile dramatice, ei își gestionează practic și eficient propriul proces de învățare. Este probabil ca ei să lucreze cu perseverență, concentrare, adesea ei manifestând aceste însușiri acolo unde acestea lipseau anterior. De asemenea este de așteptat ca acești elevi să învețe de la alții și să împărtășească unii altora ce au învățat.

În ceea ce privește competența civică, aceasta poate fi dedusă din documente în special în lucrul diferitelor echipe de teatru în educație. Obiectivele și abordările acestor companii includ adesea o concentrare pe problemele care afectează comunitatea. Participanții par să se implice în reflecții și analize critice și creative cu privire la probleme cum ar fi toleranța, diversitatea și democrația, și sunt încurajați să ia decizii.

O altă competență care a fost dificil de măsurat a fost gradul în care activitățile dramatice promovează inițiativa și spiritul antreprenorial. Este adevărat că lucrul în cadrul activităților dramatice încurajează participanții să transforme ideile în practică, și să-și organizeze munca pentru a atinge o performanță dorită, de exemplu, și câteva documente menționează acest lucru explicit. Atunci când tinerii sunt implicați în interacțiuni cu părinții și cu publicul, ei dau dovadă de inițiativă. Unele dintre abilitățile și atitudinile implicate de această competență – motivare, spirit de conducere, planificare, organizare, comunicare, evaluare – sunt cu siguranță promovate prin implicarea în activități dramatice și teatrale.

Reiese clar din documente faptul că abilitățile și atitudinile legate de conștiința și exprimarea culturală sunt promovate intens. Din nou, nici nu este de mirare, teatrul însuși fiind un mediu cultural. Multe dintre documente reliefează creativitatea și auto-exprimarea ca obiective explicite, iar reprezentațiile, pentru părinți și comunitate, ca și participarea la festivaluri locale, naționale și internaționale, sunt în mod evident un aspect foarte apreciat al activității.

În ansamblu, constatarea că atât de multe culturi europene consideră abordarea activităților de drama și teatru în educație suficient de meritorie încât să fie incluse în programa școlară și așa foarte densă, nu poate decât să bucure. Majoritatea profesorilor de drama care lucrează în

școli declară că cele mai importante obiective ale lor sunt creativitatea, dezvoltarea personală și competențele sociale, în vreme ce facilitatorii implicați în activități de teatru în educație ținesc către dezvoltarea spiritului de colaborare și simțului răspunderii participanților. Scopul creării unui produs artistic nu a fost întotdeauna obiectivul principal.

[...] este extrem de încurajator să constați că profesorii și moderatorii de peste tot din Europa și nu numai utilizează activitățile de drama și teatru în educație pentru a dinamiza clasa, pentru a promova creativitatea și imaginația, pentru a încuraja transformările personale și sociale și pentru a da elevilor lor un sentiment de forță, responsabilitate și stăpânire în cadrul activităților.

B.11. Relația dintre componentele diferite ale cercetării cantitative și un exemplu: ce anume face un program de teatru și drama în educație mai bun?

Acest capitol încearcă să explice ce anume face proiectul de cercetare DICE special și de ce afirmăm că rezultatele indicate mai sus reprezintă mai puțin de 1% din totalul rezultatelor cercetării.

Până în acest punct am discutat diferitele părți ale cercetării luate separat. Acum imaginați-vă că toate instrumentele cantitative menționate până aici se leagă între ele și că putem analiza legăturile dintre ele astfel încât să puteți vedea relația dintre oricare componente din:

- Chestionarul de autoevaluare al elevilor,
- Chestionarul pentru profesori,
- Descrierile activităților,
- Fișele de observație,
- și evaluările externe.

Două exemple: este posibil să verificăm dacă programele care au fost notate cu punctaj mare (evaluarea externă) și care au dominantă de lucru pe grupuri mici (fișa de observație) au un impact mai mare asupra abilităților de comunicare ale elevilor (chestionarele elevilor) sau nu. Sau, putem vedea dacă elevii care nu au participat la nicio activitate dramatică înainte (chestionarele elevilor) primesc calificative mai bune de la profesorii lor sau nu (chestionarele profesorilor) după ce participă la o serie de ateliere de teatru pentru tineri (descrierile activităților).

În plus, aceeași analiză poate fi aplicată la orice subcategorie din întregul eșantion, de ex. doar elevii polonezi, sau doar fetele, sau doar cei care frecventează o școală specială, sau doar elevii de 14 ani, sau chiar doar fetele poloneze de 14 ani care merg la o școală specială!

Având în vedere că sunt 1.080 de variabile măsurate per elev, toate aflate în legătură unele cu altele, și că eșantionul este unic prin mărime și complexitate, posibilitățile de a formula întrebări sunt nenumărate. Singura limită este ceea ce-i interesează pe practicienii activităților dramatice. Sperăm că baza de date a DICE va fi o resursă serioasă pentru răspunsuri la multe întrebări ca acestea într-un viitor apropiat și că vom putea afla tot ce se poate despre cum funcționează teatrul și drama în educație, și că vom putea contribui la elaborarea unor programe de activități teatrale și dramatice educaționale și mai eficiente.

Pentru cei cu adevărat curioși, să aruncăm o privire la un exemplu simplificat de cum poate fi utilizată baza de date DICE pentru a înțelege mai multe despre cum funcționează activitățile de drama și teatru în educație.

Am văzut că evaluările profesorilor cresc în medie pentru toate cele cinci competențe, iar creșterea este întotdeauna mai mare în cazul grupului de lucru decât în cel al grupului de control. Dar ce se află în spatele acestei creșteri? Profesorii evaluează toți elevii ca înregistrând o creștere, sau este doar o medie?

Schimbare medie a punctajului

Clustere	1	2	3
Competențele de învățare	+0.65	+0.09	-0.34
Competența socială	+0.69	+0.09	-0.36
Expresie culturală	+0.92	+0.14	-0.49
Comunicare	+0.73	+0.08	-0.47
Spirit antreprenorial	+0.92	+0.14	-0.51

Tabel 16. Clustere ale evaluării de către profesori

Dacă creăm clustere (grupuri care se comportă în mod similar) de elevi după evaluarea profesorilor, găsim trei subcategorii foarte interesante:

1. Elevii din primul grup au fost percepuți de profesorul lor ca manifestând creșteri mari la toate competențele (numărul de cazuri din grupul de lucru: 309 – 21%)
2. Elevii din al doilea grup au fost percepuți ca având creșteri notabile dar puține (numărul de cazuri din grupul de lucru: 921 – 63%)
3. Elevii din al treilea grup au fost percepuți de profesorii lor ca înregistrând scăderi la toate competențele (numărul de cazuri din grupul de lucru: 225 – 16%)

În această analiză a clusterelor am introdus intenționat numai cazurile din grupul de lucru, deoarece în acest moment suntem interesați de efectele teatrului și dramei în educație asupra elevilor, așa cum sunt percepute de profesorii acestora. Se pare că în timp ce majoritatea activităților teatrale și dramatice educaționale au efecte puține dar semnificative, unele dintre ele au un impact mai amplu, iar altele au un efect negativ.

Media generală, exprimată ca valoare unică (și în care aceste diferențe sunt mascate) este ușor pozitivă, așa cum am văzut și în cap. B.10.

Dar ce se află dincolo de acest lucru? Dacă înțelegem factorii care clasifică elevii într-una din aceste subgrupe, putem înțelege mult mai mult despre cum funcționează o activitate de teatru și drama în educație și ce o face mai eficientă.

Privind la analiza statistică, printre multe altele, reiese că cei mai importanți factori (printre mulți alții) sunt:

Relația și semnificația	Semnificația	Interpretare: ... cu atât crește probabilitatea obținerii de rezultate mai bune.
Intenția liderului de program de a realiza un produs artistic	$p < 0.000$	Cu cât e mai mare scorul obținut de acest obiectiv, ...
Intenția liderului de program de a preda elevilor despre teatru și drama	$p < 0.060$	Cu cât e mai mare scorul obținut de acest obiectiv, ...
Intenția liderului de program de a aprofunda o anumită temă sau o anumită materie prin activitatea dramatică	$p < 0.002$	Cu cât e mai mare scorul obținut de acest obiectiv, ...
Intenția liderului programului de a dezvolta creativitatea și gândirea elevilor	$p < 0.003$	Cu cât e mai mare scorul obținut de acest obiectiv, ...
Intenția profesorului(ilor) de a oferi voluntar participarea, conform observațiilor observatorilor independenți	$p < 0.000$	Cu cât e mai deschis liderul programului la a oferi elevilor ocazia de a participa, ...
Experiența în timp a liderului de program	$p < 0.000$	Cu cât este mai experimentat liderul programului, ...

Tabel 17. Factorii care anticipează un program de teatru și drama în educație mai eficient

Rezumând, acum s-a dovedit statistic pe un eșantion impresionant ceea ce mulți practicieni de teatru și drama în educație știu intuitiv de multă vreme. Practicienii cu o experiență îndelungată și obiective clare au mai multe șanse să obțină rezultate mai bune. Atitudinea profesorului este de importanță crucială: libera alegere oferită și acceptată sunt esențiale.

Vă rugăm rețineți: aceasta este o punere în discuție suprasimplificată a subiectului pentru o mai ușoară înțelegere. Detalii și analiză mai specializate vor fi publicate în anii următori.

B.12. Cercetare calitativă: Tehnica Expertul în predarea antreprenoriatului la Universitatea din Gdansk

Institutul de Educație din Universitatea din Gdansk a desfășurat un program educațional în parteneriat cu Banca Națională a Poloniei și Asociația POMOST. Programul s-a adresat elevilor de liceu din 3 districte din nordul țării pentru promovarea inițiativei și spiritului antreprenorial ca una din Competențele-cheie în educație. Programul „Lupta tinerilor pentru antreprenoriat” a avut forma unui curs de învățare combinat cu un concurs de competențe dezvoltate în proces. Tinerii, organizați în 54 de echipe de câte 5-7 persoane și susținute de un instructor (de obicei profesor al unei materii care se numește „cunoștințe despre societate”), au lucrat la 3 probleme diferite pe termen scurt, iar finaliștii (10 echipe) au lucrat la una pe termen lung.

Prima problemă, intitulată „breșa din piață”, cerea găsirea unei oportunități de afaceri în comunitatea locală. Adolescenții trebuia să identifice un client sau întregul grup care ar fi putut beneficia de intervenția lor redusă ca suferință și rănire (de ex. agresiunea, abuzul de droguri, excluderea socială, etc.). A doua sarcină divergentă a fost să angajeze o echipă de muncitori pentru o anumită afacere mică selectată, să creeze personalitatea liderului companiei și să prezinte personajele într-un moment de luare a unei decizii cruciale. Cea de-a treia provocare cerea echipei să creeze un plan de afaceri pentru o afacere selectată anterior care să includă contractarea unui credit bancar. Elevii a trebuit să elaboreze două oferte de contract de credit, dintre care unul să conțină capcane care ar putea cauza probleme companiei. Problema pentru cele 10 echipe finaliste a fost legată de explorarea crizei economice din perspectiva oportunităților de afaceri. Tinerii a trebuit să facă portretul a doi antreprenori și să-i înfățișeze în procesul luării de decizii de afaceri documentate. Una dintre ele urma să se dovedească a fi o greșeală iar personajele trebuia să prezinte o strategie de remediere a greșelii și obținere a succesului. Contextul luării deciziilor a fost fictiv - o țară inventată – însă mecanismele economice și legile a trebuit să fie respectate cu strictețe și au fost evaluate de experți la fel ca în cazul unor probleme online anterioare.

Toate sarcinile, cu excepția primeia, au avut la bază ideea ca tinerii să preia rolul de „experți” și să rezolve problemele „ca și când” ar fi fost oamenii cei mai potriviți să facă acest lucru. În timpul lucrului la „Breșa din piață” tinerii a trebuit să se documenteze având ca bază de cercetare probleme reale și propriile lor nevoi reale într-un context local foarte

specific cu angajament real și empatie – sarcina solicitând folosirea imaginației și crearea unor personaje fictive cu puncte de vedere, interese diferite dar documentate, și cu un nivel presupus de competență antreprenorială. În primul caz ideile lor de afacere (socială) trebuiau aprobate de autorități reale din domeniu. În celelalte probleme tinerii au fost liberi să creeze ei înșiși autoritatea pe baza cunoștințelor lor anterioare dar de fapt provocarea problemei i-a încurajat să o „atace” cu surse documentate. Elevii au investit mai mult în ceea ce privește cercetarea pe tema respectivă dar, ceea ce este mai important, în ceea ce privește inițiativa și simțul răspunderii care nu pot fi delegate unei autorități exterioare ci construite într-un proces educațional interactiv.

Tehnica Expertul a fost creată de Dorothy Heathcote ⁵⁷ ca tehnică dramatică specifică dar și ca filozofie educațională mai generală care poate fi folosită de un profesor care respectă într-adevăr resursele cognitive ale elevilor săi și potențialul lor de a rezolva probleme într-un mod creativ. În această abordare liderul programului își asumă rolul unei persoane care are nevoie de ajutor, de un sfat, de expertiză, și începe întâlnirea prin a se adresa elevilor într-un mod care să sugereze că ei se află în poziția de a „ști mai bine”. El are o problemă interesantă care generează procese de gândire diferite și care are una sau mai multe rezolvări posibile, dar a cărei soluție trebuie să aibă sens, să fie practică și nu fantezistă. Odată statutul de experți acceptat de tineri, rolul liderului este de a-i ajuta să-și mențină implicarea, formulând întrebări deschise potrivite cu privire la ipotezele pe care le au, strategiile pe care ei vor să le folosească și, mai presus de orice, la genul de informații de care au nevoie pentru a rezolva problema. Chiar dacă cea mai mare parte a cunoștințelor anterioare ale tinerilor sunt nepotrivite sau greșite liderul nu le va corecta până când nu apare oportunitatea de învățare în procesul aplicării informațiilor pentru rezolvarea problemei. El provoacă elevii să compare ceea ce știu ei cu sursele pe care aceștia le consideră credibile: bibliografie, pagini de internet ale instituțiilor, specialiști reali, etc. Aflat în rolul moderatorului, facilitatorului învățării în echipă, educatorul se asigură că grupul a împărțit clar sarcinile și fiecare individ este conștient de răspunderea și eficiența contribuției sale la găsirea soluției. Liderul programului poate trece de la un rol la altul sau să rămână la statutul normal în funcție de etapa din procesul de rezolvare a problemei.

O strategie utilă de folosit este rolul unui client „dificil” sau „gogoman fără speranță”, care cere tot timpul explicații, argumente, etc. De fapt acest rol permite educatorului să testeze nivelul elevilor de înțelegere a cunoștințelor cerute pentru rezolvarea problemei. De aceea, învățarea structurată prin această abordare are în mod paradoxal un nivel mare de dominare a educatorului, ținând cont că acesta oferă structurile organizaționale importante, direcționează către resursele importante de informații utile, se asigură de înțelegerea profundă și aplicarea lor în rezolvarea problemei și mai ales este responsabil de stimularea curiozității elevilor și de satisfacția lor cu soluția finală. Imaginând

57 Heathcote, D. & Bolton, G (1995). Drama for Learning. Dorothy Heathcote's Mantle of the Expert Approach to Education. Portsmouth, NH: Heinemann

standardele experților elevii ridică propriul lor nivel de expectanțe față de calitatea învățării și sentimentul eficienței. Rolul educatorului în această abordare este explicat foarte bine de teoria zonei proximei dezvoltări a lui Lev Vîgotski ⁵⁸ ca: “rezolvarea de probleme sub îndrumarea unui adult sau în colaborare cu colegi capabili” . Prin concentrarea pe ceea ce elevii știu deja și pe ce strategii folosesc pentru a rezolva orice problemă, tehnica „expertului” face ca educatorul să fie responsabil de dezvoltarea uneltelor cognitive, și nu de transferul de cunoștințe.

Folosirea rolului dramatic este importantă pentru a face ca învățarea instrumentelor să fie experimentală și non-invazivă așa cum drama în concepția lui Heathcote ⁵⁹ este “zona interzisă penalizărilor”

În cadrul proiectului „Lupta tinerilor pentru Antreprenoriat” educatorii au primit un instructaj rudimentar cu privire la tehnica „expertul” însă problemele însele i-au făcut pe elevi să treacă dincolo de ceea ce știau sau experimentaseră până atunci. Liderii au fost instruiți să nu ofere elevilor răspunsuri de-a gata. Oricum, problemele erau de nerezolvat chiar și pentru cei mai experimentați educatori, din cauza complexității provocărilor cu care era confruntată echipa. Nimeni nu ar fi putut face de unul singur toată munca necesară în cadrul de timp limitat avut la dispoziție. Tinerii au fost puși în situația de a-și asuma ca adulți responsabili perspectiva unor oameni de afaceri capabili și pentru asta a trebuit să găsească modele sau surse credibile de informații despre antreprenori de succes. Dacă nu au reușit să prezinte soluții care să aplice strategii economice documentate, din cauză că liderul lor nu a găsit calea potrivită de a facilita procesul, tinerii au primit reacții constructive de la juriul programului. În cel puțin una din probleme majoritatea participanților s-a apropiat de tehnica „expertului”, așa cum va fi prezentat mai departe în descrierea cercetării.

58 Vygotsky, L. S. (1978) *Mind in Society: The development of higher psychological processes*, Cambridge MA: Harvard University Press.

59 Heathcote, D. (1984) in Johnson, L. & O'Neil, C. *Collected writings on education and drama*, London: Hutchinson p. 130.

Educatorii sau mai exact instructorii proiectului „Lupta tinerilor pentru antreprenoriat” s-au concentrat pe predarea obiectivelor stabilite prin descrierea amănunțită a cunoștințelor, abilităților și atitudinilor adecvate domeniului antreprenoria ca și competență-cheie în educație. Problemele oferite echipelor se leagă de asemenea de următorul cadru:

CADRUL PENTRU COMPETENȚELE-CHEIE ÎNTR-O SOCIETATE BAZATĂ PE INFORMAȚII ⁶⁰

Competența constă din următoarele elemente de cunoștințe, abilități și atitudini adecvate contextului:

Definiția competenței	Cunoștințe	Abilități	Atitudini
Antreprenoriatul are o componentă activă și una pasivă: capacitatea de a aduce inovații, și totodată abilitatea de a accepta și sprijini inovațiile datorate unor factori externi. Spiritul antreprenorial include capacitatea de a accepta schimbarea, de a-și asuma răspunderea pentru propriile acțiuni (pozitive sau negative), abilitatea de a stabili obiective și de a le atinge, și a avea motivația de a reuși	Cunoașterea oportunităților disponibile pentru a le putea identifica pe cele potrivite cu activitățile personale, profesionale și/sau antreprenoriale ale unui individ.	Abilitățile de planificare, organizare, analiză, comunicare, acțiune, dezbateri, evaluare și înregistrare. Abilități pentru dezvoltarea și implementarea unui proiect. Abilitatea de a lucra în colaborare și cu flexibilitate într-o echipă. Capacitatea de a identifica propriile puncte tari și puncte slabe. • Capacitatea de a acționa proactiv și de a răspunde pozitiv la schimbare. • Capacitatea de a evalua și de a-și asuma riscuri după cum și când sunt garantate	Disponibilitatea de a manifesta inițiativă. Atitudine pozitivă față de schimbare și inovare. Dorința de a identifica zone în care un individ poate demonstra întreaga plajă de abilități antreprenoriale – de exemplu acasă, la locul de muncă și în comunitate.

RESULTS

Tabel 18. Descrierea competenței „spiritul antreprenorial”

Educatorii și elevii au fost rugați să completeze chestionare cu întrebări deschise:

1. În ce fel ați înțeles misiunea acestui program?
2. Ce fel de cunoaștere (cunoștințe) anterioară a elevilor s-a dovedit utilă în rezolvarea problemelor?
3. Ce fel de cunoaștere ați observat că s-a dezvoltat în procesul de rezolvare a problemelor din cadrul concursului?
4. Ce au făcut elevii pentru a rezolva problemele? Care abilități au fost cel mai greu de învățat?
5. Ce motivație au avut elevii pentru a lucra asupra problemelor?
6. Cum ați descrie schimbarea pe care a adus-o concursul în ceea ce privește competența antreprenorială a elevilor?
7. Care a fost sursa posibilă de satisfacție a tinerilor?
8. Ce sfat le-ați oferi participanților pentru următoarea ediție a concursului?

⁶⁰ Sursa: EU COMMISSION IMPLEMENTATION OF “EDUCATION AND TRAINING 2010” WORK PROGRAMME, WORKING GROUP B “KEY COMPETENCES” KEY COMPETENCES FOR LIFELONG LEARNING, A EUROPEAN REFERENCE FRAMEWORK NOVEMBER 2004

Folosind abordarea fenomenologică și metoda identificării și grupării categoriilor semnificative care au reieșit din răspunsurile celor 54 de educatori și ale elevilor lor am ajuns la următorul format de prezentare a rezultatelor:

Obiective educaționale ale profesorilor	Rezultate educaționale percepute atât de profesori cât și de elevi	Elemente anterioare de competențe, utile elevilor	Motivația de a participa la program	Sursa celei mai mari satisfacții
De a provoca o atitudine de angajare față de schimbare și inovație	Dorința de a înfrunța o provocare comparând idei de afaceri cu colegii inteligenți, de a lucra sub presiune și de a obține feedback din partea experților	Spiritul ludic, simțul umorului, dorința de a improviza, de a crea idei de la zero. Abilități artistice: creație, interpretare, înțelegerea analogiilor, metaforelor, perceperea diversității, gândirea creativă	Să reprezinte școala și comunitatea ca factori de schimbare, să simtă impactul schimbării în cadrul sistemului școlar, să fie recunoscuți de ceilalți colegi și comunitatea locală	Umor
Să lege cunoștințele de legislație economică cu o dispoziție de a manifesta inițiativă pentru înființarea propriei afaceri	Cum să identifice și să formuleze nevoile altora și să le privească ca oportunități de a-și exercita propria influență. Cum să genereze o viziune pentru propria afacere	Cu IQ ridicat, citit, bun la matematică și calculatoare. Abilitatea de a combina fapte din domenii diferite. Abilități de lucru în echipă (delegarea sarcinilor)	Să încerce forme alternative de învățare, un alt tip de relație cu profesorul, să descopere mai multe calități, să facă parte dintr-o echipă puternică, să învețe de la cei mai buni	Interpretarea unui personaj creat de ei înșiși, trăirea experienței de a fi un expert priceput. Să ia parte la prezentarea unei echipe.
Să experimenteze complexitatea și emoția luării de decizii „ca și cum” ar avea consecințe reale	Schimbarea drastică a percepției privind antreprenoriatul – să învețe despre gândirea laterală, folosirea unor informații „secrete”, să-și asume riscuri	Stereotipii privind antreprenorii ca fiind tupești, corupți, ignoranți și leneși	Să „între în pielea” unor oameni de succes, să trăiască experiența puterii acestora, și nivelul de adrenalină, să dovedească de ce sunt în stare	Trăirea emoțiilor oamenilor de afaceri în situații de risc, perceperea libertății de alegere

Tabel 19. Rezumat al rezultatelor cercetării calitative privind competența „spiritul antreprenorial”

Este important să subliniem faptul că întrebările deschise au evitat în mod intenționat conceptul „expertul” și altele. Ideea a fost să stabilim ce a fost important atât pentru educatori cât și pentru elevi fără să sugerăm „răspunsuri corecte” sau anumite zone de interes ale cercetătorului în afară de aceea de dezvoltare a competenței spiritului antreprenorial. Cu toate acestea, între răspunsurile, care au fost libere și variate, am putut identifica anumite tipare în jurul elementelor competenței. În ceea ce privește obiectivele pedagogice educatoarii s-au concentrat pe acele aspecte ale programului care se legau de conținutul cunoștințelor pe care le dețineau din programul școlar de atitudini mai pozitive și entuziaste față de antreprenorat și antreprenori. Au considerat programul și folosirea unor metode alternative de învățare o șansă unică de a schimba percepția

negativă a sectorului de afaceri în Polonia care ce constituia un baraj pentru interesul tinerilor pentru educația antreprenorială. Educatorii au devenit suficient de deschiși încât să renunțe la vechile metode de a ține predici pe marginea subiectului și au depus eforturi pentru promovarea implicării elevilor în procesul de explorare și descoperire a unor sensuri mai personale. Majoritatea instructorilor care au reușit au raportat că au devenit experți în folosirea spontaneității tinerilor și a fascinației lor pentru noutate și surpriză. Au învățat împreună cu elevii că asumarea perspectivei unui expert în contextul unui concurs nu a fost doar un exercițiu de imaginație și spirit ludic ci o provocare serioasă. Unii educatori au fost șocați de cât de repede ies copiii din rolurile lor de elevi ignoranți și neajutorați fără ca instructorul să le spună exact ce, cum și când să învețe.

“ Am fost sceptic – sarcinile erau prea complicate iar timpul prea puțin. Treaba cu jocul de rol părea prea copilărească în comparație cu conținutul. Dar elevii mei mi-au atras atenția că au deja ceva experiență, poate chiar mai mare decât a mea, în rezolvarea unor probleme „de viață”. Cred că și-au dat imediat seama că antreprenoriatul înseamnă acțiune și experimentare, că cere să ții ochii deschiși, să fii angajat și implicat total în ceea ce faci. Este exact pe gustul lor, pentru că ei au puține cunoștințe, dar sunt nerăbdători să devină faimoși pentru că au inventat ceva și au vândut acel ceva lumii. A fost suficient pentru mine să-i văd prinși în problemele respective și conștienți de ceilalți tineri care jucau jocul expertului – restul a fost o chestiune de sincronizare a muncii lor.⁶¹

Atât elevii cât și educatorii au apreciat noua atitudine de deschidere față de provocare și feedbackul din partea experților adevărați ca fiind elemente cheie ale competenței pe care o învățau. Au apreciat concurența colegilor care erau pe măsura lor sau chiar le întreceau propriile cunoștințe și abilități. Au considerat că este util pentru dezvoltarea lor, pe măsură ce și-au identificat propria imaginație, creativitate și dorința de a improviza o soluție pe baza noii structurări a faptelor; și le-au considerat mai utile decât cunoștințele testate la școală. Au văzut șansa de a câștiga la capitolul creativitate și nu doar la prezentare. Au mărturisit că cele mai bune idei au venit adesea din joacă, că s-au inspirat unii pe alții cu glume, personaje absurde, și analogii copilărești, distanțându-se sau ridiculizând subiectul, prin schimbări bruște de perspectivă.

“ Nu credeam că este util să râzi atât de mult în timpul acestor jocuri pe care le-au recomandat organizatorii. Pur și simplu nu mi se părea înțelept din punct de vedere al timpului. Atunci când se blocau la ideile de afaceri îi lăsam să improvizeze cu obiecte simple din clasă. Au făcut astfel de exerciții la atelierele de teatru anul trecut. În secunda următoare aveau prea multe idei ca să le mai poată ține minte pe toate. .. Sarcina mea era să pun întrebări despre ce ar putea amenii să vrea să cumpere și cum ar trebui testat ...⁶²

61 Profesorul din raportul nr 6

62 Profesoara din raportul nr. 49 – echipa ei a ieșit pe locul doi și a câștigat premiul special al publicului.

Umorul a fost pe de o parte cea mai importantă competență pe care tinerii au adus-o cu ei în procesul de învățare, iar pe de altă parte a fost motivul pentru care ei s-au simțit atât de bine în procesul de lucru asupra problemelor. În mod paradoxal, faptul de a le fi oferit rolul experților nu a însemnat că totul devine serios și că toți se poartă ca și cum ar fi adulți. Sursa umorului a fost adesea discrepanța dintre rolul lor și nivelul de competență din viața reală.

“*Era oricum mai ușor de jucat un om de afaceri gogoman dar trebuia în final să prezinte un ratat. Când am improvizat pe tipul deștept, doamna (instructoarea noastră) mă necăjea cu întrebări la care habar nu aveam ce să răspund. Am făcut tot ce am putut să nu izbucnesc în râs dar ceilalți se distrau prea mult, așa că într-un final am cedat și eu... Cred că în viața reală e mai rapid să înveți și chiar să-ți știi treaba decât să te prefaci. Antreprenorii nu sunt chiar proști și cred că și lor le place să se amuze unii pe seama altora.* ⁶³

Participanții căutau recunoașterea colegilor lor și adulților din școala sau comunitatea locală. Ei spuneau că s-au străduit foarte mult să reprezinte cu onoare școala cât de bine au putut, dar că voiau în același timp să fie priviți în continuare de colegii lor ca fiind „de gașcă”. Umorul a fost instrumentul util și în acest sens, deși se poate presupune că în cazul câștigătorilor a fost dublat de nivelul inovației pe care copiii erau hotărâți să o aducă în școală pentru a redobândi ceva din sentimentul de putere. Au considerat educația antreprenorială cea mai bună ocazie de a schimba ceva la școala lor pentru că au receptat sprijin unanim din partea părinților, altor profesori, directorilor și colegilor, pe măsură ce adunau voturi pe internet.

“*În școala noastră am avut două echipe în finală. Acestea au concurat una împotriva celeilalte iar competiția dintre ele părea că se rezumă la cine va face școala mai faimoasă și mai apreciată. Elevii mei spuneau că ei sunt genetic creativi. Dar au câștigat pentru că m-au acceptat ca pe cineva care poate schimba rolul într-un minut așa că glumeau cu mine, vorbeau tare exprimându-și ideile și îngrijorările. Datorită umorului nu existau bariere. Au apreciat distanța și flexibilitatea mea, care i-au ajutat în munca lor proprie. Păreau mai optimiști în legătură cu profesorii în general – a fost o schimbare importantă în atitudinea lor față de școală și învățatură.* ⁶⁴

Experimentarea unei noi abordări a învățării și a unei relații total diferite cu profesorul pe care-l apreciau pentru tema antreprenoriatului a fost al doilea stimulent important pentru participanții la program. Elevii din liceele din Gdansk în general nu sunt familiari cu tehnica „expertului” sau în general cu activitățile dramatice. La întrebarea dacă le-ar plăcea ca profesorul lor să o folosească la oră 74% au spus că ar prefera să nu ⁶⁵. Totuși, când li s-a ivit ocazia întărită de natura jocului de rol în care ei își asumau rolul

63 Elev din raportul nr 17

64 Profesor din raportul nr 49 ca în nota 5

65 Michalina, S. (2010) Teză de masterat nepublicată, Universitatea Gdansk.

unui expert sau interacționau cu colegii din această perspectivă a fost a doua sursă importantă a satisfacției lor. Au descoperit că învățarea de la cei mai buni nu înseamnă neapărat să găsești și să vorbești fizic cu experții. De fapt ei practic nu prea sunt de găsit în cercul elevilor obișnuiți. Totuși există această metodă de preluare a perspectivei acestora și de pătrundere în modul lor de gândire, de explorare a contextelor muncii lor, de verificare a surselor lor de informații, de a citi opiniile lor etc.

“ Când am inventat aceste personaje ele ne păreau așa de adevărate că ne simțeam ca și cum chiar luam cu adevărat acele decizii, mergeam la acele iahturi și așteptam profiturile. Odată ce ai simțit toate acestea, vrei să continui. Te face să te simți ca un rege chiar dacă implică mai multă muncă decât ți-ai imaginat la început ...⁶⁶

Când și-au dat seama că tot ceea ce știau ei despre antreprenori înainte erau stereotipuri transmise de părinți, elevii au fost extrem de motivați să-și asume rolurile.

“ Trebuia să intri în pielea lor să afli cum e să investești tot ce ai în ceva ce alții nu consideră normal, să-i conduci pe alții, să riști și să îți faci griji în fiecare zi, să ai de-a face cu facturi, impozite, documente bancare care trebuie ținute la zi etc. Să joci toate acestea pe scenă în fața prietenilor a fost ca și cum îți demonstrezi ție însuți – poți fi unul dintre ei. Ideile de afaceri sunt pretutindeni în jurul nostru. Trebuie doar să știi puțin mai mult decât alții în domeniul tău. Trebuie să fii cel mai bun. E foarte tare.⁶⁷

Profesorii au considerat tehnica „expertul” extrem de eficientă în a schimba stereotipurile de gândire despre antreprenori. Elevii nu îi mai consideră niște hoți inteligenți sau angajatori nemiloși care sug sângele angajaților lor. Astfel se comportau cei mai mulți dintre elevi când a trebuit să-și asume rolul intervievatorilor. Erau foarte aroganți și încercau să păcălească viitorii angajați cu salarii mai mici, program prelungit, și mai mult de lucru pentru a maximiza profitul companiei inventate.

Aveau tendința să pună întrebări nepoliticoase, arogante, sexiste, și pur și simplu inumane când venea vorba de vârstă, sănătate sau probleme în familie. A fost un adevărat șoc atunci când, prin intervenția judecătorilor în rol, au pierdut ocazia de a angaja experții potriviți care au refuzat să fie tratați astfel. Au realizat, plătind consecințele prin obținerea unor punctaje mai mici decât echipele care au urmat standarde mai înalte de etică în angajarea personalului, faptul că profitul e ceva mai complex decât câștigul imediat indiferent de moneda în care e exprimat.

66 Elev din raportul nr 23

67 Elev din raportul nr 18

“*Lucrând la problema nr. 2 elevii au înțeles un lucru foarte important legat etica în afaceri. Noi nu știam că elementul uman este cheia succesului în egală măsură ca și utilizarea creativă a resurselor disponibile. Un antreprenor de succes are o intuiție bună legată de nevoile umane. A fost nevoie ca elevii să învețe acest lucru pe propria piele. La momentul acela nu era foarte evident pentru ei că numai cu o echipă de muncitori care e doar ieftină nu vei ajunge nicăieri. Tot o revelație pentru ei a fost și descoperirea că nu e atât de important ce note a avut partenerul tău la școală, ci dacă poți colabora, dacă poate asculta înainte de a emite o judecată, dacă poate aprecia abilitățile celorlalți din echipă, sau analiza faptele înainte de a se grăbi să acționeze. Nu a fost nevoie să țin predici în acest sens. Jocul de rol a fost mai puternic decât un discurs la lecție, presupun.*”⁶⁸

Cum avem de-a face aici cu o metodă foarte subiectivă de cercetare nu avem nicio bază pentru a atribui succesul programului exclusiv metodei „expertului”. Totuși, avem câteva motive să o considerăm o alternativă promițătoare de abordare a dezvoltării competenței antreprenoriale.

B.13. Cercetare calitativă: Programul de teatru în educație „O Fereastră” (“A Window”) al companiei de teatru Big Brum (Birmingham, Marea Britanie)

Scopul cercetării calitative efectuate în Marea Britanie a fost acela de a analiza împreună cu unii dintre elevii implicați în activitatea de teatru în educație (TIE) care sunt părerile lor despre activități. Una din școlile participante la proiectul DICE a fost selectată și au acceptat să fie intervievați cinci copii (trei fete și doi băieți, cu vârste de 14-15 ani). Elevilor li s-a permis de către profesorul lor să iasă din ora de activități dramatice și au fost intervievați în grup timp de aproximativ o oră. Interviuul a avut loc la zece săptămâni de la data la care elevii au participat la programul de teatru în educație de o jumătate de zi.

Seria de întrebări a fost următoarea:

- *Ce moment din piesă ți-l amintești cel mai bine? Ce te-a făcut acel moment să gândești sau să simți?*
- *Te-ai identificat cu vreuna din persoanele din piesă? De ce crezi că s-a întâmplat acest lucru?*
- *Ce moment din timpul atelierului/activităților/discuțiilor ți-l amintești cel mai bine?*

⁶⁸ Profesor din raportul 9

- Participarea la program a schimbat în vreun fel modul în care privești lucrurile sau oamenii?
- [Completează întrebarea 4] Te-a făcut să privești lumea în feluri diferite?
- Crezi că ai putut să iei decizii legate de lucrul din cadrul activităților/atelierului. Ai venit tu însuși/însăși cu idei?
- Ai reușit să împărtășești ideile tale despre piesă cu alți copii când ai fost la atelier?
- Crezi că faptul că ai luat parte la programul 'A Window' a schimbat felul în care te porți cu ceilalți?
- Ai vorbit cu cineva despre programul 'A Window' (în afară de copiii care au participat și ei la program)?

Elevii nu au știut dinainte care sunt întrebările, și li s-a acordat timp să se gândească la răspunsuri și să revină asupra acestora cu completări ulterioare în timpul sesiunii. Interviuul a fost realizat în forma unei discuții, copiii răspunzând atât interviewerului cât și unii altora.

Interviul a fost transcris și apoi analizat pentru relevanța pentru cele cinci competențe de la Lisabona analizate de proiectul DICE. Următoarele comentarii ale elevilor sunt deosebit de relevante pentru competențele de la Lisabona selectate de DICE (unele dintre ele au relevanță pentru mai multe competențe, dar au fost incluse la aceea care pare cea mai relevantă).

Comunicarea în limba maternă

“Cred că a fost excelent felul în care a fost implicată toată lumea. În clasă sunt persoane mai vorbărețe și persoane mai tăcute, dar i-au întrebat pe cei mai tăcuți ce cred și i-au lăsat să-și exprime părerea. La alte lecții persoanele mai tăcute doar stau și ascultă ce spun toți ceilalți, iar cei mai vorbăreți îi cam copleșesc și vorbesc mereu și răspund la întrebări pentru că au mai multă încredere în ei. Dar Big Brum îi lasă și pe cei tăcuți să spună ce gândesc.

Competența de învățare

“Când am pus o întrebare profesorilor-actori, aceștia ne-au întrebat pe noi. Ne-au permis să ne punem mintea la contribuție. În loc să întrebăm și să primim un răspuns, am fost puși să gândim. În activitatea dramatică tot timpul ți se pune întrebarea „tu ce crezi despre asta?” I-am întrebat pe ei „tu ce crezi despre asta?” și ei ne-au întrebat mai departe ”dar tu ce crezi?” Și așa au reușit să scoată totul la suprafață ...

“ Ne dau voie să venim cu idei. Într-un fel ne-au pus ideile în cap, lucruri la care noi nu ne-am fi gândit –te lasă să te gândești mai profund la lucruri. Îți dă libertatea de a-ți exprima opiniile [...]. A fost cam înfricoșător pentru că a trebuit să gândim singuri. Dar odată ce ai început, ideile încep să curgă, iar tu începi să înțelegi cum stau lucrurile.

“ M-a făcut să mă simt mai liber și să nu mai depind tot timpul de profesori pentru răspunsuri.
La majoritatea celorlalte materii întotdeauna primești răspunsuri. Știu că e o comparație ciudată, dar când ești aici și privești ce se întâmplă [activitatea de TIE] – e ca și cum ai învăța să mergi pe bicicletă când ești mic – ca atunci când pierzi puțin direcția; ai o idee vagă în minte (care e copilul care se urcă înapoi pe bicicletă) și apoi o iei de la capăt cu alte idei.

Competențele interpersonale, interculturale și sociale, competența civică

“ Este util să te gândești la alții și la situația în care se află. Să spunem că e un vagabond pe stradă, treci pe lângă el și te gândești mai bine la situația lui. Nu te gândești „e, ce contează”, te gîndești „ce se întâmplă, ce gândește?”. Deci m-a ajutat să fiu mai generos.

“ Dacă stai și te uiți la știri și vedeți oameni care se droghează, și lucruri de genul ăsta, te gândești „niște nenorociți” – uneori așa și sunt, dar când vedeți spectacolul ăsta trebuie să te gândești mai departe, că poate nu au ce să facă, poate că s-au născut într-o familie rea, sau altceva. Gândirea eronată încetează și începi să privești din ambele perspective, și apoi poți să-ți formezi propria părere, propria concluzie. [...]nu înțelegem întotdeauna. Oamenii resping ceea ce nu înțeleg.

“ Când ești cu prietenii și vedeți pe cineva cu un păr aiurea să zicem ai tendința să râzi. [Acum]te gândești „ceva nu e în regulă; poate nu au cum să schimbe felul în care arată sau poate s-a întâmplat ceva” și te gândești pur și simplu „nu, nu e în regulă să te iei de cineva”.

Inițiativă

“ Am putut să luăm decizii. Ne-a ajutat să punem la un loc părerile noastre. La început mi s-a părut cam greu. De obicei la școală profesorul te conduce, și dintr-o dată dai peste un lucru ca ăsta [programul TIE], când te întreabă „ce crezi tu despre asta?” – e un fel de „a fi pe picioarele tale”.

Expresia culturală

- “ Când faci activități dramatice te ajută să crezi simboluri... te face să te gândești la lucruri la care în mod normal nu te gândești.
- “ [Discuție pe marginea unei activități dramatice în care copiii au primit să examineze un bandaj sfâșiat din piesă] E ca începutul și sfârșitul vieții; iar rupturile sunt ca toate golurile... e ca și cum viața s-ar clădi și s-ar clădi... e ca și cum găurile din material reprezintă viața ascunsă; găurile reprezintă lucrurile care ne lipsesc, de care ne e dor. Lui îi e dor de tatăl său. După ce va muri mama lui, evident că-i va duce lipsa mamei sale. Așa că găurile reprezintă ceea ce îi lipsește lui în viață, lucrurile de care îi este dor.
- “ Doamna [actorul-profesor] ne-a cerut să împărtășim cu ceilalți elevi gândurile noastre. Ne-a pus să le transpunem în joc astfel încât toată lumea să înțeleagă ce vrem să spunem. Apoi toți am descris ce am făcut pentru a-i ajuta pe ceilalți să înțeleagă. Cum am mai spus, la început nu am știut despre ce era vorba în piesă, nu prea am înțeles-o. De aceea a trebuit ca mai întâi să avem reprezentația și apoi să o descriem pentru ca oamenii să o înțeleagă.
- “ [Participarea la activitățile dramatice] a fost utilă pentru că nu e plăcut să faci ceva și nimeni să nu înțeleagă despre ce e vorba. Făcând și apoi explicând îți dai seama că oamenii au înțeles ce-ai vrut să spui, atunci când spun „a, da, asta-i bine”.
- “ Ajută atunci când îți lipsesc cuvintele; când exprimi prin joc ceea ce vrei, oamenii pot vedea ce ai gândit. Dar atunci când doar spui ei reacționează „mmm, mda, mă rog” – nu înțeleg cu adevărat. Cred că le place mai mult să învețe prin aplicații practice decât stând și numai scriind sau ascultând.

Această parte calitativă a studiului DICE ne ajută să ilustrăm eficacitatea activităților de drama și teatru în educație în dezvoltarea competențelor-cheie de la Lisabona. Așa cum au declarat copiii înșiși, activitatea de teatru în educație le-a arătat noi moduri de privi procesul de învățare, le-a crescut încrederea în propriile idei și le-a dezvoltat capacitatea de a conceptualiza și de a explora noi idei. I-a stimulat să îi privească pe ceilalți cu mai multă înțelegere și să se vadă pe ei înșiși și pe ceilalți în relație cu mediul. Le-a deschis perspectiva către forme și activități creative, le-a oferit noi abilități și i-a făcut mai vii,

mai receptivi la sensurile mai adânci ale lumii înconjurătoare. Le-a oferit tuturor copiilor participanți oportunitatea de a se implica și de a se exprima; oferind și celor mai tăcuți oportunitatea de a se exprima, i-a încurajat totodată pe cei mai vorbăreți să-i asculte pe ceilalți poate mai mult decât de obicei.

Este important de remarcat faptul că aceste rezultate au apărut în general în urma unei singure întâlniri de jumătate de zi de teatru în educație, deși unii dintre copii mai participaseră înainte și la alte programe de TIE ale Big Brum. Comentariile copiilor susțin observațiile multor profesori și altor profesioniști din domeniul educației că teatrul și drama în educație pot și au un impact semnificativ asupra înțelegerii, abilităților și realizărilor copiilor. Ele sugerează faptul că șansele mai mari de a experimenta teatrul și drama în educație, ar constitui un câștig important și de durată pentru tinerii din toate școlile noastre și deci pentru societate în ansamblu.

B.14. Cele mai importante constatări ale analizei specialiștilor – fac legătura între rezultate și recomandări

În anul 2009 am lansat un apel pentru toți specialiștii de teatru și drama în educație din întreaga Europă de a-și împărtăși părerile și de a analiza situația teatrului și dramei în educație din țările lor. Acțiunea a fost deschisă tuturor experților în activități dramatice: am postat un sondaj online pe situsul proiectului cu nouăsprezece întrebări deschise, referitoare la prestigiul profesorilor de drama în școli până la felul în care ar putea autoritățile să îmbunătățească situația activităților de teatru și drama educaționale.

A răspuns apelului un număr total de 61 de experți. În afară de țările din consorțiu, ne-au făcut onoarea de a ne răspunde experți din Croația, Finlanda și Franța. Distribuția respondenților pe țări a fost următoarea: Croația: 2, Republica Cehă: 2, Finlanda: 2, Franța: 2, Ungaria: 13, Olanda: 2, Norvegia: 10, Palestina: 1, Polonia: 1, România: 2, Serbia: 17, Slovenia: 1, Suedia: 2, Marea Britanie: 4.

În cele ce urmează vom prezenta cele mai importante concluzii ale sondajului, pe teme.

Vă rugăm rețineți: Vă rugăm rețineți: această analiză se axează exclusiv pe textele scrise de experții în teatrul și drama în educație. Analiza este un rezumat a ceea ce este conținut în majoritatea acestor texte, interpretate de un cercetător independent. Nu am verificat conformitatea răspunsurilor date de experți cu legislația țărilor respective⁶⁹ – este important ca experții să perceapă și să interpreteze astfel situația lor. Este de asemenea important de reținut faptul că, deși experții s-ar putea să se fi concentrat pe

69 În special datorită faptului că această cercetare a fost realizată de Eurydice: Educația culturală și artistică în școlile europene (Arts and Cultural Education at Schools in Europe) http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/113EN.pdf

anumite

aspecte specifice situației din țara lor, nu înseamnă că acele caracteristici sau aspecte pe care nu le-au comentat nu sunt prezente. Acest lucru trebuie avut în vedere mai ales când citiți tabelele de mai jos.

1. Factorii favorizanți și cei obstructivi din activitățile de teatru și drama în educație și procesul de extindere a acestor activități

Factori favorizanți – în general:

1. Motivația interioară, abilitățile, credința și încrederea personale;
2. Munca entuziastă, inițiativa individuală;
3. Profesori și conducerea superioară a școlilor - suportivi, experimentați și devotați;
4. Pedagogi și profesori de drama, lectori seniori din învățământul superior;
5. MA-cursuri la universități recunoscute, cursuri regulate de formare profesională a profesorilor, departamente specializate în teatru și drama în educație, materiale didactice de calitate,
6. Munca unor ONGuri, asociații civile, companii de teatru, asociații naționale de teatru și drama,
7. Teatre, centre de artă, consilii culturale și de artă care își oferă sprijinul,
8. Subvenții de la stat, sponsorizări private, fonduri pe proiecte naționale/internaționale,
9. Festivaluri anuale de teatru și drama în educație, ateliere cu experți, publicații speciale de profil, prezența în media (articole, interviuri, filme).

Factori obstructivi – în general:

1. Motivație scăzută la nivelul factorilor decizionali,
2. Motivație scăzută a profesorilor, părinților în implicarea în probleme legate de activitățile teatrale și dramatice educaționale;
3. Faptul că primăriile nu iau în serios activitatea dramatică, nu realizează impactul acesteia asupra copiilor;
4. Dominanța metodelor tradiționale de predare în școli, lipsa înnoirilor pedagogico-metodologice;
5. Lipsa popularității activităților teatrale și dramatice ca materie integrată în școală;
6. Lipsa cursurilor universitare axate pe teatrul și drama în educație, sau calitatea scăzută a cursurilor existente de formare a profesorilor;
7. Susținere financiară și subvenții scăzute pentru activitățile teatrale și dramatice educaționale;
8. Lipsa studiilor de cercetare sistematică, a evaluărilor și reacțiilor externe.

Countries	Supportive factors	Obstructive factors
Croația	Profesori entuziași în jurul Centrului Croat pentru Educație prin Activități dramatice, unele școli deschise, unele granturi disponibile	Activitatea dramatică nu se află în programa școlară, ignoranța celor responsabili de la toate nivelurile, de la profesori și directori de școli până la inspectoratele școlare din administrația locală și a statului, agențiile de educație, ministere
Republica Cehă	Asociația pentru Drama Creativă și departamente universitare specializate pe drama	Contextul social – părinții nu cunosc influența pozitivă a activităților dramatice asupra performanțelor școlare ale elevilor
Finlanda	Studii ale profesorilor, directori ai școlilor, rezultate bune ale activităților dramatice. Activitatea dramatică este menționată adesea ca unul din elementele eficiente de ameliorare a fericirii tinerilor.	Bani. Lipsa în școli a energiei de a face ceva nou și de a gândi diferit. Mulți politicieni nu vor să adauge nicio materie la cele existente în învățământ. Lipsa cunoștințelor despre drama/teatrul în educație.
Franța	Pasiunea și convingerea oamenilor care lucrează în domeniu. 30 de ani de teatru în educație în școală, cu artiști în școli, o rețea națională de teatre înfrățite cu școli, mulți spectatori tineri. Popularitate în creștere a subiectului.	Lipsa unei politici naționale reale. Noi orientări ale cheltuielilor fondurilor publice, cu alocarea tot mai puținor fonduri către sistemul de învățământ pentru încurajarea proiectelor teatrale cu tineri artiști.
Ungaria	Programă națională, companii teatrale, ONGuri, festivaluri, materiale didactice, prezența media, cursuri de masterat la diferite universități	Preponderența metodelor de predare tradiționale în școli, nu există inovare la nivel pedagogico-metodologic; concept fals de drama în educație, interes scăzut al factorilor decizionali pentru chestiuni legate de drama în educație
Olanda	Subvenții financiare pentru companiile de teatru invitate, inclusiv pentru activitățile dramatice educaționale	Primăriile nu iau în serios drama, nu recunosc impactul acesteia asupra copiilor. Guvernul reduce drastic subvențiile pentru activitățile artistice din afara școlii. De asemenea uneori obligă profesorii de activități dramatice din școli să urmeze sistemul obișnuit de evaluare a elevilor, deși activitatea dramatică nu poate fi evaluată la fel cu celelalte cursuri.
Norvegia	Departament de drama/teatru la colegii universitare – inclusiv drama în educația învățătorilor, cercetări universitare privind teatrul și drama în educație, Asociația Națională de Drama, Consiliul Național pentru Arte în Educație, și alte organizații relevante	Lipsa calificărilor profesorilor de drama – lipsa unei voințe politice reale, toate celelalte materii obligatorii manifestând o atitudine negativă față de activitatea dramatică, neștiind exact ce înseamnă aceasta, materiile artistice opunându-se statutului acesteia de materie separată. Politici educaționale hegemoniste și reduționiste, și lipsa înțelegerii potențialului educației prin drama. În plus, lipsa impactului predării prin drama, lipsa studiilor susținute și contactului cu cei care stabilesc politicile publice.
Palestina	Credința în importanța activităților dramatice, profesori și manageri educativi progresiști, metode noi de predare	Situația politică și socială, victimizarea palestinienilor, războiul, conflictele politice, și nedreptatea generală, granițele închise, lipsa de personal experimentat și de sprijin financiar pentru această materie, rezistența față de activitatea dramatică, ca metodă de import din cultura occidentală

Polonia	Automotivarea și încrederea, abilitățile de strângere de fonduri, finanțare privată, experți internaționali, ateliere	Promovare scăzută a tehnicilor dramatice, nu există evaluări la scară largă
România	Inițiativă individuală și a câtorva organizații și asociații	O mentalitate îngustă, învechită și o programă școlară națională aglomerată.
Serbia	Eforturile ONGurilor, interesul școlilor pentru drama și teatrul în educație, câteva organizații, câțiva oameni și unele fundații internaționale care oferă sprijin financiar	Motivație scăzută a factorilor decizionali și a profesorilor, lipsa implicării părinților în probleme legate de activitățile teatrale și dramatice educaționale, politica la nivel național
Slovenia	Munca entuziastă a unor indivizi	Nu există un program educațional pentru acest profil în universități, nu există rețele de drama la nivel național
Suedia	Pedagogi și profesori de drama experimentați și dedicați, lectori seniori în învățământul superior, două poziții de doctorat special pentru drama în educație, cursuri de masterat oferite la universități, cursuri în cadrul educației profesorilor	O nouă educație a profesorilor fără estetică pentru profesori, drama nu este un obiect de studiu de sine stătător, și nici materie academică independentă. Lipsa lectorilor necesari în sistemul academic, lipsa posibilității de a instrui atâția câți ar fi necesari constituie un risc pentru drama; probleme legate de calitate decurgând din faptul că unele persoane urmează un curs de weekend și se intitulează pedagogi de drama
Marea Britanie	Profesori și management al școlilor suportivi, recunoașterea de către agenții naționale și instituții de cercetare a valorii creativității în clasă, reforme educaționale, unele școli inovatoare, susținere din partea Consiliului Artelor din Anglia și diferitor ramificații ale acestuia, Local Education Authority Drama Advisors – unde există, activitatea unor teatre, companii teatrale și centre de artă, existența unor rețele	Format îngust al sistemului de învățământ, fonduri publice reduse drastic, popularitatea mai mare a altor materii, lipsa posturilor pentru specialiști în poziții strategice

Tabel 20. Exemple de factori favorizanți/ factori obstructivi pe țări

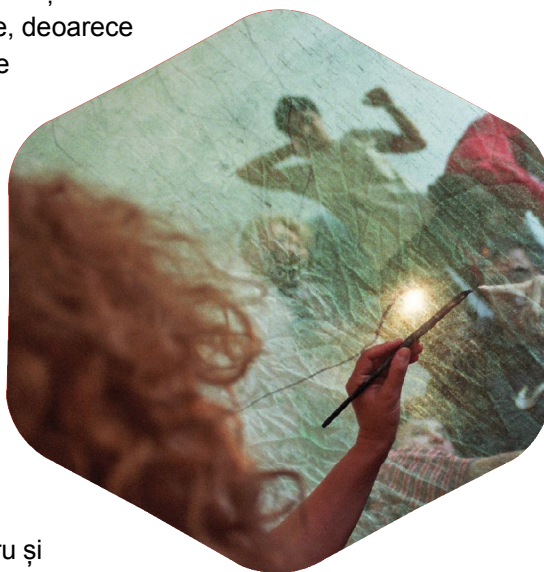
2. Prestigiul educatorilor de teatru și drama și a activităților teatrale și dramatice educaționale în societate

+	+/-	-
<p>Finlanda: majoritatea celor care cunosc conținutul activităților teatrale și dramatice educaționale le apreciază foarte mult. Majoritatea cetățenilor finlandezi nu poate face diferența între teatrul și drama în educație și teatrul de amatori. Dar teatrele de amatori sunt foarte populare.</p> <p>Polonia: Teatrul și drama în educație sunt cunoscute ca instrument inovator de lucru cu grupuri – atunci când oamenii știu că acestea au surse bune sunt foarte respectate.</p> <p>România: interes crescând pentru activitățile de teatru și drama în educație și artele dramatice în general în rândul tinerilor.</p>	<p>Croația: drama și teatrul în educație nu sunt foarte cunoscute în rândul profesorilor, popularitate în creștere în rândul celor care le cunosc, Centrul Croat pentru Educație prin drama poate oferi calificarea de „pedagog de drama”</p> <p>Olanda: Oamenii nu prea o iau în serios, dar de pe la sfârșitul anilor '90 drama a fost introdusă ca materie regulată în majoritatea liceelor, ceea ce face ca profesorul de drama să fie văzut și el ca făcând parte din corpul profesoral și cu aceeași popularitate.</p> <p>Palestina: Fără să experimenteze teatrul și drama în educație și fără să știe foarte multe lucruri despre ele, membrii societății nu vor înțelege și nu le vor prețui. Dar datorită inițiativelor care implică teatrul și drama, respectul față de acestea în școli crește constant.</p> <p>Serbia: există un respect, dar nu o cunoaștere fundamentală și înțelegere a metodei.</p> <p>Suedia: Are o popularitate destul de mare dar încă sunt mulți profesori care au o idee superficială despre drama și teatrul în educație și nu au capacitatea de a folosi mijloacele dramatice în activitatea lor zilnică. Pedagogii de drama sunt apreciați atunci când sunt invitați la școli locale, dar când se fac reduceri de buget, sunt concediați.</p> <p>Marea Britanie: teatrul și drama în educație nu sunt o materie în programa școlară, dar este prețuită de cei care au trăit această experiență. Programe și organizații de teatru și drama în educație eficiente sunt recunoscute la nivel național (și internațional ca locul unde s-au născut TIE și tehnica Expertul), dar la nivelul mai larg al societății „faima” și „succesul” au mult mai mult prestigiu.</p>	<p>Republica Cehă: popularitatea teatrului în general este mare, dar nu și cea a teatrului și dramei în educație.</p> <p>Franța: Popularitate scăzută, având în vedere că mai puțin de 1% din toți elevii din școlile secundare au contact cu astfel de activități. În general este un curs de artă la clasele VII-VIII, astfel că nu este prea prezentă în cultura populară.</p> <p>Ungaria: meseria de profesor în general are o popularitate foarte scăzută, iar pedagogii de drama sunt priviți adesea ca artiști și nu ca profesori „adevărați”, popularitatea acestora chiar și în rândul corpului profesoral nu e foarte mare, nici în cultura sau în societatea mai largă.</p> <p>Norvegia: Sunt privite în general ca activitate de relaxare, de amuzament. Poate că se vorbește de bine despre ele dar în practică nu sunt la fel de importante ca materiile de bază. Teatrul și drama în educație sunt privite ca instruși și se bucură de o popularitate scăzută în general.</p> <p>Slovenia: pedagogii de teatru și drama în educație nu sunt cunoscuți la scară largă – de obicei lucrează individual la orele lor.</p>

Tabel 21. Prestigiul educatorilor de drama și al activităților de teatru și drama în educație în țările participante la proiect

3. În ce fel pot universitățile și școlile să sprijine activitatea educatoilor de teatru și drama?

- Prin înființarea unor departamente de teatru și drama în toate universitățile/ instituțiile de formare a profesorilor, dacă este nevoie, cu ajutorul experților internaționali
- Prin predarea tehnicilor de teatru și drama în educație într-un fel care să vină în ajutorul profesorilor practicanți
- Prin schimbare atitudinilor și intereselor membrilor consiliilor școlare, diriginților și directorilor. Un sprijin de calitate sporește calitatea activității dramatice de la clasă.
- Prin implicarea administratorilor de școli, a directorilor, a profesorilor în procesul de dezvoltare a activității teatrale și dramatice educaționale
- Prin recunoașterea teatrului și dramei ca și curs în programă, cu același statut ca și muzica sau artele vizuale, deoarece impactul activității teatrale și dramatice depinde în foarte mare măsură de acest lucru
- Făcând loc, timp și fonduri disponibile pentru teatrul și drama în educație; mediul infrastructural adecvat este un factor important
- Înțelegând valoarea educațională reală a activității teatrale și dramatice ca materie care produce cunoștințe și competențe; pornind un dialog despre metodologie, artă, educație, pedagogie și filozofie care în acest moment lipsește în mare măsură
- Invitând organizații de teatru și drama în educație să prezinte teatrul și drama în educație în școli pentru a crește motivația și în general starea bună a elevilor și profesorilor.
- Prin stabilirea unei cooperări profesionale a directorilor, profesorilor de drama și profesorilor de alte materii în școală
- Nelimitând munca pedagogilor de activități dramatice la organizarea de evenimente școlare, deoarece teatrul și drama în educație nu trebuie reduse la evenimente de prezentare sau ca momente de distracție la ocazii festive școlare
- Prin trimiterea profesorilor la seminarii și cursuri de formare pentru a învăța și a folosi mai multe elemente de teatru și drama în activitatea lor școlară obișnuită; ar trebui oferite cursuri de specializare la locul de muncă profesorilor de teatru și drama practicanți
- Prin angajarea unor profesori de teatru și

drama în școli pe termen lung și nu doar pentru proiecte ocazionale; fiecare școală ar trebui să aibă cel puțin un specialist teatru și drama în corpul profesoral permanent, așa cum este cazul cu muzica, artele vizuale și alte materii

- Prin sprijinirea activității de teatru și drama la nivelul comunității pentru a încuraja încrederea și ajutorul la nivelul comunității locale acordate școlii
- Prin folosirea formelor și metodelor de teatru și drama la alte cursuri pentru a le preda copiilor într-un mod inovator și creativ
- Invitându-i pe profesorii de teatru și drama să creeze programe care să se concentreze pe încrederea în sine a elevilor

4. Modul în care politicile de educație, municipalitățile și UE pot contribui la dezvoltarea activităților teatrale și dramatice educaționale, potrivit specialiștilor care au răspuns întrebărilor din sondaj

Politica publică educațională în general:		Politica publică educațională națională	
Constituirea teatrului și dramei ca materie obligatorie în programă	8	Constituirea teatrului și dramei ca materie obligatorie în programă	4
Oferirea de stagii de pregătire în teatru și drama profesorilor practicanți	4	Oferirea de stagii de pregătire în teatru și drama profesorilor	2
Introducerea unui curs facultativ de pregătire a profesorilor	2	Sprijinirea evaluărilor și cercetărilor externe privind teatrul și drama în educație	1
Crearea unui program universitar de formare a profesorilor de teatru și drama în educație	2	Oferirea tuturor profesorilor unei competențe de bază în teatru și drama educaționale	1
Investirea unor sume mai mari în dezvoltarea activităților de teatru și drama educaționale	2	Susținere financiară și recunoaștere	1
Introducerea unui curs obligatoriu de pregătire a profesorilor	1	Muncă de PR în susținerea activităților teatrale și dramatice educaționale	1
Acordarea de sprijin financiar profesorilor practicieni pentru pregătire profesională	1	Sprijinirea în școli a metodologiei de predare centrată pe elev	1
Inițierea unor reforme pedagogico-metodologice în formarea profesională a profesorilor	1	Recunoașterea „pedagogilor de teatru și drama educaționale” ca profesie oficială	1
Asigurarea unei infrastructuri adecvate activităților de drama și teatru	1	Colectarea de bune practici	1

Municipalități:		Politica UE:	
Să angajeze de pedagogi de teatru și drama în toate școlile	3	Să organizeze conferințe și ateliere internaționale de teatru și drama în educație	1
Să ofere granturi pentru proiecte de teatru și drama pentru comunitățile locale	1	Să acorde sprijin financiar pentru asociațiile de teatru și drama în educație (traininguri, granturi)	3
Să se asigure că fiecare director de școală acceptă drama/teatrul ca parte din programa școlară	2	Să susțină cercetarea în domeniul teatrului și dramei în educație	2
Să sprijine, să finanțeze și să încurajeze profesorii să studieze teatrul și drama în educație	2	Să încurajeze rețelele și colaborările, schimburile internaționale ale profesorilor de teatru și drama în educație	4
Să încurajeze inițiativele locale privind activitățile teatrale și dramatice educaționale	1	Să acorde sprijin financiar și recunoaștere	4

Să invite în școli inițiativele de teatru și drama în educație	2	Să crească preocuparea față de coeziunea socială și dezvoltarea cetățeniei democratice	1
Să susțină proiectele societății civile privind activitățile teatrale și dramatice educaționale	1	Să elaboreze un buletin informativ electronic pentru educatori	1
Să sprijine înnoirea moștenirii culturale prin centre de artă locale	1	Să facă lobby în fața reprezentanților guvernului și a factorilor decizionali relevanți	1
Să lanseze apeluri la nivel local pentru oferte de activități teatrale și dramatice educaționale	1	Să susțină proiectele societății civile privind teatrul și drama în educație	1
Să asigure existența unor activități de teatru și drama în educație extra-curiculare în școli	1	Să înființeze centre de activități teatrale și dramatice educaționale internaționale	1
Să acorde sprijin financiar și suport teoretic privind modul în care activitățile dramatice pot fi folosite în școli ca instrument pentru dezvoltarea personală	1	Să se implice mai mult în competențele generale și învățarea aprofundată	1

Tabel 22. Recomandări pentru politicile publice educaționale, ale municipalităților și UE pentru sprijinirea dezvoltării teatrului și dramei educaționale, și frecvența apariției acestora în sondajul experților

C Recomandări

Ce reiese din cercetare cu privire la elevii care participă în mod regulat la activități de teatru și drama în educație? Iată un rezumat al acestor constatări. În comparație cu colegii lor care nu au participat la niciun fel de activități de teatru și drama în educație, participanții la astfel de activități

1. obțin evaluări mai bune de la profesori în orice aspect,
2. se simt mai siguri pe ei în citirea și înțelegerea unor sarcini,
3. se simt mai siguri pe ei în comunicare,
4. se simt mai creativi,
5. le place să meargă la școală mai mult decât colegilor lor,
6. se bucură mai mult de activitățile școlare,
7. se descurcă mai bine cu rezolvarea de probleme,
8. fac față mai bine stresului,
9. sunt în mod semnificativ mai toleranți cu minoritățile și străinii,
10. sunt cetățeni mai activi: au o dorință mai mare de a vota la orice nivel ,
11. manifestă un interes mai mare de a vota, la orice nivel,
12. manifestă un interes mai mare de a lua parte la activități publice,

13. sunt mai empatici: se preocupă de ceilalți,
14. sunt mai capabili să schimbe perspectiva,
15. sunt mai inovatori și mai întreprinzători,
16. sunt mai preocupați de viitorul lor și au mai multe planuri,
17. sunt mult mai dispuși să ia parte la orice fel de activitate artistică și culturală, nu numai legată de artele dramatice, dar chiar și să scrie, să creeze muzică, filme, artizanat, să participe la orice fel de activități de artă și cultură,
18. își petrec mai mult timp la școală, petrec mult mai mult timp citind, făcând treburi casnice, de asemenea se joacă mai mult, vorbesc mai mult și petrec timp mai mult cu familia și au grijă de frați și surori mai mici. Petrec mai puțin timp privind la televizor sau jucând jocuri pe calculator,
19. Își ajută mai mult familiile lor, vor avea foarte probabil slujbe part-time și petrec mult timp fiind creativi, singuri sau în grup. Merg mai des la teatru, expoziții și muzee, la cinema, sau în excursii cu bicicleta sau pe munte,
20. sunt, mai frecvent decât alții, în centrul atenției clasei,
21. au un simț al umorului mai dezvoltat,
22. se simt mai bine acasă.

Cercetarea demonstrează că teatrul și drama în educație sprijină în mod semnificativ scopul majorității documentelor relevante la nivelul UE, cum este și strategia Europa 2020. Drama și teatrul educaționale au un impact măsurabil în mod obiectiv asupra a cinci din cele opt Competențe-cheie: comunicarea în limba maternă; competențele de învățare; competențele interpersonale, interculturale și sociale, și competența civică; antreprenoriat și expresia culturală. Creșterea și educarea cetățenilor prin introducerea în programă a teatrului și dramei educaționale vor duce la:

- creșterea ratei de ocupare a forței de muncă,
- reducerea ratei de abandon școlar timpuriu,
- creșterea calității la toate nivelurile a educației și formării profesionale,
- mai mare sinergie între cultură și educație,
- cetățenie mai activă,
- cetățeni mai deschiși către diversitate culturală și dialog intercultural,
- cetățeni mai inovatori, creativi și competitivi.

Cu toate acestea, în majoritatea țărilor, teatrul și drama educaționale, dimpotrivă,

- domeniul are o popularitate și/sau finanțare scăzută,
- nu își are un loc în programa națională și/sau sistemul de învățământ superior.

De aceea facem apel la toți factorii de decizie responsabili de la directori de școli la Comisari ai Uniunii Europene să acționeze în scopul includerii teatrului și dramei în programa școlară europeană, astfel încât să i se acorde statutul pe care îl au și artele vizuale și muzica. Domeniul nostru există de câteva decenii, dar recunoașterea sa ca arie importantă din curriculum variază de la țară la țară. În acest proiect am pus activitatea

noastră sub lupa microscopului. Rezultatele arată în mod semnificativ faptul că teatrul și drama în educație dezvoltă competențele-cheie de la Lisabona - și mai mult decât atât. Acum este rândul liderilor educaționali și culturali și a celor care stabilesc politicile publice de a valorifica resursele pe care le reprezintă teatrul și drama educaționale.

Urmează scurte recomandări în primul rând pentru toți actorii care au legătura cu politica publică educațională și culturală, apoi în mod special pentru liderii la nivelul UE și liderii la nivel național/local.

C.1. Recomandări generale pentru autoritățile naționale și locale

“ Știu că sună naiv, dar eu continui să încerc să creez o lume mai bună prin drama și teatru.

Ines Škuflić-Horvat,
Profesor drama, Croația

Obiective: de a dezvolta o strategie conștientă privind aplicarea teatrului și dramei în educație. De a sprijini extinderea și îmbunătățirea activităților teatrale și dramatice educaționale prin mijloace juridice și financiare.

Statisticile descriptive (capitolul A.7.) arată că 84 % din programele și activitățile analizate au fost organizate pentru elevi din școli publice, în timp ce teatrul și drama în educație fac parte din programă în numai 19 % din cazuri. Aceasta înseamnă că 65 % din cele 111 programe de drama/teatru analizate s-au desfășurat în școli publice ca activitate extrașcolară, în majoritatea cazurilor ca rezultat numai al entuziasmului specialiștilor în teatru și drama în educație și finanțării externe.

Astăzi avantajele activităților teatrale și dramatice educaționale nu sunt exploatate în mod conștient în majoritatea țărilor europene. Este responsabilitatea ministerelor naționale și autorităților locale relevante să introducă drama și teatrul în educație în programa școlară, în învățământul superior, și să ofere tot suportul juridic și financiar necesar pentru extinderea și îmbunătățirea acestor activități.

Europa 2020, strategia pe termen lung europeană cea mai importantă în acest moment specifică de asemenea ce trebuie să facă guvernele naționale pentru a întări domeniul precum drama și teatrul în educație, aflate în responsabilitatea Statelor membre:

Inițiativa emblematică: „Tineret în mișcare”

La nivel național, statele membre va trebui să:

- asigure investiția eficientă în sistemele de învățământ și de formare la toate nivelurile (preșcolar până la superior);
- îmbunătățească rezultatele în învățământ adresându-se fiecărui segment (preșcolar, primar, liceal, profesional și superior) într-o abordare integrată, care să conțină Competențele-cheie și având ca țintă reducerea ratei de abandon școlar timpuriu;

Inițiativa emblematică: „O agendă pentru noi abilități și noi locuri de muncă”

La nivel național, statele membre va trebui să:

- se asigure că acele competențe necesare pentru continuarea studiilor și angajarea pe piața muncii sunt asumate și recunoscute pe parcursul educației generale, profesionale, superioare sau pentru adulți, inclusiv învățarea non-formală și informală;

Recomandările noastre pentru autoritățile naționale/locale acoperă trei arii: sistem școlar, învățământ superior și finanțare & legislație.

“*Sunt elevă la școala Kjøkkelvik și în prezent participăm la un proiect numit DICE. O oră pe săptămână folosim alte metode de învățare, și în loc să facem atât de multă teorie, lucrăm oral, așa că învățăm să ne exprimăm. Învățăm mai mult pentru că e mai interesant decât să stăm în bancă și să scriem. Sper să putem face așa mereu, o oră pe săptămână.*

**Celine Eriksen, elevă din Norvegia, 14 ani - Scrisoare către editor,
Bergens Tidende, luni, 15 februarie 2010**

Sistemul școlar

Obiectiv: toți copiii ar trebui să aibă acces regulat la activitățile de teatru și drama în educație în școală, autorizate prin programa națională, și predate de specialiști bine pregătiți

Instrumente:

- *școala primară (vârsta 4/6 - 11/14): teatrul și drama în educație ar trebui incluse în programa națională*
 - o ca mediu de învățare în cadrul programei
 - o ca formă de artă cu drepturi depline.
- *școala elementară (vârsta 11/14 - 16): teatrul și drama în educație ar trebui incluse în programa națională*
 - o ca materie de sine stătătoare și
 - o ca mediu de învățare în cadrul programei.
- *liceu (vârsta 16-18/19): teatrul și drama în educație ar trebui introduse în programă ca*
 - o materie de sine stătătoare (minimum 2 ore pe săptămână)
 - o ca mediu de învățare în cadrul programei și
 - o sub formă de curs de calificare pentru admiterea la facultate.
- *Pe lângă locul obligatoriu în programa națională al domeniului, toți copiii ar trebui să aibă ocazia unei întâlniri cu programe de teatru în educație și artiști din teatre invitați, suportate financiar de autoritatea locală/națională.*
- *Profesorii care lucrează deja în școli ar trebui să aibă acces la stagii de pregătire la locul de muncă privind teatrul și drama în educație. Profesorii ar trebui familiarizați cu activitățile teatrale educaționale, pentru a le incorpora în viața academică de zi cu zi, astfel încât să fie utilizate și să se reflecte nu doar în cursurile speciale de teatru și drama în educație.*
- *Educatorii/pedagogii de la grădiniță ar trebui să urmeze un training elementar obligatoriu de drama în educație.*

Este interesant de observat situația din două din țările cu punctaje dintre cele mai mari pe lista PISA – Canada și Finlanda: prima are drama introdusă în școli alături de alte arte, iar în cea de-a doua (în prezent se revizuieste programa națională) este recomandat de comitetul responsabil de stabilirea programei de a stabili un statut al dramei la același nivel cu muzica și artele vizuale. De asemenea, în Australia, care își definește în prezent o nouă programă națională, toate artele au același statut în programă.

“

Am fost nevoiți să promitem claselor experimentale că vom continua atelierelor după o pauză necesară pentru chestionarele pentru rezultate, și a trebuit să promitem elevilor din clasele de control că vom face unele atelierelor și cu ei, spre sfârșitul anului școlar.

Andjelija Jovic, pedagog de drama, despre Liceul de Farmacie și Fizioterapie, Belgrad, Serbia

100

Învățământul superior

Obiectiv: toți profesorii din instituțiile de învățământ europene ar trebui să dețină cunoștințe elementare despre ce înseamnă teatrul și drama în educație și cum pot contribui ca materie de studiu la îmbunătățirea procesului de predare și învățare. Este extrem de important să subliniem faptul că teatrul și drama în educație nu pot fi predate fără o pregătire corespunzătoare.

Instrumente:

- *Studentii profesori ar trebui să urmeze un curs introductiv obligatoriu de teatru și drama în educație ca instrument de predare și învățare din cadrul pregătirii lor ca profesori (minimum 5 credite⁷⁰). Diferitele aplicații ale teatrului și dramei în educație ar trebui predate tuturor profesorilor.*
- *Competența în folosirea activităților teatrale și dramatice educaționale ca metodă în pregătirea profesorilor ar trebui integrată în metodologia didactică a altor materii; de exemplu în pedagogie, studiul limbilor, științele sociale și istorie.*
- *Formarea a suficient de mulți profesori de activități dramatice care să permită copiilor și tinerilor să aibă acces regulat la activități de drama și teatru în educație predate de specialiști pe parcursul întregii durate de școlarizare. Drama și teatrul în educație ar trebui puse la dispoziție ca studii aprofundate în instituțiile de învățământ superior din toate țările europene. Exemple de niveluri posibile: 30 credite, 60 credite, nivel de licență, nivel de masterat, nivel de doctorat.*
- *Studentii și artiștii cu licență în studii artistice/artă dramatică ar trebui să urmeze un modul de drama și teatru în educație pentru a obține calificarea de profesor de drama și teatru în educație (minimum 30 credite).*
- *Ar trebui efectuate atât cercetări calitative cât și cantitative care să măsoare e eficacitatea activităților teatrale și dramatice în educație pentru a ajuta profesorii și practicienii de activități dramatice în educație să-și îmbunătățească în permanență programele.*

Finanțare, legislație, comunicare și parteneriate

Obiectiv: trebuie stabilit cadrul de finanțare și juridic al activităților teatrale și dramatice în educație. Sunt necesare o comunicare conștientă și parteneriate.

Mijloace:

- *Trebuie stabilit cadrul legal pentru situațiile ideale menționate mai sus din sistemul de învățământ preuniversitar și superior.*

⁷⁰ Mai multe despre Sistemul European de Acumulare și Transfer al Creditelor (ECTS): http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc48_en.htm

- *Trebuie construite punți durabile între sectoarele educației și artei & culturii, nu numai pe hârtie. Multe țări au ambele sectoare în jurisdicția aceluiași minister, cu toate acestea se acordă foarte puțină atenție genurilor care leagă cele două arii, cum sunt teatrul și drama în educație.*
- *Creșterea profilului și sprijinirea financiară a activităților teatrale în educație atât în sectorul/comunitatea educației cât și în cel/cea artistică. Activitățile artistice și culturale ar trebui să facă parte din toate stadiile de educație a copiilor, de aceea ar trebui puse bazele în școli și grădinițe, nu numai în afara lor. Recunoașterea valorii și eficienței teatrului și dramei educaționale pentru abilitățile personale și sociale și pentru starea de bine ale copiilor și tinerilor, pentru o cetățenie activă, și pentru aspectele sociale și emoționale ale învățării.*
- *Încurajarea implicării experților prin burse și stagii de practică.*
- *Ar trebui sprijinite cercetări atât calitative cât și cantitative cu privire la eficiența teatrului și dramei în educație pentru a-i ajuta pe profesori și pe ceilalți practicieni de activități dramatice educaționale să-și îmbunătățească permanent programele.*
- *Stabilirea unui parteneriat strategic cu rețele, ONGuri și profesioniști cheie din domeniu.*
- *Acordarea de suport direct de la bugetul central organizațiilor și rețelelor cheie, și acordarea de sprijin direct inițiativelor cu impact major, cum sunt festivalurile anuale, atelierile, proiectele de cercetare.*
- *Clasificarea „profesorului de drama” ca profesie cu drepturi depline.*

Am petrecut o dimineață fantastică împreună, am învățat o mulțime de lucruri și cred că și cursurile de masterat ar trebui organizate în același mediu.

Profesor de la Școala primară György Kolonics, Budapesta, Ungaria

C.2. Recomandări generale pentru organizațiile partenere

Obiectiv: de a stabili o rețea puternică de organizații dedicate activităților de teatru și drama în educație, indiferent dacă sunt private sau publice.

Mijloace:

- **Directorii de școli** ar trebui
o Să angajeze profesori care au pregătire în activitățile de teatru și drama în educație și/sau să încurajeze personalul să învețe metodologia prin traininguri la locul de muncă,

o În loc să aplice drama separat ca materie „extra”, să încurajeze munca în echipă între profesorii de drama și profesorii de la celelalte materii pentru a realiza o sinergie maximă,

o Să stabilească contacte active cu companii de teatru în educație și/sau teatre în care lucrează pedagogi de teatru și drama, și cu ONGuri care abordează alte zone din teatrul și drama în educație la un nivel înalt,

o Să considere drama și teatrul în educație un mijloc de cooperare internațională între școli, de ex. în schimburile de tineri,

o Să încurajeze recunoașterea profesorilor care aplică teatrul și drama în educație în activitatea lor,

o Să asigure infrastructura necesară în incinta școlilor. De obicei pentru o sesiune de drama în educație este nevoie doar de o sală mare fără bănci sau scaune fixe. Grupurile care pregătesc reprezentații teatrale pentru scenă vor avea nevoie de scenă, de public și de dotări corespunzătoare.

- **Școlile de artă** care oferă activități extrașcolare ar trebui să includă pe lista lor de cursuri de artă și activitățile de drama și teatru în educație.
- **Educatorii/liderii de la grădiniță** ar trebui să implice copiii în jocul dramatic.
- **Directorii școlilor pentru copii cu nevoi speciale** ar trebui să ia în considerare foarte serios colaborarea cu profesioniști în activitățile dramatice educaționale.
- **Instituțiile teatrale** ar trebui să aibă o secțiune educativă și un pedagog de drama/teatru, pentru a
 - o dezvolta colaborări cu școlile și grădinițele*
 - o pregăti materiale didactice pentru vizitele la școli și grădinițe (vizitele copiilor la teatru sau ale artiștilor din teatru la școli/grădinițe)*
 - o colaboreze cu ONGuri și companii de drama/teatru în educație*
- **Fundații și fonduri private** ar trebui să se gândească să sprijine organizațiile și activitățile de drama și teatru în educație.
- **Comaniile** ar trebui să ia în considerare colaborarea cu școlile, universitățile, teatrele sau ONGurile în cazurile de RSC care au legătură cu drama și teatrul în educație. Pe lângă valoarea înaltă socială, astfel de proiecte sunt vizibile și ușor de comunicat.
- **Media** ar trebui să acorde o atenție mai mare problemei activităților teatrale și dramatice în educație.

C.3. Recomandări pentru Comisia Europeană, Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene

Strategia Europa 2020 include o promisiune de întărire a unor domenii cum ar fi drama și teatrul în educație, în responsabilitatea Comisiei:

Inițiativa emblematică: „Tineret în mișcare”

La nivel UE, Comisia va acționa:

- Pentru a promova recunoașterea învățării non-formale și informale.

Inițiativa emblematică: „O agendă pentru noi abilități și noi locuri de muncă”

La nivel UE, Comisia va acționa pentru:

- impulsionează puternic a cadrului strategic de cooperare în educație și formare profesională implicând toți operatorii. Rezultatul ar trebui să fie implementarea unor principii de învățare pe tot parcursul vieții (în colaborare cu statele membre, parteneri sociali, experți) inclusiv prin platforme de învățare flexibile între diferite sectoare și niveluri de educație și formare profesională prin creșterea atractivității învățământului și formării profesionale. Partenerii sociali la nivel european ar trebui consultați în vederea dezvoltării unei inițiative proprii în acest domeniu;
- asigurarea dobândirii acelor competențe care sunt necesare pentru continuarea studiilor și integrarea pe piața muncii precum și a dobândirii și recunoașterii acestora pe tot parcursul educației generale, profesionale, superioare și pentru adulți și dezvoltarea unui limbaj și unor instrumente operaționale comune pentru educație/formare și muncă: un Cadru European pentru Aptitudini, Competențe și Ocupații (ESCO).

Reîncadrarea (reinventarea?) Competențelor-cheie

- *Cu toate că Europa 2020 este o strategie cuprinzătoare pe termen lung, ea numește o singură competență care să fie dezvoltată: abilitățile de citire și scriere. Pentru realizarea creșterii inteligente, durabile și favorabile incluziunii avute în vedere, această abordare tehnocrată a competențelor trebuie extinsă la toate competențele la toate nivelurile de planificare de la strategii pe termen lung la zone de politică publică specifice.*
- *Uniunea Europeană ar trebui să realizeze un sistem propriu de evaluare, independent de cel al OECD. Ar trebui elaborate instrumente de evaluare a tuturor competențelor cheie – nu numai a celor câteva pe care le măsoară PISA.*
- *Procesul OMC (Metoda deschisă de coordonare) coordonat de DG EAC ar trebui să încurajeze statele membre să adopte politici naționale care să aibă în vedere toate Competențele-cheie – nu numai competențe precum abilitățile de citire și scriere, de socotire sau digitale.*
- *Procesul OMC coordonat de DG EAC ar trebui să încurajeze statele membre să evalueze îmbunătățirea competențelor cu măsurători obiective valide și de încredere din punct de vedere științific.*
- *Definițiile competențelor cheie ar trebui revizuite, deoarece definițiile actuale sunt destul de tehnice și instrumentale, concentrându-se pe aptitudinile de care au nevoie niște angajați buni, în loc să se axeze pe nevoile ființei umane. Recomandările comune ale Consiliului și PE susțin această sugestie:*

“Competențele-cheie sunt cele care susțin împlinirea personală, incluziunea socială, cetățenia activă, și angajarea. Dezvoltarea societății informatice mărește cererea pentru competențele-cheie în sferile personală, publică și profesională. Modul în care oamenii accesează informațiile și serviciile se schimbă, și la fel și structura și aspectul societăților. Crește preocuparea pentru coeziunea socială și cetățenia democratică în dezvoltare; ceea ce impune ca oamenii să fie informați, preocupați și activi. Prin urmare, cunoștințele, abilitățile și atitudinile de care toată lumea are nevoie sunt și ele în schimbare.”⁷¹

⁷¹ Propunere de RECOMANDARE A CONSILIULUI ȘI PARLAMENTULUI EUROPEAN privind competențele-cheie de învățare pe tot parcursul vieții p3.

Aceasta pare să deschidă calea către o analiză sau contextualizare care vorbește de o abordare holistică a copilului (și unește competențele într-o expresie vie a felului în care funcționează teatrul și drama în educație).

Resurse financiare și sistemul de aplicare

- Drama și teatrul în educație ar trebui indicate ca prioritate în următoarele programe cadru:
 - o *Învățare pe tot parcursul vieții,*
 - o *Tineret în acțiune,*
 - o *Cultura,*
 - o *Cetățenie activă.*
- *Transferul de know-how, seminariile, ecranarea locurilor de muncă, ateliere internaționale, călătoriile de studii, conferințele și alte forme de mobilitate ar trebui sprijinite susținut pentru a ajuta extinderea dramei și teatrului în educație în acele țări în care nu sunt bine cunoscute încă.*
- *Să se aibă în vedere sprijinirea directă a organizațiilor și rețelelor internaționale cheie, și sprijinirea directă a unor inițiative cu impact crescut.*
- *Continuarea proiectelor foarte apreciate, eficiente și reușite care au atins un anumit nivel de calitate prin rezultatele lor ar trebui finanțată în mod semi-automat. Procedura actuală este că dacă un consorțiu dorește să continue cooperarea trebuie să reapele după încheierea proiectului, și din cauza funcționării sistemului, consorțiul este inactiv cel puțin un an, așteptând următoarea decizie și următoarea tranșă. Potențialul unor astfel de consorții și al rezultatelor activităților lor ar putea fi crescut prin revizuirea acestei proceduri.*
- *Evaluările proiectelor finanțate ar trebui să se concentreze pe conținut și nu pe administrație.*

Recunoaștere

- Realizarea unor parteneriate strategice cu cele mai importante rețele, ONGuri, precum și cu profesioniștii din domeniu.
- Este necesară o strategie pe termen lung la nivel european pentru a sprijini drama și teatrul în educație. Ar trebui să existe un mesaj clar în forma unui Comunicat al CE sau a unei Declarații a PE că toate recomandările de mai sus sunt încurajate la nivel național.
- 2012 ar trebui considerat Anul european al educației prin artă, cu accent special pe teatrul și drama în educație.
- Ar trebui realizate/finanțate atât cercetări calitative cât și cercetări cantitative pentru a analiza eficiența teatrului și dramei în educație, și ar trebui sprijinite activitățile dramatice în scopul sprijinirii profesorilor de activități dramatice și altor practicieni să-și dezvolte și să-și îmbunătățească în permanență programele.

D Resurse

D.1. Partenerii DICE

Ungaria: Compania de drama/teatru în educație Káva : este o organizație de utilitate publică care realizează proiecte de artă și educație, funcționând din anul 1996. Fiind prima companie de TIE din Budapesta, sarcina noastră principală este de a crea programe complexe de teatru/drama în educație, în care analizăm probleme sociale și morale prin acțiune împreună cu participanții. Tinerii nu sunt simpli observatori, ci și scriitorii, regizorii și actorii poveștilor care se creează prin analiză, gândire, sinteză, transformare și în multe cazuri prin reprezentarea (jocul) anumitor situații. În activitatea noastră țintim către o ținută înaltă profesională și estetică, și aplicarea complexă a diferitor forme de învățare. Sensul și efectul programelor noastre asupra copiilor și tinerilor depășesc cu mult granițele tradiționale ale teatrului. „Predarea” democrației, analiza problemelor sociale și morale și a celor specifice vârstei prin acțiune reprezintă aspecte ale activității noastre. Atunci când lucrăm cu copiii folosim teatrul ca mijloc pentru a găsi căi spre o înțelegere mai profundă. Lucrăm cu grupe de copii de 9-18 ani și cu tineri – mulți dintre ei dezavantajați – din întreaga țară.

@ Address: H-1022 Budapest
Marczibányi tér 5/a.
Hungary
Tel/Fax: +361 315-0781
E-mail: kava@kavaszhaz.hu
Website: www.kavaszhaz.hu

Olanda: LEESMIJ pune în discuție diferite teme relevante la nivelul societății, folosind teatrul interactiv. LEESMIJ trezește conștiințe și distruge tabuuri cu privire la teme precum analfabetism, abuz de putere, agresivitate și intimidare sexuală. Folosind teatrul forum (inspirat de Augusto Boal) merge dincolo de a vorbi și a gândi; publicul este invitat să ia parte activă pe scenă la rezolvarea problemelor și testarea alternativelor posibile de comportament, astfel exersând pentru viața reală.

@ Address: Stichting LEESMIJ
Postbus 265
6700 AG Wageningen
Tel: +31 6-47688963
Email: info@leesmij.org
Website: www.leesmij.org

Polonia: Universitatea Gdansk a fost fondată în 1970. Este cea mai mare instituție de învățământ superior din regiunea Pomeraniană. Oferă posibilitatea studierii în aproape treizeci de domenii diferite cu peste o sută de specializări. Domenii cum ar fi biologia, biotehnologia, chimia, psihologia și pedagogia sunt printre cele mai bune din țară. În cele nouă facultăți învață aproape treizeci și trei de mii de studenți.

Institutul de Pedagogie, care găzduiește proiectul DICE la Universitatea Gdansk, pregătește asistenți sociali, animatori culturali, profesori, etc. Este singura universitate din Polonia care oferă Studii Postuniversitare de Drama în Educație cu o durată de doi ani. Programa conține cursuri precum sociodrama, psihodrama, drama de dezvoltare, ateliere de teatru, metode de învățare și predare activă. Institutul de pedagogie colaborează cu Teatrul Shakespeare din Gdansk pentru module de practică în drama în educație pentru studenți.

@ Address: Instytut Pedagogiki UG
ul. Bazynskiego 4
80-952 Gdansk
Poland
Tel: +48 58 523 42 05
Fax: + 48 58 523 42 58
Email : arusil@ug.edu.pl
Website : www.ug.edu.pl

Romania: Fundația Culturală pentru Tineret SIGMA ART este un centru de resurse cultural-educational și artistic, care: oferă ținută (comportament și atitudine) atât tinerilor cu vocație artistică, artiștilor cât și altor organizații cu obiective similare. Este prima și unica instituție de "Drama și Teatru în Educație" din România, recunoscută la nivel înalt național și internațional, ce reprezintă un important segment formal și informal de Educație. Întregul proces de selectare a scenariilor și producția spectacolelor este realizat de regizori, actori, dansatori profesioniști. Reprezentațiile au loc, în deosebi la Studioul Sigma ART, în licee, universități, teatre profesionale din București, festivaluri naționale și internaționale. Unul din obiectivele noastre este să dezvoltăm în România o nouă metodă de lucru cu adulții și tinerii care va avea impact social și va contribui cu succes la integrarea socială. În fapt, Sigma ART este orientată pe două principale domenii de activitate: Educația și Actul Artistic.

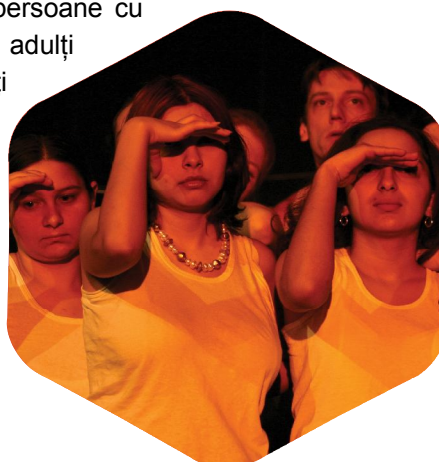
@Address: Str.Mitropolitul Nifon 14
Sector 4 Cod 040502
Bucuresti
Romania
Tel: Sigma Art STUDIO: +40 21 335 33 41
E-mail: sigma_art_romania@yahoo.com
Skype: sigma_art_romania
Web site: www.sigma-art-romania.ro

Slovenia: Clubul Društvo ustvarjalcev Taka Tuka a fost înființat în anul 2002 la finalul unor ani de muncă asiduă în domeniul teatrului cu copii și tineri cu deficiențe de auz. Am descoperit foarte repede că prin creativitate putem contribui semnificativ la dezvoltarea lor. Scopul principal al Asociației noastre este dezvoltarea, cercetarea, implementarea și promovarea dramei și teatrului în educație ca instrument pentru dezvoltarea personală și predarea abilităților personale, sociale și emoționale.

Activitățile principale din cadrul clubului nostru sunt: ateliere de creație (teatru, dans, arte frumoase) pentru copii, tineri și adulți; seminarii pentru mentori, profesori din școlile importante și specialiști care lucrează cu persoane cu nevoi speciale; școala părinților; seminarii pentru adulți hipoacuzici. În clubul nostru sunt permanent implicați în diverse activități peste 60 de copii și tineri.

@ Address: Vodnikova cesta 30
1000 Ljubljana
Slovenija
Tel: + 386 31 322 569
E-mail: info@takatuka.net
Website: www.takatuka.net

Marea Britanie: Big Brum Theatre in Education Company (Big Brum) este o organizație caritabilă înregistrată, fondată în 1982 în Birmingham, Anglia. Big Brum are ca scop să furnizeze programe de teatru în educație de înaltă calitate copiilor și tinerilor de toate vârstele și aptitudinile, în școli, unități speciale, colegii, cadru comunitar și evenimente de artă. Compania s-a angajat să aducă teatrul tinerilor care în mod normal nu ar avea acces la teatru. Ca practicieni, membrii companiei pornesc de la premisa că acești copii nu sunt adulți nedezvoltați, ci ființe umane cu drepturi proprii. Arta este o modalitate de cunoaștere a lumii în care trăim iar Big Brum folosește teatrul și drama pentru a lucra alături de tineri astfel încât viețile lor și lumea înconjurătoare să capete sens pentru ei. Big Brum are o relație profesională de 13 ani cu foarte cunoscutul scriitor de renume mondial Edward Bond, ale cărui abordări teoretice și operă au influențat puternic modelul artistic al Companiei.

@ Address: Pegasus Primary School
Turnhouse Road
Castle Vale
Birmingham B35 6PR
United Kingdom
Tel: +44 121 464 4604
E-mail: tie@bigbrum.plus.com
Website: www.bigbrum.org.uk

Republica Cehă: Universitatea Carol fondată în 1348 este una dintre cele mai vechi universități din lume iar în prezent face parte dintre cele mai eminente instituții de educație și știință din Republica Cehă, recunoscută atât în contextul european cât și la nivel global. Programele de masterat și doctorat din cadrul Universității Carol se bazează pe activități științifice și de cercetare. Aici studiază peste 42.400 de studenți în peste 270 de specializări acreditate și 600 de departamente.

Departamentul de Educație găzduiește proiectul DICE. Drama în educație face parte din Educația personală și socială, care reprezintă una dintre specializările din Departamentul Educație. De asemenea colaborăm cu Facultatea de Teatru din cadrul Academiei de Arte Dramatice din Praga, care, printre altele, pregătește profesorii de drama.

@ Address: Filozofická fakulta UK
nám. Jana Palacha 2
116 38 Praha 1
Tel : +420 221619111
Fax : +420 221619360
Email: ped@ff.cuni.cz (this is email to department of education,
which is part of the faculty)
Website: www.ff.cuni.cz

Norvegia: Colegiul Universitar Bergen este o instituție de stat de învățământ superior, înființată în august 1994 prin fuziunea a șase foste colegii independente din Bergen, Norvegia. Numărul total de studenți este de aproximativ 6000, cu un corp didactic și administrativ de 600 de persoane.

Colegiul Universitar Bergen (Høgskolen i Bergen) este organizat în 3 facultăți: Facultatea de Educație, Facultatea de Inginerie și Facultatea de Sănătate și Științe Sociale. Colegiul are o tradiție bogată în ceea ce privește pregătirea profesorilor de artă: drama, muzică, arte vizuale, și limba și literatura norvegiană. Facultatea de Educație are un centru pentru arte, cultură și comunicare (SEKKK).

Departamentul de Drama a deschis calea studiilor în educația dramatică în Norvegia încă din 1971, când a fost lansat primul curs de un an din țările nordice pentru profesorii de drama. Departamentul oferă o varietate de cursuri de drama, de la introducerea în drama pentru educația învățătorilor, prin intermediul cursurilor de licență, până la un masterat de doi ani în educația dramatică.

@ Address: Bergen University College

Faculty of Education

Drama Department

Landaassvingen 15

N-5096 Bergen

Norway

Tel: +47 55585700 (operator) &

+4755585700/+47 55585713

Fax: +47 55585709

Email: AL-Drama@hib.no & kari.heggstad@hib.no

Website: www.hib.no/avd_al/drama/index.htm

Palestina: Theatre Day Productions (TDP)

“Merg la teatru pentru că vreau să văd lucruri noi, să gândesc, să fiu atins, să pun întrebări, să mă bucur, să învăț, să fiu cutremurat, să fiu inspirat, să ating arta.”

Theatre Day Productions vrea ca drama, teatrul și activitățile de creație să facă parte constant din viețile tinerilor din Palestina astfel încât copiii să poată să-și găsească propria voce, să se găsească pe sine, și să-și descopere creativitatea.

Denumirea arabă a companiei, "Ayyam Al Masrah" (Theatre Days) vine de la ideea că într-o zi fiecare copil palestinian va avea cel puțin o „zi de teatru” într-un an școlar. TDP creează piese cu adulți și reprezentații pentru copii. De asemenea avem spectacole în care copiii joacă pentru copii. TDP are o companie de teatru pentru tineri și un program de formare a actorilor. Programul se desfășoară pe regiuni: în prezent în Fâșia Gaza și în West Bank.

@ Address: PO Box 18669

91184 Jerusalem

Tel: +972 2 585-4513

112

Fax: +972 2 583-4233
Email: tdp@theatreday.org
Website: www.theatreday.org

Portugalia: Misiunea Universității Tehnice din Lisabona (UTL) este de a promova, dezvolta și transmite mai departe cunoștințe științifice, tehnice și artistice la cele mai înalte standarde, de a încuraja cercetarea, inovarea și antreprenoriatul, de a se adapta la nevoile societății în ceea ce privește etica, cultura și internaționalitatea.

UTL este o universitate europeană de cercetare a secolului 21, deschisă la noile provocări lansate de societate, și un lider în domeniile cunoașterii în care cercetători și profesioniști sunt pregătiți la cele mai înalte standarde.

Facultatea de Chinetică Umană (FMH) este cea mai veche facultate de sport și educație fizică din Portugalia. A devenit parte din Universitatea Tehnică din Lisabona în anul 1975. Formula actuală este rezultatul unei istorii îndelungate, marcate de reformulări ale obiectivelor și de adaptarea sa la nevoile societății, așa cum au fost interpretate de instituțiile care i-au precedat. Institutul Național de Educație Fizică (INEF) din 1940 până în 1975 și Institutul Superior de Educație Fizică (ISEF) până în 1989.

La origine o instituție focusată pe educația fizică în școli, cu accent pe pedagogie, facultatea este acum deschisă la o gamă largă de domenii de interes pentru diferite sectoare ale societății – sistemul de învățământ, sport, sănătate, industrie, și arte – cu care cooperează activ și eficient.

@ Margarida Gaspar de Matos
Address: Estrada da Costa
Cruz Quebrada
1499 Lisboa codex
Portugal
E-mail: mmatos@fmh.utl.pt
Webpages: www.utl.pt, www.fmh.utl.pt, www.aventurasocial.com

Serbia: ONG Centrul pentru Drama în Educație și Artă CEDEUM a fost fondat la 29 octombrie 1999, dar fondatorii săi lucrează în domeniu de peste 25 de ani, ca promotori ai artelor și dramei/teatrului în educație. CEDEUM a adus împreună experți din domeniu din Belgrad și are o rețea amplă de asociați, atât din Belgrad cât și din țară. Obiectivul CEDEUM este promovarea mai amplă a dramei și teatrului în educație în toate aspectele activității educative, artistice și sociale, prin intermediul proiectelor, atelierelor, seminariilor, întâlnirilor între specialiști, și rapoartelor de activitate. CEDEUM este implicat în mod deosebit în educarea educatorilor și pregătirea artiștilor, precum și în programe de formare și seminarii bazate pe metodologia folosită în Drama și Teatrul în Educație pentru educatorii din învățământul preșcolar, învățători și profesori din școlile primare și liceele din Serbia. Experții CEDEUM sunt activi în procesul de introducere a dramei în școli, și se implică activ în scopul influențării politicilor naționale

de promovare în sensul introducerii activităților dramatice în sistemul educațional și cultural și de asistență socială. CEDEUM este de asemenea inițiatorul programului special de drama/teatru "Bitef Pollyphony" din cadrul Festivalului Internațional de Teatru de la Belgrad BITEF – Noi tendințe teatrale (mijlocul lunii septembrie) cu accent pe schimbul național, regional și internațional de experiențe legate de drama/teatru, colaborare, crearea de rețele, ateliere și prezentări de activitate în domeniile artelor, educației și asistenței sociale. CEDEUM este membră și Centrul Național al IDEA – Asociația Internațională de Drama/Teatru și Educație.

@ Address: Pančićeva 14, 11000 Belgrade, Serbia
Programmes: Cultural Institution Ustanova kulture "Parobrod", ex Centar za kulturu "Stari Grad", Kapetan-Mišina 6a, 11000 Belgrade, Serbia
Tel: + 381 11 2 639
Fax: + 381 11 2 183 792
E-mail: cedeumidea@gmail.com
Website: www.cedeum.org.rs

Suedia: Centrul Cultural pentru Copii și Tineret din Umea desfășoară și sprijină activități culturale pentru tinerii din Umea, inclusiv rețele de sprijin și cooperare în zonă, formare profesională la locul de muncă în domeniile relevante pentru profesori și alte persoane care vin în contact cu copii și tineri în cursul activității lor, programe culturale pentru instituții preșcolare și alte tipuri de școli, și reprezentații publice pentru copii și familii.

Proiectele de educație culturală se desfășoară în școli și sub formă de formare profesională și îndrumare a profesorilor implicați în activități de creație pentru copii și tineri. Grupurile de drama "Teatermagasinet" pentru copii și tineri cu vârste între 10-19 ani reprezintă o parte importantă a activității, iar grupurile de teatru pentru persoanele cu dizabilități fizice sunt o prioritate de top, la fel cum este și Teatrul în educație. În fiecare an în luna mai are loc un festival de drama cu toți copiii.

Orașul Umea este cel mai mare oraș din nordul Suediei și are unul dintre cele mai mari ritmuri de dezvoltare. Umea are două universități, o populație de 114 000 de locuitori și o medie de vârstă de 38 de ani. Mai mult de jumătate din locuitori sunt din afara regiunii. Umea va fi capitală culturală europeană în 2014, împreună cu orașul Riga. Umea dorește să rămână una din numeroasele capitale culturale ale Europei. Un oraș mândru, care evoluează într-o Europă multilaterală și care acționează pentru participare și cooperare, caracterizat de curiozitate și pasiune. Programul Umea 2014 este inspirat de cele opt anotimpuri Sami, iar anul va cuprinde numeroase oportunități pentru întâlniri și schimburi culturale utile.

Address: Culture Centre for Children and Youth, Umea kommun, Umea Kultur, 901 78
Umea, Sweden
Tel: +46 901 63484
E-mail: helge.von.bahr@umea.se
Website: www.umea.se/kulturcentrum

114

D.2. Alte resurse – pentru mai multe informații

Pagini de internet în limba engleză legate de politica & promovarea educației și culturii

Următoarea listă este o selecție a celor mai relevante pagini de net din domeniul politicii culturale și educaționale. Selecția este inevitabil subiectivă și reflectă punctul de vedere al partenerilor din proiect. Ținând cont că aria politicii este în permanentă schimbare legăturile următoare pot să nu mai fie relevante după publicarea acestei lucrări, și pot fi chiar eliminate ulterior.

Comisia europeană	
CE – Platforma Societății Civile privind accesul la cultură "Policy Guidelines"	http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/doc/PlatformAccessCulture_guideline_july_09.pdf
Ce – Europa 2020: O strategie pentru creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii	http://ec.europa.eu/eu2020/index_en.htm
CE– Cartea verde – Deblocarea potențialului industriilor culturale și creative	http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/doc2577_en.htm
CE – Implicarea sectorului cultural printr-un dialog-consultare susținut cu trei platforme	http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/doc1199_en.htm
CE – Competențele-cheie pentru învățare pe tot parcursul vieții	http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/c11090_en.htm
CE – Măsurarea creativității: lucrarea și materiale de la conferințe	http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc2082_en.htm
CE – Dialog social	http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=329&langId=en
CE – Vocea ta în Europa	http://ec.europa.eu/yourvoice/index_en.htm
CE – Tineret în acțiune studiu de monitorizare	http://ec.europa.eu/youth/news/news1755_en.htm

Parlamentul European	
PE – Comitetul pentru Cultură și Educație	http://www.europarl.europa.eu/activities/committees/homeCom.do?language=EN&body=CULT

Consiliul Uniunii Europene/ Consilium	
Consilium – Consiliul Concurenței	http://www.consilium.europa.eu/showPage.aspx?id=412&lang=en
Consilium – Concluzii privind crearea unei Europe inovatoare	http://www.consilium.europa.eu/uedocs/NewsWord/en/intm/114637.doc
Consilium – Concluzii ale Consiliului privind competențele care susțin învățarea pe tot parcursul vieții și inițiativa „noile abilități pentru noi locuri de muncă”	http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/educ/114376.pdf

Consilium – Concluziile Consiliului privind contribuția culturii la dezvoltarea locală și regională	http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/114325.pdf
Consilium – Concluziile Consiliului privind dimensiunea socială a educației și formării profesionale	http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/educ/114374.pdf
Consilium – Consiliul pentru Educație, Tineret și Cultură	http://www.consilium.europa.eu/showPage.aspx?id=416&lang=en
Consilium – Concluziile Președinției privind obiectivele educaționale din Strategia Europa 2020	consilium.europa.eu/uedocs/NewsWord/en/educ/114393.doc

Fundații și Organizații Umbrelă

Observatorul din Budapesta	http://www.budobs.org/
Culture Action Europe	http://www.cultureactioneurope.org/
Culture Action Europe – A doua conferință mondială privind educația artistică	http://www.cultureactioneurope.org/lang-en/component/content/article/41-general/601-a-shift-from-arts-education-to-arts-and-cultural-education
EUCLID Arte & Cultură	http://www.euclid.info/
EUCLID Rețeaua Liderilor celui de-al Treilea Sector	http://www.euclidnetwork.eu/
Platforma Societatea Civilă Europeană privind Învățarea pe tot parcursul vieții (EUCIS-LLL)	http://www.eucis-lll.eu/
Fundația Culturală Europeană	http://www.eurocult.org/
Rețeaua europeană a Centrelor de formare profesională în administrare culturală	http://www.encatc.org/pages/index.php
Centrul European pentru Politici	http://www.epc.eu/
Asociația Internațională de Teatru/Drama & Educație	http://www.idea-org.net/en/
Rețeaua Fundațiilor Europene	http://www.nefic.org/
Rainbow Paper (Dialog Intercultural: de la practică la politică și înapoi)	http://rainbowpaper.labforculture.org/signup/
Platforma Rainbow pentru o Europă Interculturală „Intercultural Capacity Building and EU Advocacy”	http://www.intercultural-europe.org/ , http://www.intercultural-europe.org/docs/PIEICDstudy2010def.pdf

UNESCO

UNESCO – pagina Educație artistică	http://portal.unesco.org/culture/en/ev.php-URL_ID=2916&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html
UNESCO – Convenția privind Protecția și Promovarea Diversității Expresiei Culturale	http://portal.unesco.org/culture/en/ev.php-URL_ID=11281&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html
UNESCO – A doua Conferință mondială despre Educația artistică	http://portal.unesco.org/culture/en/ev.php-URL_ID=39674&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.htm

UNESCO – agenda de la Seoul: obiectivele pentru dezvoltarea educației artistice	http://portal.unesco.org/culture/en/files/41117/12790338165Seoul_Agenda_Goals_for_the_Development_of_Arts_Education.pdf Seoul%2BAgenda_Goals%2Bfor%2Bthe%2BDevelopment%2Bof%2BArts%2BEducation.pdf
Portaluri	
culture.info portal	http://www.culture.info
Labforculture.org portal	http://www.labforculture.org/
Rhiz.eu portal	http://www.rhiz.eu/
SALTO Toolbox for Training & Youth Work	http://www.salto-youth.net/tools/toolbox/?oldEngineRedirect=true
Diverse	
Cambridge Primary Review	http://www.primaryreview.org.uk/
A Creative Economy Green Paper for the Nordic Region	http://www.nordicinnovation.net/_img/a_creative_economy_green_paper_for_the_nordic_region3.pdf

Pagini de internet în limba engleză legate de teatru și drama în educație

Lista următoare este o selecție a celor mai importante pagini de internet din domeniul dramei și teatrului în educație. Selecția este fără îndoială subiectivă și reflectă viziunea partenerilor din proiect. Deoarece internetul este în continuă schimbare, legăturile următoare pot să nu mai fie valabile după publicarea lucrării de față, și ar putea fi chiar șterse ulterior.

Pagini de internet ale partenerilor DICE	
CZ: Charles University, Praga	http://www.cuni.cz/
HU: Asociația de Drama & Teatru în educație Káva	http://www.kavaszinhaz.hu/english
NL: Fundația Leesmij	http://www.leesmij.org
NO: Colegiul Universitar Bergen	http://www.hib.no/english/
PL: Universitatea din Gdansk	http://www.univ.gda.pl
PS: Theatre Day Productions	http://www.theatreday.org
PT: Universitatea Tehnică Lisabona	http://www.fmh.utl.pt/aventurasocial/
RO: Fundația Sigma Art	http://www.sigma-art-romania.ro
RS: CEDEUM	http://www.cedeum.org.rs/about.htm
SE: Centrul Cultural pentru Copii și Tineri Umea	http://www.umea.se/kulturcentrum
SI: Taka Tuka Club	http://www.takatuka.net
UK: Compania de Teatru în educație Big Brum	http://www.bigbrum.org.uk
Organizații internaționale de drama	
AITA/IATA	http://www.aitaiata.org
ASSITEJ International	http://www.assitej.org
Association of Theatre Movement Educators	http://www.asu.edu/cfa/atme/

International Theatre / Drama & Education Association	http://www.idea-org.net/en/
ITI Worldwide	http://iti-worldwide.org
Asociații de drama din lume	
ABRACE – Brazilian Association of Research and Post Graduate Education in Dramatic Arts	http://www.portalabrace.org
AGITA, Italy	http://www.agitateatro.it
American Alliance for Theatre and Education (AATE)	http://www.aate.com/
ANRAT, France	http://www.anrat.asso.fr
Association For Creative Drama, Turkey	http://www.yaraticidrama.org.tr
Belgrade's Community and Education Company	http://www.belgrade.co.uk/site/scripts/websection.php?webSectionID=12
Beroepsvereniging Docenten Drama – BDD, Netherlands	http://www.docentendrama.nl
Bundesverband Theater in Schulen, Germany	http://www.bvds.org
Bundesverband Theaterpädagogik e.V.- BUT	http://www.butinfo.de
Centar Za Dramski Odgoj Bosne I Hercegovine, Bosnia and Herzegovina	http://www.cdobih.org
Council of Ontario Dance Educators, Canada	http://www.theatrecanada.org
Croatian Centre for Drama Education	http://www.hcdo.hr
DALA Edutainment, Korea	http://www.dala.co.kr
Drama Australia	http://www.dramaaustralia.org.au
European Performers House, Denmark	http://www.performershouse.dk
FIDEA Finnish Drama Theatre Education Association	http://www.fideahomepage.org
Hellenic Theatre/Drama Education Network, Greece	http://www.TheatroEdu.gr
Hydrama Theatre and Arts Centre, Greece	http://www.hydrama.gr
Iceland IDEA	http://www.fliss.is
Landslaget Drama I Skolen, Norway	http://www.dramaiskolen.no
Läraryrket Ämnesrådet Drama, Sweden	http://www.lararforbundet.se
LOUSAK, Bangladesh	http://www.lousak.org
Macau Worldwide Art Collective Productions Ltd	http://www.macwac.com
Magyar Drámapedagógiai Társaság (HUDEA), Hungary	http://www.drama.hu
National Drama, UK	http://www.nationaldrama.co.uk
Natya Chetana, India	http://www.natyachetana.org
Olusum Drama Enstitüsü (Olusum Drama Institute), Turkey	http://www.olusumdrama.com
Philippine Educational Theater Association	http://www.petatheatre.com
Riksorganisationen Auktoriserade Dramapedagoger (RAD), Sweden	http://www.dramapedagogen.se

Sdruzeni pro tvorivou dramatiku – STD, Czech Republic	http://www.drama.cz
Singapore Drama Educators Association	http://www.sdea.org.sg
Teatarska Mladina na Makedonija (TMM), FYROM (Former Yugoslav Republic of Macedonia)	http://www.teatar.com.mk
The Danish Drama Teachers Association	http://www.dk-drama.dk
The National Association for Youth Drama (NAYD), Ireland	http://www.youthdrama.ie
The New Zealand Association for Drama in Education	http://www.drama.org.nz
Theatre Tsvete, Bulgaria	http://www.theatretsvete.org
Vichama - Centro De Arte y Cultura, Peru	http://www.vichama.org
Portaluri & Resurse	
Child Drama	http://www.childdrama.com
Continuing Professional Development	http://www.dramacpd.org.uk
Creative Drama & Theatre Education Resource Site	http://www.creativedrama.com/
drama.com	http://www.drama.com
Drama education	http://drama-education.com/lessons/index.htm
drama-education.com	http://www.drama-education.com/site
Drama for Learning and Creativity	http://d4lc.org.uk
Drama Magazine	http://www.dramamagazine.co.uk
DramaResearch	http://www.dramaresearch.co.uk
Drama resources for teachers	http://www.dramaresource.com
Drama Magazine	http://www.dramamagazine.co.uk
Dramatool	http://www.dramatool.org
Learn Improv	http://www.learnimprov.com
Lesson Plan Central	http://lessonplancentral.com/lessons/Art/Drama/index.htm
Let's Try This! Improv Troupe	http://coweb.cc.gatech.edu/lt
Mantle of the expert	http://www.mantleoftheexpert.com
Performing Zone	http://performingzone.starlightstudiographics.co.uk
Proteacher	http://www.proteacher.com/080010.shtml
The Drama Teacher	http://www.thedramateacher.com
The Virtual Drama Studio	http://www.thevirtualdramastudio.co.uk/
Virtual Library Theatre and Drama	http://www.vl-theatre.com/

Cursuri de drama și teatru în educație

- Dacă doriți să urmați un curs de drama în educație în țara dvs., contactați organizația-umbrelă din țara dvs. Puteți găsi o listă a membrilor IDEA aici: http://www.idea-org.net/en/articles/Current_members/
- Dacă doriți să aflați mai multe informații despre una dintre metodologiile descrise în Pachetul Educațional, și să invitați la un curs pe cei care au elaborat programul, nu ezitați să contactați cel mai apropiat membru al consorțiului. Detaliile de contact sunt înscrise în secțiunea „Parteneri DICE” (D.1.)

D.3. Explicarea termenilor relevanți utilizați în cercetare

Definițiile, descrierile și explicațiile termenilor utilizați sunt preluate parțial din vocabularul cercetătorilor, și parțial de pe wikipedia (www.wikipedia.org).

Cercetare calitativă	O abordare de analiză științifică sistematică care transcende disciplinele și temele. O zonă de investigare în care cercetătorii au ca scop înțelegerea în profunzime a comportamentului uman și motivele care stau la baza comportamentului uman. Cercetarea calitativă se bazează pe motivele care se află în spatele diferitor aspecte de comportament. Se bazează pe patru metode de colectare a informațiilor: (1) participarea la fața locului, (2) observarea directă, (3) interviul în profunzime, and (4) analiza documentelor și materialelor. Alte metode distincte sunt focus-grupul și interviul cheie informativ.
Cercetarea cantitativă	Investigarea științifică sistematică a proprietăților și fenomenelor cantitative și a relațiilor lor. Obiectivul cercetării cantitative este dezvoltarea și folosirea modelelor, teoriilor și/sau ipotezelor matematice, referitoare la fenomene naturale. Procesul de cuantificare sau măsurare este central în cercetarea cantitativă deoarece oferă legătura fundamentală dintre observația empirică și expresia matematică a relațiilor cantitative.
Clustere	Analiza clusterelor este gruparea unui set de observații pe subgrupe (numite clustere) astfel încât observațiile din același cluster sunt similare într-un anumit sens. De ex. la crearea clusterelor de elevi după felul în care se modifică punctajele lor pe o scară de la 1 la 10 în funcție de modul în care se simt acasă, apar următoarele clustere: (1) cei care se simt mai bine la output decât la input, (2) cei care se simt mai prost la output decât la input, (3) cei care se simt prost și nu se schimbă (4) cei care se simt bine și nu se schimbă.

Coeficientul de încredere	În statistică, încrederea este consecvența unui set de măsurători sau instrumente de măsurare, folosite adesea pentru a descrie un test. Aceasta poate fi dacă măsurătorile cu același instrument produc sau este probabil să producă aceeași cantitate (același rezultat) (testare-retestare), sau în cazul unor instrumente mai subiective, cum ar fi personalitatea sau inventarul însușirilor, dacă doi evaluatori independenți dau punctaje similare (încredere inter-inter-rater reliability). Consecvența internă este o măsură bazată pe corelațiile dintre diferiți itemi din același test (sau aceeași subscală într-un test mai amplu). Măsoară dacă mai mulți itemi care sunt propuși să măsoare același element general obțin punctaje similare. Încredere nu implică validitate. Ceea ce înseamnă că o măsură de încredere măsoară ceva în mod constant, dar nu neapărat ceea ce trebuie să măsoare. Există câteva teste statistice pentru verificarea încrederii. Toate scalele utilizate în DICE au fost de încredere din punct de vedere statistic.
Corelație	În statistică, corelația înseamnă relațiile statistice dintre două variabile. Corelația este exprimată prin valoarea r care este un număr între 0 și 1 în care 0 înseamnă că nu există nicio relație iar 1 înseamnă că cele două variabile sunt complet identice. Cu cât numărul este mai mare, cu atât mai multe conexiuni/similitudini relevă între cele două variabile.
Deviație standard	Deviația standard arată care este variația de la „medie”. O deviație standard scăzută indică faptul că punctele de date tind să fie foarte apropiate de medie, în timp ce o deviație standard mare indică faptul că datele sunt împărțite pe o arie mare de valori.
Grupul de control	Atunci când se realizează un experiment în scopul stabilirii efectului unei singure variabile de interes, se folosește un grup de control pentru a minimaliza influența nedorită a altor variabile din același sistem. Grupul de control științific asigură validitatea datelor și reprezintă un element esențial al metodei științifice. În cercetarea DICE, fiecare grup de lucru de tineri care participă la o activitate de drama/teatru în educație a fost dublat de un grup de control care are aceleași caracteristici pe cât posibil (în majoritatea cazurilor din aceeași școală și același an de studiu); ideal singura diferență fiind faptul că membrii grupului de control nu participă la nicio activitate de teatru și drama.
Scală	În științele sociale măsurarea pe scale este procesul de cuantificare sau ordonare a entităților cu privire la atribute sau însușiri cantitative. De exemplu, o tehnică de măsurare pe scală poate include estimarea nivelului de extrovertție al indivizilor, sau calitatea percepută a produselor. Anumite metode de măsurare pe scală permit estimarea amplitudinii într-un continuum, în timp ce alte metode asigură doar ordonarea relativă a entităților.
Semnificație	În statistică, un rezultat este numit semnificativ din punct de vedere statistic dacă este improbabil să fi apărut din întâmplare. Nivelul de semnificație este exprimat prin valoarea p , și cu cât este mai mică, cu atât este mai semnificativ rezultatul. Valoarea p trebuie înmulțită cu 100 și citită ca procent, de exemplu când $p = 0,02$ înseamnă că posibilitatea ca rezultatul să fi apărut întâmplător este de 2%. În științele sociale, un $p < 0,05$ este considerat semnificativ, iar un $p < 0,01$ este considerat extrem de semnificativ.
Studiu croscultural	<i>O specializare în științele sociale care utilizează datele din teren din multe societăți pentru a analiza scopul comportamentului uman și de a testa ipoteze despre comportamentul uman și cultură. Studiile crosculturale folosesc un eșantion suficient de cuprinzător pentru realizarea unei analize statistice care să indice relația sau lipsa relațiilor dintre particularitățile în discuție.</i>

Studiu longitudinal	O cercetare corelațională care implică observări repetate ale aceluiași itemi pe perioade mari – adesea câteva zeci de ani. Este un gen de studiu observațional. Studiile longitudinale sunt adesea utilizate în psihologie pentru studierea tendințelor de dezvoltare pe durata vieții. Motivul pentru aceasta este că spre deosebire de studiile transversale, cele longitudinale urmăresc aceleași persoane, și astfel diferențele observate la acestea sunt mai puțin probabil a fi rezultatul diferențelor culturale între generații.
Validitate	Validitatea unui test reprezintă gradul în care testul măsoară aspectele pentru care a fost creat să le măsoare. Există o serie de teste statistice pentru verificarea validității. Toate scalele folosite în proiectul DICE au fost valide din punct de vedere statistic.
Valoarea N	În matematică N este simbolul obișnuit pentru o cantitate variabilă (câte elemente sunt în eșantion).
Valoarea p	Vedeți semnificație.
Valoarea r	Vedeți corelație.
Variabila de control	Unii factori sunt esențiali pentru a „curăța” datele adunate, astfel încât să surprindă relația reală dintre activitățile dramatice și competențe. Pot fi unele variabile (variabile importante de mediu, cum ar fi caracteristicile școlilor, metodele de predare, etc.) cu o variație importantă în analiză. De exemplu am avut un interval de vârstă mare (13-16 ani). În acest caz a trebuit să ne asigurăm că rezultatele noastre nu sunt viciate de variabilitatea vârstei. Un alt exemplu important și interesant: la testele pe hârtie este esențială abilitatea de citire și înțelegere. Astfel, în acest caz sarcina de înțelegere ca parte din prima competență cheie (comunicarea în limba maternă) ar trebui să fie de asemenea o variabilă de control în analiza celorlalte patru competențe.
Variabila dependentă și variabila independentă	Termenii „variabilă dependentă” și „variabilă independentă” sunt folosiți pentru a face distincția între două tipuri de cantități care sunt luate în calcul, separându-le în cantități disponibile la începutul unui proces, și cele care depind (variabile dependente) de primele (variabile independente). Variabila independentă este în mod normal variabila care reprezintă valoarea care se manipulează sau se schimbă iar variabila dependentă este rezultatul observat al manipulării variabilei independente. De exemplu, variabila independentă este situația dacă un elev participă sau nu la activități dramatice, variabilele dependente sunt Competențele-cheie.
Variabila mediatoare	În statistică, un model mediator este un model care încearcă să identifice și să explice mecanismul care stă la baza unei relații observate dintre o variabilă independentă și una dependentă prin includerea unei a treia variabile, explicative, numită variabilă mediatoare. În loc să presupună o relație directă cauzală între variabila independentă și cea dependentă, modelul mediator presupune că variabila independentă influențează variabila mediatoare care la rândul ei influențează variabila dependentă. De pildă, teatrul și drama în educație influențează starea de bine a elevilor iar starea de bine mai bună are o influență asupra competențelor sociale.

D.4. Lista cercetărilor anterioare în domeniul teatrului și dramei în educație

Deși limitele acestei lucrări nu ne-au permis să cităm toate lucrările de cercetare anterioare din domeniul teatrului și dramei în educație, recunoaștem în totalitate realizările din domeniu de până acum. În continuare am enumerat câteva din cercetările anterioare.

- Aden, Joëlle 2010. *An intercultural meeting through applied theatre*. Proiect ANRAT/IDEA Europe, Milow: Schibri-Verlag
- Arts Council England 2001. *Drama in Schools*. 2nd ed. London: Arts Council England www.artscouncil.org.uk/media/uploads/documents/publications/726.doc
- Arts Council, England 2007. *Creative Partnerships Literature Reviews* <http://www.creative-partnerships.com/data/files/whole-school-change-14.pdf>
- Arts Education Partnership 2005. *Third Space: When Learning Matters*. Washington DC: The Arts Education Partnership http://aep-arts.org/publications/info.htm?publication_id=19&PHPSSESSIONID=9bc0d6f7be815cae4eeddc57318ab306
- Arts Education Partnership 2006. *Making a Case for the Arts: How and Why the Arts are Critical to Student Achievement and Better Schools*. Washington DC: The Arts Education Partnership <http://aep-arts.org/files/publications/MakingaCaseforarts.pdf>
- Arts Education Partnership 2006. *From Anecdote to Evidence: Assessing the Status and Condition of Arts Education at the State Level*. Washington DC: The Arts Education Partnership http://aep-arts.org/publications/info.htm?publication_id=24&PHPSESSIONID=9bc0d6f7be815cae4eeddc57318ab306
- Arts Education Partnership 2007. *Arts Integration Frameworks, Research & Practice: A Literature Review*. Washington DC: The Arts Education Partnership http://aep-arts.org/publications/info.htm?publication_id=33&PHPSESSIONID=9bc0d6f7be815cae4eeddc57318ab306
- Arts NSW and The University of Sydney 2009. *Connected Arts Evaluation* http://connectedarts.nsw.gov.au/Portals/0/ConnectEd_review_March.pdf Sydney: The Division for Professional Learning in the Faculty of Education and Social Work, The University of Sydney
- Bamford, Anne 2006. *TheWowFactor. Global research compendium on the impact of the arts in education*. Münster: Waxmann http://portal.unesco.org/culture/en/files/30003/11400886051wow_factor.pdf/wow_factor.pdf, <http://www.ifacca.org/topic/arts-education-research/>, http://portal.unesco.org/culture/en/files/30004/11400892301order_form.pdf/order%2Bform.pdf
- Bresler, Liora (ed.) 2007. *International Handbook of Research in Arts Education. Part 1 and 2*. Dordrecht: Springer
- Burton, Bruce 2010. *Dramatising the hidden hurt: Acting against covert bullying by adolescent girls*. In *RIDE (Research in Drama Education. The Journal of Applied Theatre and performance)*, Vol. 15, No. 2, London: Routledge (Taylor and Francis Group)
- Bryce, Jennifer et al. 2004. *Evaluation of school-based arts education programmes in Australian schools*. Canberra: Australia Council for Education Research (ACER) http://works.bepress.com/jennifer_bryce/8/, http://www.dest.gov.au/sectors/school_education/publications_resources/profiles/evaluation_school_based_arts_programmes.htm, http://research.acer.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?filename=0&article=1002&context=policy_analysis_misc&type=additional
- Deasy, Richard (ed.) 2002. *Critical links: Learning in the arts & student academic & social development*. Chicago, IL: Arts Education Partnership <http://www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/>

custom/portlets/recordDetails/detailmini.jsp?_nfpb=true&_ERICExtSearch_SearchValue_0=ED466413&ERICExtSearch_SearchType_0=no&accno=ED466413, http://www.eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2sql/content_storage_01/0000019b/80/29/d0/52.pdf

- ELIA 2008. *The Importance of Artistic Research and its Contribution to 'New Knowledge' in a Creative Europe* <http://www.elia-artschools.org/publications/position/research.xml>
- ELIA / AEC 2009. *Position paper on creativity and innovation* http://www.elia-artschools.org/publications/position/position_4.xml, <http://www.eaea.org/news.php?k=16327&aid=16327>
- Fernezelyi, Bori – Váradi, Luca: *The Effects of the Theatre in Education Programs of the Round Table Association on the Democratic Attitudes of Marginalised Young People*. Evaluation Research of the Project 'Towards an Active Democracy with Theatre in Education' May 2010 <http://www.kerekasztalszinhas.hu/projektek>
- Fiske, Edward B. 1999. *CHAMPIONS OF CHANGE. The impact of the arts on learning*. Washington, DC: The Arts Partnership & the President's Committee on the Arts & the Humanities <http://artsedge.kennedy-center.org/champions/pdfs/ChampsReport.pdf>, http://www.newhorizons.org/strategies/arts/arts_review_fiske.htm
- Gadsden, Vivian L. 2008. The Arts and Education: Knowledge Generation, Pedagogy, and the Discourse of learning. In *Review of Research in Education*, Vol. 32, No. 1
- Gallagher, Kathleen 2007. *Theatre of Urban: Youth and Schooling in Dangerous Times*. Toronto: University of Toronto Press
- Gallagher, Kathleen and Ivan Service 2010. Applied theatre at the heart of educational reform: an impact and sustainability analysis. In *RIDE (Research in Drama Education. The Journal of Applied Theatre and performance)*, Vol. 15, No. 2, London: Routledge (Taylor and Francis Group)
- Harland, John et. al. 2000. *Arts Education in Secondary Schools: Effects and Effectiveness*. Slough: NFER (National Foundation for Educational Research) http://www.musiced.org.uk/teachers/effects_summary.pdf
- Hetland, Lois and Ellen Winner 2001. The arts and academic achievement: What the evidence shows. Executive summary. *Arts Education Policy Review* 102, no. 5: 3-6 <http://pzweb.harvard.edu/Research/Reap/REAPExecSum.htm>
- Howard, John H. 2008. *Between a rock and a soft space: Design, creative practice and innovation*. Canberra: Council for the Humanities, Arts and Social Science <http://www.chass.org.au/papers/PAP20080521JH.php>
- Hui, Anna, and Sing Lau 2006. Drama education: A touch of the creative mind and communicative-expressive ability of elementary school children in Hong Kong. *Thinking Skills and Creativity*, 1, 34-40. http://www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/search/detailmini.jsp?_nfpb=true&_ERICExtSearch_SearchValue_0=EJ800728&ERICExtSearch_SearchType_0=no&accno=EJ800728
- IDIERI (International Drama in Education Research Institute) 2009. <http://www.idieri2009.org/>. See also *RIDE (Research in Drama Education. The Journal of Applied Theatre and Performance)* 2010. Themed edition: Examining our Past, Critiquing our Present, Imagining Tomorrow. Papers from IDIERI, 2009, Vol. 15, No. 2, London: Routledge (Taylor and Francis Group)
- Jagiello-Rusilowski, Adam 2006 Report on drama impact measurement in Gaza: www.theatreday.org
- Jagiello-Rusilowski, Adam (eds) 2010 *Drama as dialogue for social change*, Gdansk: Po-most
- Karakelle, Sema 2009. Enhancing fluent and flexible thinking through the creative drama process. *Thinking Skills and Creativity*, 4, 124-129. <http://www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/>

search/detailmini.jsp?_nfpb=true&_ERICExtSearch_SearchValue_0=EJ851614&ERICExtSearch_SearchType_0=no&accno=EJ851614

- Löfgren, Horst & Birgitte Malm 2005. *Bridging the fields of drama and conflict management - Empowering students to handle conflicts through school-based programmes*. Malmö: Malmö University – School of Teacher Education
- Martin, Andrew J. et. al. 2009-12. *The role of arts education in academic motivation, engagement, and achievement*. Australia Council for the Arts. Sydney: The University of Sydney <http://www.edsw.usyd.edu.au/research/grants/abstracts/abstracts09.shtml>, <http://www-usyd-proxy.ucc.usyd.edu.au/research/opportunities/opportunities/428>
- McCammon, Laura A. and Debra McLauchlan (eds.) 2006. *Universal Mosaic of Drama and Theatre*. The IDEA Dialogues 2004. Ottawa, ON: IDEA Publications
- O'Brian, Angela and Kate Donelan 2008. *The arts and youth at risk: Global and local challenges*. Newcastle upon Tyne, UK: Cambridge Scholars Publishing
- O'Farrell, Larry, Aud Berggraf Sæbø, Laura McCammon, Brian Heap 2009. Demystifying Creativity: Progress in an International Study of Creativity in Drama/Theatre Education. In Shu, Jack and Phoebe Chan (eds) 2009. *Planting Trees of Drama with Global Vision in Local Knowledge*, Hong Kong: IDEA Publications
- O'Toole, John and Kate Donelan (eds.) 1996. *Drama, Culture and Empowerment. The IDEA Dialogues 1995*. Brisbane: IDEA Publications
- O'Toole, John, Bruce Burton and Anna Plunkett 2005. *Cooling conflict : a new approach to managing bullying and conflict in schools*. Frenchs Forest, N.S.W.: Pearson Longman
- O'Toole, John, Madonna Stinson and Tiina Moore 2009. *Drama and Curriculum. A Giant at the Door*. Dordrecht: Springer
- Rasmussen, Bjørn and Anna-Lena Østern (eds) 2002. *Playing Betwixt and Between. The IDEA Dialogues 2001*. Bergen: IDEA Publications
- RIDE (Research in Drama Education. The Journal of Applied Theatre and Performance) 2009. Themed edition: Drama in schools: meeting the research challenges of the twenty-first century. Authors: Michael Anderson (University of Sydney, Australia); Kate Doneland (University of Melbourne, Australia), Vol. 14, No. 2, London: Routledge (Taylor and Francis Group)
- Robinson, Ken (ed.) 1989. *The Arts in Schools: principles, practice and provision*. London: Calouste Gulbenkian Foundation <http://www.gulbenkian.org.uk/publications/education/the-arts-in-schools> About the author: www.sirkenrobinson.com See also: <http://www.youtube.com/watch?v=iG9CE55wbTY>
- Ruppert, Sandra S. 2006. *Critical Evidence. How the Arts Benefit Student Achievement*. Washington, DC: The National Assembly of State Art Agencies <http://www.nasaa-arts.org/publications/critical-evidence.pdf>
- Shu, Jack and Phoebe Chan (eds.) 2009. *Planting Trees of Drama with Global Vision in Local Knowledge. The IDEA Dialogues 2007*. Hong Kong: IDEA Publications
- Stinson, Madonna and Freebody, Kelly: Drama and oral communication. *SingTeach*, 1. National Institute of Education <http://repository.nie.edu.sg/jspui/bitstream/10497/2631/1/DramaAndOralCommunication.pdf>
- UNESCO 2010. *Seoul Agenda: Goals for the Development of Arts Education* http://portal.unesco.org/culture/en/files/41117/12798106085Seoul_Agenda_Goals_for_the_Development_of_Arts_Education.pdf/Seoul%2BAgenda_Goals%2Bfor%2Bthe%2BDevelopment%2Bof%2BArts%2BEducation.pdf

D.5. Abrevieri folosite

C	Grup de control
CMP	Proiectul Multilateral Comenius (Comenius Multilateral Project)
Consilium	Consiliul Uniunii Europene (Council of the European Union) (a nu se confunda cu Consiliul European)
DG EAC	Direcția generală Educație și Cultură
DICE	Activitățile dramatice dezvoltă Competențele-cheie de la Lisabona în educație (Drama Improves Lisbon Key Competences in Education)
DIE	<i>Drama în educație (Drama in Education)</i>
DP	Practică documentată (parte din Resursa educațională DICE)
EACEA	Agenția Executivă pentru Educație, Audiovizual și Cultură (The Education, Audiovisual and Culture Executive Agency)
EC	Comisia Europeană (European Commission) (a nu se confunda cu Consiliul European)
ECTS	Sistemul European de Transfer al Creditelor (European Credit Transfer System)
EP	Parlamentul European (European Parliament)
ER	Pachetul de Resurse Educaționale (Educational Resource) (un document elaborat de DICE)
EU	Uniunea Europeană (European Union)
FP7	Al șaptelea Program Cadru (Seventh Framework Programme) (un program cadru al UE care sprijină cooperarea în domeniul cercetării)
LLL	Programul de învățare pe tot parcursul vieții (Lifelong Learning Programme) (un program cadru al UE pentru sprijinirea cooperării în domeniul educației și formării profesionale)
N	Simbolul comun pentru o cantitate variabilă (câte elemente sunt într-un eșantion).
OECD	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (Organisation for Economic Co-operation and Development)
OMC	Metoda deschisă de coordonare (Open Method of Coordination)
P	Vedeți semnificație în Anexa D.3.
PIRLS	Studiul privind evoluția abilităților de citire internaționale (Progress in International Reading Literacy Study)
PISA	Programul pentru Evaluarea Internațională a Elevilor (Programme for International Student Assessment)
PP	Vedeți corelație în Anexa D.3.
R	Vedeți corelație în Anexa D.3.
R	Grupul de lucru
SALTO	Sprijin pentru învățare avansată & oportunități de formare profesională în cadrul Programului pentru Tineret (European Tineret Oportunități Support and Advanced Learning and Training Opportunities Within the European Youth Programme)
Std. dev.	Deviație standard
TIE	Teatru în educație (Theatre in Education)
TIMSS	Tendențe în studiul internațional al matematicii și științei (Trends in International Mathematics and Science Study)
UNESCO	Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
WAAE	Alianța Mondială pentru Arte și Educație (World Alliance for Arts and Education)

D.6. Tabele și grafice

Tabele

Tabel 1. Comparație între elevii care participă în mod regulat la activități de teatru și drama în educație și cei care nu participă la astfel de activități, în ceea ce privește competența „Comunicarea în limba maternă”

Tabel 2. Comparație între elevii care participă în mod regulat la activități de teatru și drama în educație și cei care nu participă la astfel de activități, în ceea ce privește „competența de învățare”

Tabel 3. Comparație între elevii care participă în mod regulat la activități de teatru și drama în educație și cei care nu participă la astfel de activități, în ceea ce privește „competențele interpersonale, interculturale și sociale, și competența civică”

Tabel 4. Comparație între elevii care participă în mod regulat la activități de teatru și drama în educație și cei care nu participă la astfel de activități, în ceea ce privește competența-cheie „spiritul antreprenorial”

Tabel 5. Comparație între elevii care participă în mod regulat la activități de teatru și drama în educație și cei care nu participă la astfel de activități, în ceea ce privește competența-cheie „expresie culturală”

Tabel 6. Comparație între elevii care participă în mod regulat la activități de teatru și drama în educație și cei care nu participă la astfel de activități, în ceea ce privește activitățile zilnice

Tabel 7. Comparație între elevii care participă în mod regulat la activități de teatru și drama în educație din grupul de lucru continuu și cei care nu participă la astfel de activități, în ceea ce privește activitățile zilnice la măsurarea la output

Tabel 8. Comparație între elevii care participă în mod regulat la activități de teatru și drama în educație și cei care nu participă la astfel de activități, în ceea ce privește evaluările lor de către profesori în raport cu cele cinci competențe-cheie

Tabel 9. Clustere de observație

Tabel 10. Caracteristicile rezultatelor cercetărilor anterioare vs. Analiza descrierilor activităților

dramatice din cadrul DICE

Tabel 11. Teme comune în toate descrierile activităților dramatice

Tabel 12. Apariția principalelor subiecte (vedeți mai sus) pe țări (X: subiectul apărut, nu se referă la frecvența aparițiilor)

Tabel 13. Exemple concrete de obiective principale, puncte de concentrare și metode de lucru din teatrul și drama în educație, pe țări (pe baza descrierilor activităților dramatice furnizate)

Tabel 14. Principalele obiective care apar în aproape toate descrierile activităților dramatice - și caracteristicile copiilor așa cum sunt descrise chiar de practicienii activităților de teatru și drama în educație.

Tabel 15. Clustere cf. descrierilor activităților dramatice

Tabel 16. Clustere ale evaluării de către profesori

Tabel 17. Factorii care anticipează un program de teatru și drama în educație mai eficient

Tabel 18. Descrierea competenței „spiritul antreprenorial”

Tabel 19. Rezumat al rezultatelor cercetării calitative privind competența „spiritul antreprenorial”

Tabel 20. Exemple de factori favorizanți/ factori obstructivi pe țări

Tabel 21. Prestigiul educatorilor de drama și al activităților de teatru și drama în educație în țările participante la proiect

Tabel 22. Recomandări pentru politicile publice educaționale, ale municipalităților și UE pentru sprijinirea dezvoltării teatrului și dramei educaționale, și frecvența apariției acestora în sondajul experților

Grafice

Grafic 1. Diferențele dintre două grupuri de elevi în ceea ce privește atitudinea lor față de etnia/minoritatea cel mai puțin acceptată din țara lor

Grafic 2. Aspectul cros-cultural al cercetării

Grafic 3. Aspectul duratei cercetării (structura longitudinală)

Grafic 4. Structura eșantionului dintr-o țară

Grafic 5. Felul și relația dintre diferitele tipuri de date

Grafic 6. Durata unui program tip o singură întâlnire

Grafic 7. Durata unei sesiuni dintr-un program continuu

Grafic 8. De cât timp există și lucrează grupurile

Grafic 9. Numărul elevilor participanți per activitate teatrală și dramatică educațională

Grafic 10. De cât timp practică liderii de program activități de teatru și dramă în educație?

Grafic 11. Diferența dintre grupul de lucru (care a participat la activități de teatru și drama în educație) și grupul de control (care nu a participat la astfel de activități) în autoevaluarea creativității între elevii care nu au participat la activități de teatru și drama în educație înainte.

Grafic 12. Diferențe între grupul de lucru (care a participat la activități de teatru și drama educaționale timp de trei luni) și grupul de control (care nu a participat) din Palestina, în ceea ce privește mediile elevilor.

Grafic 13. Diferențele între grupul de lucru cu activități continue (care a participat la activități de teatru și drama în educație) și grupul de control (care nu a participat la activități) în ceea ce privește acceptarea grupurilor din afară (etnia sau minoritatea cel mai puțin acceptată din țară)

Grafic 14. Diferențele între grupul de lucru (care a participat la activități de teatru și drama în educație) și grupul de control (care nu a participat la activități) în ceea ce privește atitudinea față de participarea activă.

Grafic 15. Diferențele între grupul de lucru cu activități continue (care a participat la activități de teatru și drama în educație) și grupul de control (care nu a participat la activități) în ceea ce privește gradul de angajament față de atingerea unor scopuri importante în viitor.

Grafic 16. Numărul elevilor din grupul de lucru cu activități continue și grupul de control din cele patru cluster de la itemul „cum te simți acasă” la măsurarea la output.

Grafic 17. Frecvența diferitor tipuri de activități teatrale și dramatice educaționale, conform observatorilor independenți; un program din Palestina

Grafic 18. Frecvența inițierii acțiunilor, conform observatorilor independenți; un program din Palestina

Grafic 19. Ordinea & durata formelor de lucru, conform observatorilor independenți; un program din Palestina

Grafic 20. Frecvența diferitor tipuri de activități teatrale și dramatice educaționale conform observatorilor independenți; un program din Ungaria

Grafic 21. Frecvența inițierii interacțiunilor conform observatorilor independenți; un program din Ungaria

Grafic 22. Înșurirea & durata formelor de lucru conform observatorilor independenți; un program din Ungaria

Grafic 23. Frecvența diferitor tipuri de activități teatrale și dramatice educaționale conform observatorilor independenți; un program din Marea Britanie

Grafic 24. Frecvența inițierii interacțiunilor conform observatorilor independenți; un program din Marea Britanie

Grafic 25. Înșurirea & durata formelor de lucru conform observatorilor independenți; un program din Marea Britanie